

ห้องสมุดคณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าฯ ลาดกระบัง

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

การศึกษากระบวนการผลิตหนังสือทำมือ

ภาควิชาเทคนิคเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กทม.

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (พัฒนการเกษตร)

รฟ. พ.ศ. 2547

๑๙๖๖ก

๒๕๔๗

ตงหนุ.....

เลขทะเบียน... 96175

วันที่รับเข้า... ๒๕๔๗

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใบรับรองปัญหาพิเศษ

ภาควิชาเทคนิคเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง กทม.

เรื่อง

การศึกษากระบวนการผลิตหนังสือทำมือ
Study on the Book by hand's Production

โดย

น.ส.ดุชนีย์ ม่วงปิ่น

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร

วท.บ.(พัฒนาการเกษตร)

เมื่อวันที่...3...เดือน...พฤษภาคม...พ.ศ. 2547

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ

.....
(อาจารย์ถนอมนวล สีทะกุล)

กรรมการปัญหาพิเศษ

.....
(อาจารย์ดวงกมล ปานรศทิพ ธรรมาธิวัฒน์)

หัวหน้าภาควิชาฯ

.....
(อาจารย์สุชฎมาภรณ์ ชันศรี)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : การศึกษากระบวนการผลิตหนังสือทำมือ

โดย : น.ส. ดุชนีย์ ม่วงปิ่น

ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตร์บัณฑิต (พัฒนากาณิชการ)

สาขาวิชาเอก : พัฒนากาณิชการ

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ : อาจารย์ถนอมนวล สีหะกุลัง

()
.....3.....12 กุมภาพันธ์ 2547.....

การศึกษากระบวนการผลิตหนังสือทำมือมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากระบวนการผลิตหนังสือทำมือและการเผยแพร่หนังสือทำมือ

ทำการศึกษาดูด้วยการสัมภาษณ์นักเขียนหนังสือทำมือจำนวน 12 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หนังสือทำมือ ที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาพบว่าผู้ผลิตหนังสือทำมือหรือนักเขียน ล้วนแล้วแต่มีสาเหตุหรือแรงบันดาลใจที่ทำให้เกิดแนวคิดในการผลิตหนังสือทำมือแตกต่างกันออกไป ซึ่งสามารถจำแนกสาเหตุออกเป็นประเด็นใหญ่ๆ ได้ 2 ประเด็นคือ เกิดจากนิสัยรักการอ่านและรักการเขียน และเกิดจากความต้องการถ่ายทอดบางสิ่งบางอย่าง

ในส่วนของกระบวนการผลิตหนังสือทำมือนั้นอาจแบ่งออกได้เป็น 3 ขั้นตอนหลักๆ ได้แก่ การเตรียมต้นฉบับ การตรวจแก้ไขต้นฉบับ และการจัดพิมพ์ ส่วนรูปแบบของการกระจายไปสู่กลุ่มเป้าหมายมีหลายวิธีด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็น การขาย การแจกจ่าย การแถมเป็นของฝาก โดยส่วนใหญ่ผู้ผลิตจะเป็นผู้ขายหรือแจกจ่ายด้วยตนเอง โดยอาศัยพื้นที่จากการจัดนิทรรศการหรืองานที่มีการออกร้านต่างๆ อย่างเช่นสัปดาห์หนังสือแห่งชาติที่ศูนย์ประชุมสิริกิติ์

ในปัจจุบันมีการประชาสัมพันธ์และจัดจำหน่ายหนังสือทำมือผ่านทางอินเทอร์เน็ต โดยมีการทำโฮมเพจเฉพาะสำหรับคนที่สนใจกิจกรรมเกี่ยวกับหนังสือทำมือ

กิตติกรรมประกาศ

“ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น” และเนื่องด้วยความพยายามนี้เองที่ทำให้การจัดทำปัญหาพิเศษถูกลงไปได้ด้วยดี แต่นอกเหนือจากความพยายามส่วนบุคคลที่ข้าพเจ้ามีอยู่นั้น ข้าพเจ้าก็ยังได้รับความช่วยเหลือจากหลายบุคคลที่ไม่กล่าวถึงไม่ได้ บุคคลแรกที่ข้าพเจ้าควรจะต้องขอบคุณเป็นที่สุด คืออาจารย์ถนอมนวล สีหะกุลัง ท่านเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษที่ให้มากกว่าคำปรึกษา แม้ท่านจะมีเวลาจำกัดการอะไรให้แก่ข้าพเจ้าไม่มากนัก แต่ทุกครั้งที่ได้เข้าไปพูดคุย ข้าพเจ้าจะได้รับความอบอุ่นใจพร้อมกับกำลังใจ ข้าพเจ้าขอสารภาพว่ามีหลายครั้งเหลือเกินที่เกิดความท้อแท้ ซึ่งเป็นเรื่องธรรมดาที่เกิดขึ้นกับทุกคน แต่สำหรับข้าพเจ้านั้นดูจะหนักข้อกว่าตรงที่เมื่อท้อแล้ว ก็ไม่อยากทำอะไรทั้งสิ้น แม้เนื้องานจะผ่านมาถึงช่วงสุดท้ายเรียกว่าอีกไม่กี่ก้าวก็จะสำเร็จ แต่ข้าพเจ้ากลับหยุดไปเสียเฉยๆ ในเรื่องนี้นอกจากท่านจะไม่ตำหนิแล้วยังให้ถ้อยคำที่ข้าพเจ้าจะจำไปแสนนาน ท่านพูดว่า “ไม่เป็นไร”

อาจารย์อีกท่านหนึ่งที่มอบรอยยิ้มและคำปรึกษาให้แก่ข้าพเจ้าเสมอ คืออาจารย์ดวงกมล ปานรศทิพ ธรรมารัตน์ ข้าพเจ้าแน่ใจว่าในชีวิตการเป็นอาจารย์ของท่าน คงจะมีน้อยครั้งที่กล่าว “ตำหนิลูกศิษย์” เนื่องจากตลอด 4 ปีที่ข้าพเจ้าเป็นนักศึกษาอยู่นั้น ข้าพเจ้าไม่เคยได้ยินเลยสักครั้ง ดังนั้นการจับคู่ท่านทั้ง 2 เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาจึงทำให้ข้าพเจ้ามีความสุขมากทั้งในเวลาที่ได้พูดคุยเรื่องงาน และแม้แต่ในเวลาแนะนำปัญหาพิเศษ ข้าพเจ้าไม่มีสิ่งใดที่จะตอบแทนความน่ารักของท่านทั้งสองได้ นอกจากจะกล่าวคำนี้อีกหลายๆ ครั้ง “ขอบคุณมากค่ะ”

เนื่องจากว่ามีอีกหลายบุคคล แต่หน้ากระดาษเหลือน้อยข้าพเจ้าจะขอกล่าวสั้นๆ “ขอบคุณอาจารย์พีรชัย กุลชัย และอาจารย์ทุกท่านในภาควิชาที่ให้คำปรึกษาและกำลังใจเสมอมา” “ขอบคุณเพื่อนๆที่เป็นกำลังใจให้กันเสมอ มีทั้งที่คอยเตือน ไปจนถึงแกล้งคุยทักให้กังวลเล่นๆ แต่ไม่ว่ายังไงเราก็ตีใจมากที่ได้รับความห่วงใยจากทุกคน ขอให้ทุกคนได้รับสิ่งที่ดีตอบแทนน้ำใจในครั้งนี้” “ขอบคุณความเชื่อใจของพี่ชัย ที่ไม่ว่าจะขอให้ช่วยอะไรก็ทำให้ทุกอย่าง โดยที่ไม่เคยบ่นเลยสักครั้ง” ท้ายที่สุดขอขอบคุณ “อุบสรรด” ที่ทำให้เราได้เรียนรู้สิ่งต่างๆผ่านประสบการณ์ในแต่ละวัน เพื่อเราจะเข้มแข็งและเป็นคนที่ใช้การได้อย่างแท้จริง

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(ก)
สารบัญภาพ	(ข)
บทที่ 1 บทนำ	
ความสำคัญปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
ขอบเขตและข้อจำกัดของการศึกษา	3
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	3
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	
กระบวนการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์	4
องค์กรและการทำงานทางการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์	7
ประเภทงานเขียนในสื่อสิ่งพิมพ์	10
ความหมายทั่วไปของหนังสือทำมือ	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24
บทที่ 3 วิธีวิจัย	
ประชากร	26
กลุ่มตัวอย่าง	26
เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	27
ระยะเวลาที่ทำการวิจัย	27
งบประมาณที่ใช้ในการศึกษา	29
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์ผล	
ข้อมูลทั่วไปของผู้ผลิตหนังสือทำมือ	29
ประวัติการทำหนังสือทำมือของผู้ให้สัมภาษณ์	31
ประเภทของหนังสือทำมือที่ทำการผลิต	39
กระบวนการผลิตหนังสือทำมือ	40
การกระจายสู่กลุ่มเป้าหมาย	47
จุดเริ่มต้นของกระแสการผลิตหนังสือทำมือ	48

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สาเหตุของการทำหนังสือทำมือ	49
ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มในอนาคตของหนังสือทำมือ	56
ความคิดเห็นส่วนตัวที่นักเขียนมีต่อหนังสือทำมือ	57
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย	59
ข้อเสนอแนะ	59
เอกสารอ้างอิง	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า	
3.1	แสดงแผนการดำเนินการในการทำการวิจัย	27
4.1	แสดงจำนวนการผลิตหนังสือทำมือจำแนกตามนามปากกาและกลุ่ม	32
4.2	แสดงรายชื่อหนังสือที่ผู้ให้สัมภาษณ์ทำการผลิต	33
4.3	แสดงหน้าที่ในการผลิตหนังสือทำมือของผู้ให้สัมภาษณ์	37
4.4	แสดงกระบวนการผลิตหนังสือทำมือของผู้ให้สัมภาษณ์	41

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 แสดงโครงสร้างของสื่อหนังสือพิมพ์	8
ภาพที่ 4.1 แสดงผลงานการ์ตูนเรื่องนิทานเต่ากับกระต่าย ตอนหนทางไปสู่ดวงจันทร์	36
ภาพที่ 4.2 แสดงตัวอย่างหนังสือเล่ม	39
ภาพที่ 4.3 แสดงตัวอย่างนิตยสารทำมือ	40
ภาพที่ 4.4 แสดงตัวอย่างภาพประกอบที่เป็นภาพเขียน	45
ภาพที่ 4.6 แสดงตัวอย่างภาพประกอบที่เป็นภาพถ่าย	45
ภาพที่ 4.7 แสดงตัวอย่างภาพประกอบที่เป็นภาพดิจิทัล	45
ภาพที่ 4.8 แสดงตัวอย่างรูปแบบการเข้าเล่ม	46

บทที่ 1

บทนำ(Introduction)

ความสำคัญปัญหา

การผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ในปัจจุบันมีการพัฒนาเทคนิควิธีการ รวมถึงการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในกระบวนการผลิต จนสามารถสร้างสื่อที่มีคุณภาพสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้หลากหลายมากขึ้น แต่ก็ยังมีข้อจำกัดบางประการที่ทำให้เกิดความล้มเหลวในการนำเสนอต่อผู้บริโภค ซึ่งสาเหตุประการหนึ่งมาจากภาวะการแข่งขันในระบบเศรษฐกิจปัจจุบัน ที่ต้องคำนึงถึงต้นทุนและกำไรในเชิงพาณิชย์เป็นผลให้ราคาของสื่อสิ่งพิมพ์มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ ทั้งนี้ อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ (2541) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ในบทความเรื่อง "เข้าสู่ยุคสื่อไฮเทค อย่าลืมหาเจ้าจุกเจ้าแกละ" ในหนังสือ "จับจ้องมองสื่อ" ความตอนหนึ่งว่า "ในยุคของสื่อสิ่งพิมพ์ รัฐมีแนวคิดในการจัดบริการห้องสมุดระดับต่างๆแก่ประชาชนและนักอ่านอันเป็นมันสมองของชุมชน และสังคม ข้อมูลข่าวสารในยุคนั้นถูกมองว่าเป็นสมบัติส่วนรวม ผิดกับข้อมูลข่าวสารในปัจจุบันและอนาคตที่ถือว่าเป็นสินค้าที่ต้องซื้อหาในราคาแพง"

ผลกระทบจากการเพิ่มราคาของสื่อสิ่งพิมพ์ไม่เพียงส่งผลต่อผู้บริโภคเท่านั้นแต่ยังรวมถึงผู้ผลิตที่ต้องพยายามลดต้นทุนและความเสี่ยง เพื่อบริหารองค์กรให้สามารถอยู่รอดภายใต้ภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันสูง ด้วยเหตุนี้ทำให้ในการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์แต่ละครั้งผู้ผลิตหรือสำนักพิมพ์ ต้องมีการคัดเลือกเรื่องหรือเนื้อหาที่จะทำการผลิตอย่างถี่ถ้วน การตีพิมพ์ผลงานของนักเขียนที่ไม่มีชื่อเสียง หรือไม่เป็นที่รู้จักอาจส่งผลถึงยอดขายซึ่งหมายถึงส่วนต่างระหว่างรายได้และต้นทุน ทำให้ในปัจจุบันมีการตีพิมพ์ผลงานของนักเขียนหน้าใหม่ลดน้อยลง เป็นเหตุให้นักเขียนจำนวนมากขาดโอกาสในการแสดงผลงานต่อสาธารณชน ทำให้เกิดกระแสการผลิต "หนังสือทำมือ" ขึ้น เพื่อใช้เป็นเวทีในการแสดงความสามารถ แสดงความคิด ของบรรดานักเขียนหรือนักออกแบบเขียน ซึ่งเวทิดังกล่าวได้รับการตอบรับและเป็นที่สนใจของคนจำนวนหนึ่งและมีแนวโน้มว่าจะขยายตัวออกไปเรื่อยๆ

บัณชิตา อย่างดี (www.thaimung.net ,2546) กล่าวโดยสรุปว่า กลุ่มผู้บริโภคหนังสือทำมือมีอัตราการขยายตัวค่อนข้างสูง อันเนื่องมาจากปัจจัยหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นราคาที่ถูกลงกว่าหนังสือทั่วไป รูปแบบและเนื้อหาที่มีเอกลักษณ์ในตัวเองซึ่งโดยส่วนมากมักจะสื่อให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ของผู้ผลิต นอกจากนี้ยังมีจำนวนน้อยทำให้มีคุณค่าทางจิตใจมากกว่าหนังสือในระบบที่มักผลิตออกมาในปริมาณมาก

สิ่งที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งที่ทำให้หนังสือทำมือได้รับความนิยมคือ“นักเขียน”หรือผู้ผลิต เนื่องจากหนังสือทำมือเป็นหนังสือที่ผู้เขียนส่วนใหญ่ทำการผลิตเองทุกกระบวนการ กล่าวได้ว่าหนังสือหนึ่งเล่มนั้นสามารถสื่อสารถึงตัวตนของนักเขียนได้อย่างน่าอัศจรรย์ ซึ่งในสวนนี้ถือเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งของหนังสือทำมือ บัณฑิตา อย่างดี (www.thaimung.net ,2546) เขียนถึงเรื่องนี้ในคอลัมน์จุดประกายความตอนหนึ่งว่า “หนังสือทำมือเป็นศิลปะอย่างหนึ่งคนสนใจทำหนังสือเพราะกระแสและภาวะเศรษฐกิจ คนอ่านหนังสืออาจพัฒนาตัวเองไปเป็นนักเขียน เพราะเขาอ่านแล้วอยากเขียนด้วยคิดว่าดีกับเขา”

ซึ่งปรากฏการณ์หรือกระแสของหนังสือทำมุดังกล่าวสอดคล้องกับการสำรวจ เกี่ยวกับอาชีพที่คนอยากเป็นมากที่สุดอันดับที่สองคืออาชีพ “นักเขียน” หนังสือทำมือจึงเป็นทั้งตลาดที่รองรับนักเขียนมือใหม่พร้อมๆไปกับการรองรับความต้องการของคนอ่านที่ปรารถนาสื่อสร้างสรรค์ โดยมีผู้ให้ทัศนะในเรื่องนี้ว่าหนังสือทำมือที่มีคุณภาพจะต้องมีรูปเล่มที่สวยงามและแสดงถึงความตั้งใจของคนทำ ต้องสื่อสารอย่างง่าย มีแง่มุมพร้อมทั้งให้แง่คิดแฝงอยู่แม้จะเป็นสื่อเล็กๆแต่ก็ช่วยให้คนในสังคมเกิดความคิดดีๆได้ (www.writing.club.sk.ac.th ,2546)

แม้ “หนังสือทำมือ” จะเป็นสื่อที่มีเอกลักษณ์และน่าสนใจทั้งในส่วนของเนื้อหาและวิธีการผลิตแต่เป็นที่น่าเสียดายที่ยังไม่มีผู้รวบรวมข้อมูลหรือรายละเอียดของหนังสือทำมือเพื่อเป็นแหล่งความรู้สำหรับเผยแพร่แก่ผู้สนใจ หรือเป็นแหล่งค้นคว้าในเชิงวิชาการ ดังนั้นผู้ศึกษาจึงเห็นถึงความสำคัญของการรวบรวมข้อมูลในเรื่องกระบวนการผลิตหนังสือทำมือ ซึ่งคาดว่าจะเป็นการประโยชน์ในแง่ของการนำไปประยุกต์ใช้ในงานทางการส่งเสริมการเกษตรในด้านการเผยแพร่ข่าวสารหรือความรู้แก่เกษตรกรอีกทางหนึ่ง โดยในการศึกษานี้ได้จำกัดขอบเขตของการศึกษาเฉพาะกระบวนการผลิตหนังสือทำมือ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้หนังสือทำมือมีเอกลักษณ์และแตกต่างจากหนังสือทั่วไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษากระบวนการผลิตหนังสือทำมือ
2. เพื่อศึกษาการเผยแพร่หนังสือทำมือ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแหล่งค้นคว้าแก่ผู้สนใจศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือทำมือ
2. ได้ทราบถึงกระบวนการผลิตและการเผยแพร่หนังสือทำมืออันเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจและผู้ผลิตหนังสือทำมือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. เป็นประโยชน์ในการใช้หนังสือทำมือเป็นสื่อในการเผยแพร่ข่าวสารต่างๆรวมถึงข่าวสารทางการเกษตร

ขอบเขตและข้อจำกัดของการศึกษา

ศึกษาเฉพาะกระบวนการผลิตหนังสือทำมือ โดยทำการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ผลิตหนังสือทำมือในปัจจุบัน

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

หนังสือทำมือ คือหนังสือที่ผู้เขียนหรือกลุ่มผู้ผลิตทำการผลิตตั้งแต่ขั้นตอนแรกจนถึงขั้นตอนสุดท้ายอันประกอบด้วย การเขียนเนื้อเรื่อง ออกแบบรูปเล่ม พิมพ์(หรือทำสำเนา) และทำการตลาด ตัวอย่างกลุ่มผู้ผลิต เช่น กลุ่มใบไม้ป่า กลุ่มกากบาท เป็นต้น

นักเขียน หมายถึง ผู้เรียงเรียง แต่ง ประพันธ์ เนื้อหาของหนังสือทำมือ

กลุ่ม หมายถึง กลุ่มของนักเขียนหรือผู้ผลิตหนังสือทำมือ เช่น กลุ่มใบไม้ป่า กลุ่มกากบาท เป็นต้น

บทที่ 2

การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Review of Related Literature)

ในการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดและกระบวนการผลิตหนังสือทำมือ ผู้วิจัยมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ในปัจจุบัน เพื่อสามารถนำไปวิเคราะห์และเปรียบเทียบกับกระบวนการผลิตหนังสือทำมือ นอกจากนี้ในส่วนของเนื้อหาของหนังสือซึ่งเป็นส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่งนั้น ผู้วิจัยได้ค้นคว้าทฤษฎีรวมถึงแนวคิดต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางโดยมีการนำข้อมูลมาจากหนังสือหรือเอกสารทางวิชาการบางส่วน รวมถึงข้อมูลที่ค้นคว้าได้จากสื่ออินเทอร์เน็ต มานำเสนอ ซึ่งแบ่งได้เป็นหัวข้อต่างๆ ดังนี้

1. กระบวนการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์
2. องค์กรและการทำงานทางการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์
3. ประเภทงานเขียนในสื่อสิ่งพิมพ์
4. ความหมายของหนังสือทำมือ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. กระบวนการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์

สิริทิพย์ ชันสุวรรณ (2539) สิ่งพิมพ์ทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นหนังสือเล่ม หนังสือพิมพ์ แผ่นพิมพ์โฆษณาสินค้า ฯลฯ ล้วนมีกระบวนการตามลำดับขั้นตอนเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน โดยสามารถแบ่งออกเป็นขั้นตอนใหญ่ๆ ได้ 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนก่อนพิมพ์ และขั้นตอนหลังพิมพ์

1.1 ขั้นตอนก่อนพิมพ์

หรือเรียกได้ว่าเป็นขั้นตอนการเตรียมต้นฉบับ ซึ่งต้นฉบับนี้สามารถจำแนกได้เป็น 2 ชนิด คือต้นฉบับที่เป็นข้อความ (Text) และต้นฉบับที่เป็นภาพ (Picture)

1.1.1 ต้นฉบับที่เป็นข้อความ ได้แก่เนื้อหาของเรื่องราวไม่ว่าจะเป็น สารคดี หรือบันเทิงคดี ที่รวบรวมและเรียบเรียง ประพันธ์ขึ้น หรือด้วยการแปล และองค์ประกอบที่สำคัญลดหลั่นลงไปของเรื่องราวแต่ละเรื่องนั้น เช่น ชื่อเรื่อง ผู้รวบรวมและเรียบเรียง ผู้ประพันธ์หรือผู้แปล สารบัญ บทตอน คำนำ ฯลฯ

1.1.2 ต้นฉบับภาพ ได้แก่ภาพถ่ายหรือภาพวาดเป็นหน้าปก ภาพประกอบเรื่อง แผนภูมิ แฟงเส้นกราฟ ฯลฯ

นอกจากนี้งานก่อนพิมพ์ยังมีขั้นตอนที่สำคัญภายหลังจากที่เตรียมต้นฉบับเรียบร้อยแล้ว ได้แก่ การเรียงพิมพ์ การจัดวางหน้า การถ่ายภาพทางการพิมพ์ และการทำแม่พิมพ์

การเรียงพิมพ์ เป็นกระบวนการรวบรวมสัญลักษณ์หรือตัวพิมพ์ทางกายภาพ (Physical) ให้เป็นสื่อความหมายด้วยการพิมพ์เป็นภาพ (Image) แบ่งได้เป็น 2 ชนิดคือ

1) การเรียงตัวพิมพ์พวกร้อน (Hot type หรือ Hot metal) เป็นกระบวนการรวบรวมสัญลักษณ์ที่จะพิมพ์ ได้แก่ พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ตัวเลข และเครื่องหมาย ด้วยการพิมพ์ในกระบวนการพันนูนกับตัวพิมพ์โลหะที่หลอมหลอมออกจากความร้อนทางเครื่องมือกล หรืออาจใช้มือดำเนินการ

2) การเรียงตัวพิมพ์พวกเย็น (Cool type) เป็นกระบวนการรวบรวมสัญลักษณ์เพื่อนำไปถ่ายภาพทางการพิมพ์แล้วใช้เป็นตัวนำพาภาพ (Image carrier) ลักษณะต่างๆในกระบวนการพิมพ์ทุกระบบ

การจัดวางหน้า เป็นกระบวนการรวมนำภาพ (Image) นานาชนิด เช่นอักษรข้อความหรือเนื้อเรื่อง ภาพถ่าย ภาพวาด เส้น ลวดลายตกแต่ง ฯลฯ ไปวางในตำแหน่งที่ต้องการให้เกิดผลทางการพิมพ์

การถ่ายภาพทางการพิมพ์ ในเรื่องของการพิมพ์ มีการถ่ายภาพอยู่ 2 แบบ แบบหนึ่งเป็นการถ่ายภาพเชิงสร้างสรรค์ (Creative photography) และ การถ่ายภาพทางการพิมพ์ (Graphic arts photography) อีกแบบหนึ่ง

การถ่ายภาพเชิงสร้างสรรค์เป็นการจัดทำต้นฉบับภาพ (Original) เพื่อการผลิตจำลองและเป็นการผลิตเชิงพาณิชย์จากห้องถ่ายภาพ (Studio) เป็นนิมิตกรรมให้แก่ฝ่ายศิลป์ของผู้ประกอบการงานพิมพ์ไปทำต่อ ส่วนการถ่ายภาพทางการพิมพ์ เป็นการผลิตจำลองงานทางศิลป์และใช้ทำต้นฉบับ (Copy) อันเป็นส่วนยังคงความสมบูรณ์ให้แก่กระบวนการพิมพ์

การทำแม่พิมพ์ เป็นการผลิตแม่แบบสำหรับใช้กับเครื่องพิมพ์ มีวิธีการผลิตแตกต่างกันแล้วแต่ชนิดของแม่พิมพ์ เช่น แม่พิมพ์ฉาบน้ำยาเสร็จจากโรงงาน (Presensitized plates) แม่พิมพ์กัดลึก (Deep-etch plates) แม่พิมพ์โลหะหลายชั้น (Multi-metal plates)

1.2 ขั้นตอนหลังพิมพ์

กระบวนการผลิตสิ่งพิมพ์ซึ่งผ่านขั้นตอนของงานก่อนพิมพ์แล้ว จะถูกส่งต่อไปยังการผลิตในส่วนของงานพิมพ์ซึ่งมีหลายขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.2.1 การเรียงพิมพ์

เป็นงานขั้นต้นของกระบวนการพิมพ์ การเรียงพิมพ์นั้นไม่ว่าจะเป็นการเรียงพิมพ์ระบบเลตเตอร์เพรส หรือเรียงพิมพ์ด้วยแสงก็ตามยังต้องอาศัยมือของคนช่วยทั้งสิ้น

เครื่องจักรที่ใช้ช่วยในการเรียงพิมพ์เป็นเครื่องช่วยให้สะดวกและรวดเร็วขึ้นเท่านั้น ฉะนั้นความผิดพลาดต่างๆของการเรียงพิมพ์ก็จะยังคงมีอยู่เสมอ

การเรียงพิมพ์ด้วยตัวโลหะของระบบเลตเตอร์เพรสจะทำได้ค่อนข้างช้า กล่าวคือ ต้นฉบับ 1 หน้าจะใช้เวลาประมาณ 1.5 ชั่วโมง ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับ การเรียงพิมพ์ด้วยแสง และต่างกันมากเพราะใช้เวลาเพียง 15-20 นาทีเท่านั้นต่อต้นฉบับ 1 หน้า ฉะนั้นการเรียงพิมพ์ด้วยแสงแล้วนำมาพิมพ์ด้วยระบบออฟเซตจึงได้รับความนิยมอย่างมาก

1.2.2 การพิสูจน์อักษร

เมื่อเรียงพิมพ์แล้วจำเป็นต้องมีการนำข้อความที่เรียงพิมพ์มาตรวจสอบความถูกต้องซึ่งเรียกว่าการพิสูจน์อักษรหรือการตรวจรูปร่างตนเอง จุดที่ควรให้ความสนใจในการพิสูจน์อักษรได้แก่

- 1) ความถูกต้องตรงกับต้นฉบับ
- 2) การสะกด การันต์
- 3) การใช้ตัวอักษรถูกต้องทั้งแบบและขนาด
- 4) ขนาดคอลัมน์และระยะบรรทัด

1.2.3 การจัดวางรูปแบบ

เป็นการนำเอาข้อความที่เรียงพิมพ์แล้ว หรือ "ร่างยาว" มาจัดวางไว้ตามตำแหน่งต่างๆตามที่ได้ออกแบบไว้ และอาจมีภาพหรือกราฟหรือตารางต่างๆมาประกอบตามที่ได้กำหนดไว้ ขั้นตอนนี้บางแห่งเรียก อาร์ตเวิร์ค

การวางรูปแบบและการจัดทำอาร์ตเวิร์คที่ดีนั้นจะต้องเป็นไปตามรูปแบบที่กำหนด สะอาด ได้ระดับทั้งแนวตั้งและแนวนอนทุกจุด แผ่นร่างยาวบิดแน่นไม่หลุดลอกได้ง่ายและหากมีตัวอักษรประดิษฐ์ต่างๆที่ต้องใช้ประกอบก็จะต้องเหมาะสมกับข้อความทั้งขนาดและรูปแบบ

1.2.4 การถ่ายฟิล์ม

เป็นขั้นตอนของการนำแผ่นแบบงานพิมพ์ที่จัดทำเรียบร้อยแล้วไปจัดถ่ายลงบนฟิล์มเพื่อนำไปจัดวางให้อยู่ในตำแหน่งที่ถูกต้องเมื่อพิมพ์ออกมาจากเครื่องพิมพ์ต่อไป การถ่ายฟิล์มอาจแยกออกเป็น 3 แบบคือ การถ่ายฟิล์มลายเส้น การถ่ายฟิล์มภาพสกรีน และการแยกสี

1.2.5 การวางรูปแบบฟิล์ม

เป็นขั้นตอนที่นำฟิล์มทั้งชนิดลายเส้น สกรีน หรือฟิล์มแยกสีก็ตาม มาจัดวางลงตามตำแหน่งต่างๆก่อนที่จะนำไปอัดลงบนแม่พิมพ์ เพื่อให้ภาพและข้อความต่างๆอยู่ในตำแหน่งที่ถูกต้องต่อไป

1.2.6 การทำแม่พิมพ์

ในขั้นตอนนี้เป็นการนำแผ่นฟิล์มที่วางรูปแบบเรียบร้อยแล้วมาอัดลงบนแม่พิมพ์ซึ่งกรณีของแม่พิมพ์ออฟเซตจะเป็นแผ่นโลหะอลูมิเนียมที่ฉาบสารไวแสงไว้แล้ว เมื่อฉายแสงผ่านฟิล์มลงไป สารไวแสงนั้นก็เกิดปฏิกิริยากับแสง และเมื่อนำไปล้างด้วยน้ำยา ก็จะได้ภาพที่จะพิมพ์ติดอยู่บนแผ่นฟิล์ม พร้อมทั้งจะนำไปใช้พิมพ์ต่อไป

1.2.7 การพิมพ์

เป็นขั้นที่นำเอาแม่พิมพ์มาใส่ในแท่นพิมพ์แล้วพิมพ์ลงบนวัสดุที่ต้องการพิมพ์ เช่น กระดาษ ถ้าเป็นการพิมพ์สีเดียวไม่ว่าจะเป็นสีอะไรก็ตาม ก็จะพิมพ์ผ่านเครื่องพิมพ์เพียงครั้งเดียวถ้าพิมพ์มากกว่า 1 สี ก็จะต้องให้แผ่นกระดาษนี้ผ่านแท่นพิมพ์ที่เปลี่ยนหมึกพิมพ์เป็นสีต่างๆเท่ากับจำนวนสีที่ต้องการพิมพ์

เมื่อผ่านขั้นตอนการพิมพ์แล้ว ต้องมีการนำสิ่งพิมพ์นั้นมาทำให้เป็นรูปสำเร็จตามที่ต้องการ โดยสามารถนำมาผ่านขั้นตอนไม่ว่าจะเป็น การตัดเจียนให้ได้ขนาด การอบพลาสติก การปั๊มทอง การปั๊มนูน การปั๊มขาดหรือเจาะช่องหน้าต่าง การหักสัน การพับและสุดท้ายการเก็บเล่มและเข้าเล่ม

2. องค์กรและการทำงานทางการผลิตสิ่งพิมพ์

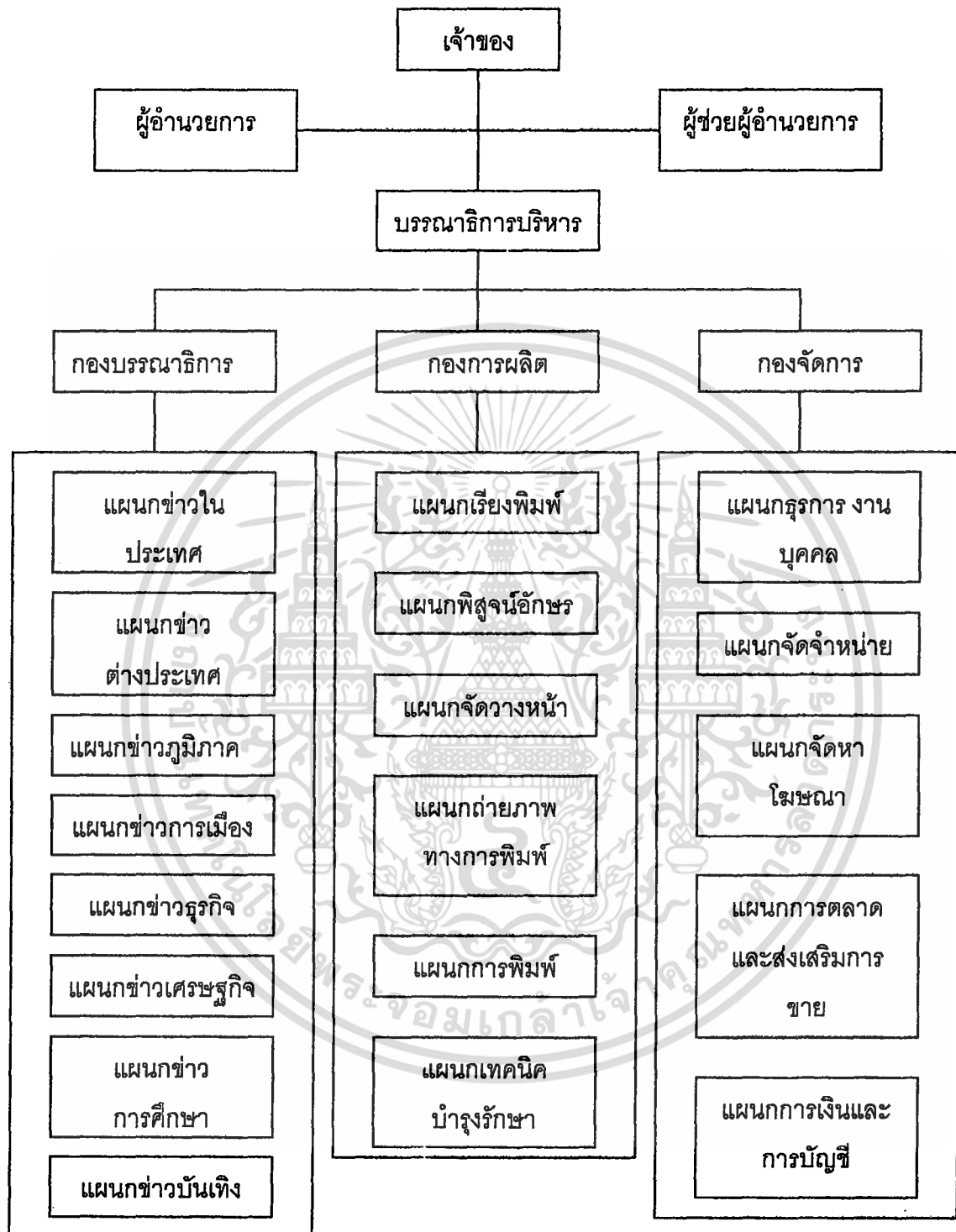
มาลี บุญศิริพันธ์ (2537)กล่าวถึงหน่วยงานในการผลิตสิ่งพิมพ์ว่า โดยทั่วไปแล้วการผลิตสิ่งพิมพ์แต่ละประเภทจะมีหน่วยงานสำคัญๆ ที่จะขาดเสียไม่ได้ 3 หน่วยงาน คือ

2.1 กองบรรณาธิการ (Editorial Department)

2.2 กองการผลิต (Mechanical Department)

2.3 กองการจัดการ (Business Department)

แผนภาพที่ 2.1 แสดงถึงตัวอย่างโครงสร้างของสิ่งหนังสือพิมพ์ซึ่งประกอบไปด้วยหน่วยงานและองค์กรหลักเช่นเดียวกับการผลิตสิ่งพิมพ์ประเภทอื่น โดยอาจมีความแตกต่างกันในรายละเอียดปลีกย่อย ดังนี้

แผนภาพที่ 2.1 แสดงโครงสร้างของสื่อหนังสือพิมพ์

ที่มา : มาลี บุญศิริพันธ์ (2537)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1 กองบรรณาธิการ

กองบรรณาธิการนั้นถ้าจะเปรียบไปแล้วก็เหมือนกับเป็น "ทัพหน้า" ของการผลิตสิ่งพิมพ์ โดยมีภาระหน้าที่ในการรวบรวมต้นฉบับ ข้อเขียนต่างๆ และภาพประกอบที่ได้รับการเตรียมเพื่อนำเสนอผู้อ่าน ซึ่งเรียกว่า ต้นฉบับ (Copy) จะยังไม่อาจส่งไปเรียงพิมพ์ได้ จนกว่าจะผ่านกระบวนการตรวจแก้ ซึ่งเรียกว่า การบรรณาธิการ (Editing) เสียก่อน

นอกจากการรวบรวมต้นฉบับแล้ว กองบรรณาธิการยังต้องทำงานประสานกับฝ่ายโฆษณา ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งในกองจัดการ ในการวางแผนจัดหน้าแต่ละหน้าของหนังสือพิมพ์ ที่เรียกว่า "ทำดัมมี่" (Dummying) และยังมีหน้าที่ควบคุมการ "เข้าหน้า" (Make-up) ด้วย

สำหรับจำนวนและตำแหน่งงานของผู้ที่ทำงานในกองบรรณาธิการนั้นอาจไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับแต่ละหน่วยงาน ซึ่งบางแห่งอาจมีคนทำงานในกองบรรณาธิการเป็นร้อย มีตำแหน่งต่างๆ แยกแยะออกไปเป็นการกระจายหน้าที่ของแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน ในขณะที่บางแห่งอาจมีคนทำงานในกองบรรณาธิการเพียง 10-20 คน

2.2 กองการผลิต

เมื่อกองบรรณาธิการและฝ่ายโฆษณาเตรียมต้นฉบับเรียบร้อยแล้ว ก็จะส่งต้นฉบับไปยังกองการผลิตๆ จะนำต้นฉบับเหล่านั้นมาดำเนินการจัดรูปแบบตามการ "ดัมมี่" ที่กองบรรณาธิการจัดทำมาให้ ก่อนที่จะนำไปถ่ายทำเป็นแม่พิมพ์สำหรับที่จะพิมพ์ต่อไป

งานดังกล่าวนี้ กองการผลิตจะแบ่งให้แผนกต่างๆ ในกองช่วยกันรับผิดชอบดังนี้

2.2.1 แผนกเรียงพิมพ์ (Composing Room) จะทำหน้าที่เรียงข้อความในต้นฉบับตามที่กำหนดแล้วนำมารวม หรือ "เข้าหน้า" เพื่อจะส่งไปถ่ายเป็นแบบ "แม่พิมพ์" สำหรับพิมพ์ต่อไป

2.2.2 แผนกถ่ายเพลทและฝ่ายศิลป์ (Engraving and Art Department) บางครั้งแผนกถ่ายเพลทกับฝ่ายศิลป์จะแยกจากกัน โดยฝ่ายศิลป์จะไปอยู่ใกล้ๆ หรือไปอยู่ในส่วนหนึ่งของกองบรรณาธิการก็ได้โดยฝ่ายศิลป์จะทำหน้าที่ตกแต่งภาพถ่าย เขียนได้ภาพ เขียนการ์ตูน รวมทั้งเขียนภาพประกอบด้วย ส่วนแผนกถ่ายเพลทนั้น จะทำหน้าที่ถ่ายภาพต้นฉบับออกมาเป็นแม่พิมพ์

2.2.3 แผนกตบแบบแม่พิมพ์ (Stereotyping Department) แผนกนี้จะทำหน้าที่ตบแบบแม่พิมพ์ให้โค้งตามรูปร่างของลูกไม้ของแท่นพิมพ์

2.2.4 แผนกพิมพ์ (Press Room) แผนกนี้จะเป็นที่ตั้งของแท่นพิมพ์ ซึ่งจะทำหน้าที่พิมพ์ พับ ตัด และนับจำนวนหนังสือพิมพ์เพื่อห่อส่งสายส่ง และสมาชิก

2.3 กองจัดการ

มีภาระหน้าที่บริหารงาน จัดจำหน่าย รับโฆษณา เก็บเงินทำบัญชี รวมทั้งส่งเสริมการขายด้วย ในกองจัดการแบ่งออกเป็นแผนกย่อยๆ ได้ดังนี้

2.3.1 ฝ่ายอำนวยการ (Administrative Division) ฝ่ายนี้ประกอบด้วยกลุ่มบุคคลที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานทั้งหมด สามารถจะตัดสินใจในเรื่องของนโยบายต่างๆ ประกอบด้วยกลุ่มบุคคลที่เป็นคณะกรรมการ (Board) หรือตัวแทนจากแผนกต่างๆ

2.3.2 ฝ่ายโฆษณา (Advertising Department) เป็นฝ่ายที่นำรายได้หลักมาสู่งานพิมพ์ แต่ความสำเร็จในการทำงานของฝ่ายโฆษณานี้จะต้องขึ้นอยู่กับ

- 1) เนื้อหาที่นำเสนอเป็นที่สนใจของผู้อ่านจำนวนมาก
- 2) สิ่งพิมพ์ที่ผลิตออกมามีรูปปลั๊กบอร์ดที่สวยงามน่าอ่าน
- 3) ฝ่ายจัดจำหน่ายวางตลาดอย่างทั่วถึง

งานในหน้าที่หนึ่งในหลายๆหน้าที่ของฝ่ายโฆษณามีลักษณะคล้ายกับงานของกองบรรณาธิการคือ ฝ่ายโฆษณามีหน้าที่เสาะหาและรวบรวมต้นฉบับโฆษณาจากผู้ที่ต้องการจะลงโฆษณา แล้วส่งต้นฉบับโฆษณานั้นไปยังกองการผลิตเพื่อดำเนินการพิมพ์ตามข้อตกลงกับลูกค้า

2.3.3 ฝ่ายจัดจำหน่าย (Circulation Department) มีหน้าที่ส่งสิ่งพิมพ์ที่ผลิตออกสู่ท้องตลาด

นอกจากแผนกต่างๆที่ได้กล่าวมาแล้ว กองจัดการยังมีหน่วยงานที่สำคัญอื่นๆอีกเช่น

- แผนกบัญชี ทำหน้าที่รับรายรับจากการจัดจำหน่าย และจ่ายรายจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายต่างๆ
- แผนกส่งเสริมการขาย ทำหน้าที่สร้างความนิยม ด้วยการให้บริการแก่ผู้อ่านและลูกค้าที่ซื้อเนื้อที่โฆษณา อาทิ ส่งเสริมการขายในลักษณะ ตัดบัตรเครดิต และทำให้ส่วนลดลงโฆษณา เป็นต้น

3. ประเภทงานเขียนในสื่อสิ่งพิมพ์

จากการตรวจสอบเอกสารพบว่ามีภาระงานเขียนในสื่อสิ่งพิมพ์แตกต่างกันออกไปตามเกณฑ์การแบ่งของนักวิชาการแต่ละท่าน ผู้วิจัยจึงได้สรุปประเภทของงานเขียนในสื่อสิ่งพิมพ์ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การเขียนสารคดี, การเขียนงานสื่อสารในเชิงบันเทิงคดีและสร้างสรรค์จินตนาการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.1 การเขียนสารคดี

เสาวนีย์ สิกขานันติต (2534 : 62-68) ได้กล่าวถึง สารคดี ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการเขียนเชิงสารวิชาการ (Non-fiction) ซึ่งการเขียนเชิงสารวิชาการจะประกอบด้วยงานเขียน 2 ประเภทคือ

3.1.1 สารคดี การเขียนสารคดี มีจุดมุ่งหมายเพื่อการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายต่างกัน และกลุ่มเป้าหมายยังมีอิสระในการรับสารมาก การเขียนสารคดีจึงต้องเขียนให้มีความดึงดูดใจมากที่สุด สารคดีโดยทั่วไปมีจุดมุ่งหมายดังนี้

- 1) เพื่อให้การเรียนรู้
- 2) เพื่อการให้ข้อเท็จจริง
- 3) เพื่อการแสดงความคิดเห็น หรือแนวคิด
- 4) เพื่อการให้ความเพลิดเพลิน

สารคดีสิ่งตีพิมพ์มี 3 ประเภทคือ

- 1) ความเรียง
- 2) เรื่องเล่า
- 3) เรื่องรวบรวม

สารคดีความเรียง เป็นลักษณะการเขียนสารคดีที่ใช้ภาษาสละสลวย เป็นแบบแผน เป็นเชิงบรรยายประวัติหรือเป็นเชิงพรรณนา ตามลักษณะของเนื้อเรื่อง

1. สารคดีความเรียงเชิงบรรยายประวัติ จะเสนอเกร็ดความรู้เรื่องราวที่ผ่านมาแล้ว ที่ไม่ปรากฏอยู่ในตำรา นำมาเขียนแบบบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เป็นการแสดงให้เห็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์เรื่องราวชีวิตความเป็นอยู่ ตัวอย่าง เช่น ไตรภูมิพระร่วง

2. สารคดีความเรียงเชิงพรรณนา เป็นสารคดีที่เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับเรื่องราว เหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน มุ่งให้ผู้อ่านมองเห็นแนวทางการปฏิบัติที่ดีโดยผู้เขียนจะใช้ภาษาที่มีความไพเราะ สละสลวยให้ผู้อ่านเกิดความประทับใจ สามารถที่จะโน้มน้าวผู้อ่านให้มีความคิดเห็นคล้อยตามได้ มักเขียนเป็นสารคดีสั้นๆ มีสาระสำคัญเพียงเรื่องเดียว

การเขียนสารคดีประเภทความเรียง ผู้เขียนจะต้องรู้จักวิธีการใช้ภาษา สำนวนโวหารที่เหมาะสม ดังนี้

1. ใช้ภาษาที่เป็นทางการสละสลวย

2. ประโยคและข้อความต้องถูกต้องตามอักขรวิธี หรือไวยากรณ์
3. ใช้สำนวนภาษาที่ค่อนข้างเคร่งขรึม จริงจัง
4. เขียนให้มีรสชาติได้โดยใช้โวหารหลายแบบ เช่น บรรยายโวหาร พรรณนา

โวหาร เทศนาโวหาร และอุปมาโวหาร

สารคดีเรื่องเล่า เป็นสารคดีที่ให้เนื้อหาเป็นจริง จากเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่ได้ไปพบเห็นมาอาจเป็นประสบการณ์ทางอารมณ์ ความรู้สึก หรือการกระทำที่เป็นเรื่องส่วนตัวของผู้เขียน นำมาเขียนเป็นเรื่องเล่าที่มีสาระ การเขียนอาจเขียนออกมาในรูปแบบที่ประสบการณ์ของผู้เขียน อาจเป็นการเล่าว่าได้ทำอะไร ที่ไหน กับใคร อย่างไร เมื่อไร เป็นเรื่องจริงที่นำมาเขียนเผยแพร่

ถ้าเป็นสารคดีประเภทท่องเที่ยว ผู้เขียนอาจจะเล่าถึงการเดินทางไปสถานที่ต่างๆ เป็นต้นสารคดีเรื่องเล่าอีกเรื่องหนึ่งคือ การเขียนในรูปแบบจดหมายโต้ตอบระหว่างบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันมีเนื้อหาสาระในจดหมายที่เป็นข้อเท็จจริง ความรู้ และแง่คิดที่เป็นประโยชน์แก่บุคคลทั่วไป

หลักการเขียนสารคดีเรื่องเล่า

การเขียนสารคดีเรื่องเล่านิยมเขียนแบบบรรยายตามลำดับเรื่องหรือตามลำดับเหตุการณ์แล้วสอดแทรกด้วยทัศนะ แนวความคิด และรายละเอียดต่างๆ เสริมแต่งให้น่าอ่าน แนวทางการเขียนสารคดีเรื่องเล่าพอจะสรุปเป็นข้อๆ ได้ดังนี้

1. ภาษาที่ใช้ในการเล่าเรื่อง จะใช้ได้ทั้งแบบที่เป็นทางการ และแบบที่ไม่เป็นทางการ

2. ใช้คำ ประโยคและข้อความถูกต้องตามอักขรวิธีหรือหลักไวยากรณ์

3. ใช้ถ้อยคำและประโยคที่เรียบง่าย ตรงไปตรงมา มีลักษณะเป็นกันเอง

4. เขียนแสดงความรู้สึก และอารมณ์ออกมาอย่างเปิดเผย

5. ใช้บรรยายโวหาร สำหรับเล่าเรื่องอธิบายเรื่องตามลำดับเหตุการณ์อย่างตรงไปตรงมาให้เข้าใจได้ง่าย ลำดับความคิดอย่างต่อเนื่อง สัมพันธ์กัน

6. ใช้พรรณนาโวหารเล่ารายละเอียดของสิ่งที่พบเห็นเพื่อทำให้ผู้อ่านเกิดภาพพจน์เกิดจินตนาการความรู้สึกคล้อยตาม

7. ใช้เทศนาโวหารสำหรับแสดงความคิดเห็นให้ผู้อ่านมีความเห็นคล้อยตาม

สารคดีเรื่องรวบรวม เป็นสารคดีเรื่องเดียวกันหลายๆ เรื่องที่มีความสัมพันธ์กัน นำมาพิมพ์รวมเป็นเล่ม จะเห็นได้ว่าสารคดีเรื่องรวมนั้น อาจเป็นการรวบรวมงานเขียนของผู้เขียนหลายคนหรือคนเดียวก็ได้

หลักการเขียนสารคดีเรื่องรวบรวม

สารคดีเรื่องรวมนิยมเขียนแบบบรรยายแบ่งเป็นตอนสั้นๆจบในตัว ผู้เขียนจะบรรยายประสบการณ์หรือความรู้แบบชี้แจง อธิบาย ให้ผู้อ่านเกิดความรู้ความเข้าใจ โดยมีหลักดังนี้

1. ควรเลือกเขียนเรื่องที่คุณเขียนมีความเชี่ยวชาญ รอบรู้
2. ผู้เขียนควรมีการค้นคว้า ศึกษาอย่างกว้างขวาง
3. ควรมีหลักฐานเอกสารอ้างอิง เพื่อความน่าเชื่อถือ
4. คำ ประโยค และข้อความที่ใช้อาจเป็นแบบทางการ หรือไม่เป็นทางการก็ได้

ตามลักษณะเนื้อหาที่เขียน

5. ส่วนวนโวหารควรใช้บรรยายโวหารเป็นหลัก ส่วนโวหารแบบอื่นใช้สนับสนุน

ในบางโอกาส

6. เนื้อหาบางตอนอาจสอดแทรกคำชักชวน วิงวอน ให้ผู้อ่านคล้อยตาม หรือ

ปฏิบัติ

แนวการเขียนสารคดี

การเขียนสารคดีมีลักษณะรูปแบบการเขียนคล้ายคลึงกับงานเขียนอื่นๆ ที่จะต้องมีส่วนนำเรื่อง ส่วนเนื้อเรื่องและส่วนสรุป

ส่วนนำเรื่อง เป็นส่วนสำคัญของสารคดีที่จะมีผลต่อความสำเร็จในการเขียนสารคดีของผู้เขียนเป็นอย่างยิ่ง ถ้าผู้เขียนเขียนส่วนนำเรื่องได้ดีจะทำให้ผู้อ่านมีความสนใจ ชักจูงให้ผู้อ่านอยากรู้ อยากเห็น อยากติดตามอ่านเรื่องต่อไป

ส่วนเนื้อเรื่อง ส่วนเนื้อเรื่องเป็นส่วนที่มีรายละเอียดในเรื่องที่เขียนอย่างครบถ้วน การเขียนเรื่องจึงต้องแบ่งเนื้อหาออกเป็นตอนๆ แต่ละตอนจะต้องเขียนให้ผู้อ่านเกิดความสนใจอยากรู้ อยากติดตามต่อไปเรื่อยๆ

ส่วนสรุป เป็นส่วนสุดท้ายที่มีความสำคัญสำหรับการเขียนสารคดี ผู้เขียนต้องสร้างความประทับใจให้กับผู้อ่านให้ได้ การสร้างความประทับใจอาจทำได้โดยการยกเอาประเด็นสำคัญที่ต้องการมาเน้นมากกล่าว ด้วยการนำส่วนวนโวหารที่น่าประทับใจมาสรุป ใน

บางครั้งการสรุปเรื่องอาจนำเอาประเด็นปัญหามาให้ผู้อ่านคิดหรือช่วยหาทางแก้ไขต่อไป หรือโดยการสงสัยที่ชวนให้ผู้อ่านค้นหาคำตอบในบางเรื่องอาจเขียนสรุปโดยไม่ทิ้งข้อคิดไว้เลย

3.1.2 การเขียนทางวิชาการ เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต (2534: 73-87) ได้ให้ความหมายงานเขียนเชิงวิชาการ ว่าเป็นการเขียนในอีกลักษณะหนึ่งที่มีความแตกต่างไปจากงานเขียนสารคดี โดยมีลักษณะของการสื่อสารที่ต้องอยู่ในขอบเขตของวิชาการ ข้อมูลรายละเอียดต่างๆ ต้องมีการศึกษาค้นคว้า และมีหลักฐานอ้างอิงเป็นที่เชื่อถือได้

การเขียนทางวิชาการมี 3 ประเภทคือ

- 1) หนังสือทางวิชาการ
- 2) บทความเชิงวิชาการ
- 3) รายงานเชิงวิชาการ

งานเขียนทางวิชาการทั้ง 3 ประเภทนี้ จะพบเห็นได้โดยตรงจากการศึกษาหาความรู้ทั้งในระบบโรงเรียนและระบบนอกโรงเรียน

การเขียนหนังสือทางวิชาการ ลักษณะโดยทั่วไปของหนังสือจะต้องตีพิมพ์และทำเป็นรูปเล่ม มีความแตกต่างกันในเนื้อหา สำหรับหนังสือทางวิชาการนั้นหมายถึงหนังสือประเภทดังต่อไปนี้

1. ตำรา หรือแบบเรียน
2. หนังสืออ้างอิง
3. หนังสืออ่านประกอบ

การเขียนหนังสือ 3 ประเภทนี้ มีรูปแบบการเขียนโดยทั่วไปคล้ายคลึงกัน โดยประกอบไปด้วยส่วนประกอบคือ ปก, คำนำ, สารบัญ, เนื้อหา, เชิงอรรถ, บรรณานุกรม, ภาคผนวก, ดรรชนีเรื่อง

การเขียนบทความเชิงวิชาการ บทความเชิงวิชาการ เป็นงานเขียนที่เรียบเรียงขึ้นให้มีสาระที่เป็นความรู้เฉพาะด้านโดยตรง หรือโดยทางอ้อม ความรู้ทั่วไป และมีการแสดงความคิดเห็นของผู้เขียน การเขียนอาจเขียนด้วยภาษาแบบเป็นทางการหรือกึ่งทางการตามความเหมาะสม

บทความเชิงวิชาการอาจจำแนกตามลักษณะการเขียนได้ 2 ประเภท คือ

1. บทความทางวิชาการ บทความทางวิชาการ เป็นบทความที่ให้สาระความรู้เฉพาะด้าน ตามจุดมุ่งหมาย มีความถูกต้องในเนื้อหา แสดงหลักฐานการเขียนที่น่าเชื่อถือ

โดยอาจจะรวมเอาความคิดเห็นของผู้เขียนรวมไปด้วย ภาษาที่ใช้เป็นแบบทางการ อาจมีลักษณะเป็นบทความให้ความรู้เนื้อหาโดยตรง

2. บทความเชิงวิชาการ บทความเชิงวิชาการ เป็นบทความที่ให้สาระความรู้ทั่วไปแก่ผู้อ่าน แต่จะไม่เน้นหนักความรู้ทางวิชาการที่เข้มข้นมากนัก ภาษาที่ใช้ในการเขียนเป็นแบบไม่เป็นทางการ มีความเป็นกันเองกับผู้อ่าน มุ่งให้ผู้อ่านเกิดความรู้แบบไม่เคร่งเครียดมาก แต่ก็ได้รับความรู้ตามจุดมุ่งหมาย

ส่วนประกอบของบทความเชิงวิชาการ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

1. ส่วนนำเรื่อง
2. ส่วนเนื้อหา
3. ส่วนสรุป

การเขียนรายงานเชิงวิชาการ รายงานเชิงวิชาการเป็นแบบของรายงานที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลทำขึ้น เพื่อสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ หรือกลุ่มเป้าหมายทั่วไป จำนวนรายงานที่ทำขึ้นจึงอาจจำกัดอยู่เพียงหนึ่งฉบับหรือหลายฉบับตามความจำเป็น

รายงานเชิงวิชาการมี 3 ประเภท คือ

1. รายงานการศึกษาค้นคว้า
2. รายงานการวิจัย
3. โครงการเชิงวิชาการ

รายงานการศึกษาค้นคว้า เป็นรายงานที่ทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ผู้เขียนทำขึ้นจากการศึกษาค้นคว้า เรื่องที่อาจเป็นเรื่องที่ผู้เขียนเลือกเองตามความสนใจ หรือความถนัด หรือได้มาจากการจัดสรรให้จากผู้สอน ซึ่งประกอบด้วยส่วนสำคัญ คือ

1. ปก
2. คำนำ
3. สารบัญ
4. เนื้อหา
5. เอกสารอ้างอิง

รายงานการวิจัย เป็นการเขียนรายงานการศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีการวิจัย มีการนำเอาสถิติมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำผลมาใช่ประโยชน์ทางการศึกษา รายงานการวิจัยอาจทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร หรือเพื่อสนองความสนใจของผู้วิจัย หรือหน่วยงาน การเขียนรายงานการวิจัยจะต้องเคร่งครัดในสำนวนภาษามาก โดยจะต้องเขียนแบบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นทางการ มีความคงที่ในการใช้ภาษาหรือศัพท์เฉพาะ บางครั้งต้องใช้ภาษาทางสถิติในการวิเคราะห์หรืออ่านผลข้อมูล

รายงานการวิจัยจะมีรูปแบบการเขียนคล้ายคลึงกัน โดยมีส่วนประกอบดังนี้

1. ปก
2. บทคัดย่อ
3. กิตติกรรมประกาศ
4. สารบัญ
5. บทนำ
6. เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. วิธีการดำเนินการวิจัย
8. การวิเคราะห์ข้อมูล
9. สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ
10. บรรณานุกรม
11. ภาคผนวก

โครงการเชิงวิชาการ เป็นแผนการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ โดยกำหนดหลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมาย วิธีการดำเนินการ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบโครงการ สถานที่ดำเนินการ ระยะเวลาดำเนินการ สำหรับส่วนประกอบของการเขียนโครงการทางวิชาการมีดังนี้

1. ชื่อโครงการ
2. หลักการและเหตุผล
3. จุดมุ่งหมาย
4. เป้าหมาย
5. ระยะเวลาดำเนินการ
6. วิธีการดำเนินการ
7. สถานที่ดำเนินการ
8. ผู้รับผิดชอบโครงการ
9. การประเมินผล
10. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2 การเขียนงานสื่อสารในเชิงบันเทิงคดีและสร้างสรรค์จินตนาการ

อวยพร พานิช (2543 : 281) ได้ให้ความหมายของการเขียนที่ใช้ภาษาสร้างสรรค์จินตนาการว่า เป็นแนวการเขียนอีกลักษณะหนึ่ง ซึ่งจะใช้มากในงานเขียนประเภทที่เรียกว่า บันเทิงคดี หรือ Fiction ซึ่งตรงข้ามกับงานเขียนที่เรียกว่า สารัตถคดี หรือ Non – Fiction ซึ่งเป็นการให้ข้อมูลข่าวสารในเรื่องราวต่างๆ

บันเทิงคดี หมายถึง เรื่องที่เขียนขึ้นจากการสมมติผสมกับจินตนาการโดยยึดหลักความจริงให้มากที่สุดอันได้แก่ นวนิยาย เรื่องสั้น บทละคร เรื่องข้ามชั้น และบทกวีนิพนธ์ต่างๆ ด้วย คำว่า บันเทิงคดี นี้ ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายไว้ว่า คือ “เรื่องที่เขียนหรือแต่งขึ้นโดยมุ่งให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่าน” ดังนั้นสรุปแล้ว บันเทิงคดี จึงเป็นงานเขียนจากเรื่องสมมติผสมจินตนาการ โดยมุ่งหวังให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่านเป็นสำคัญ

บันเทิงคดีเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ชิดกับคนส่วนใหญ่ในสังคม มักพบเห็นอย่างแพร่หลายในสื่อสารมวลชนประเภทต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสาร รายการวิทยุกระจายเสียง รายการวิทยุโทรทัศน์ และภาพยนตร์ ตามแผงหนังสือเราจะพบหนังสือบันเทิงคดีหลากหลายวางขายอยู่ทั่วไปเช่น หนังสือการ์ตูน นวนิยาย รวมเรื่องสั้น ขยายหัวเราะ และรวมเรื่องข้ามชั้นต่างๆ คนส่วนใหญ่ในสังคมนิยมอ่านและชมรายการประจำวันที่ซ้ำซากจำเจ และเต็มไปด้วยปัญหายุ่งยาก บันเทิงคดีได้ทำหน้าที่ประสานประโยชน์ให้แก่บุคคลจำนวนมาก ดังนั้นบันเทิงคดีจึงมีคุณประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของคนในสังคม หนังสือที่ขายดีที่สุดในรอบปี ก็มักปรากฏว่าเป็นหนังสือประเภทบันเทิงคดี

ถึงแม้ว่าบันเทิงคดีจะมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างสรรค์ความบันเทิง ความสุขก็ตาม บันเทิงคดีก็มีพื้นฐานมาจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคม เป็นความจริงที่ผู้เขียนได้นำมาดัดแปลงแต่งเติมให้มีรสแห่งความสนุกสนานเพลิดเพลินและสามารถเร้าอารมณ์ผู้อ่านได้ ยิ่งกว่านั้นบันเทิงคดียังเป็นสิ่งที่มีคุณค่าแก่ผู้อ่าน เช่น ให้คติชีวิต ความคิดเห็น แบบอย่างที่ดี ความรู้รอบตัว โลกทัศน์ที่กว้างไกล ฯลฯ

อย่างไรก็ตามเนื้อเรื่องในบันเทิงคดี ก็มีได้มีแต่ความสุขสำราญเรีงรมย์แต่เพียงอย่างเดียว หากมีทั้งความทุกข์ ความเศร้า ความผิดหวัง ความยากจน สงคราม อาชญากรรมความทารุณโหดร้าย ความพยายบาท ฯลฯ ทั้งนี้ เพราะสิ่งดังกล่าว สามารถเร้าอารมณ์ผู้อ่านได้ คนเรานั้นย่อมเกิดอารมณ์เป็นสุขจากการหัวเราะและร้องไห้ จะเห็นได้ชัดจากการชมละครเศร้าทางโทรทัศน์ เป็นต้น

งานเขียนประเภทบันเทิงคดีจึงมีส่วนประกอบที่เป็นมูลฐานที่สำคัญ ดังนี้

1. เรื่องและจุดมุ่งหมายของเรื่อง

คำว่าเรื่องในที่นี้ คือ ชื่อเรื่อง เนื้อเรื่อง และเรื่องราวที่นำมาเล่า ทั้งหมดนี้ต้องมีความสัมพันธ์กัน เช่น เป็นเหตุเป็นผลต่อกัน คล้อยตามกัน เป็นต้น นอกจากนี้จะต้องมีจุดมุ่งหมายอย่างเดียวกันด้วย

2. การลำดับเรื่อง

การลำดับเรื่อง คือ การสร้างเรื่อง หรือการผูกเรื่องด้วยการสร้างเหตุการณ์ต่างๆ อย่างหลากหลายโดยให้มีความเกี่ยวโยงต่อเนื่องกันไปสู่ทิศทางเดียวกัน การลำดับเรื่องจะใช้วิธีลำดับจากอดีตไปสู่ปัจจุบัน หรือจากปัจจุบันย้อนไปสู่อดีตก็ได้ บางทีอาจใช้ปัจจุบันเป็นหลักแต่แทรกสลับด้วยการเล่าย้อนหลัง (Flash back) ก็ได้

3. เวลาและสถานที่

เวลาในที่นี้หมายถึง ยุคสมัย หรือช่วงเวลาที่เกิดเรื่องขึ้น เช่น สมัยสุโขทัย สมัยกรุงแตก ฯลฯ การผูกเรื่องเกี่ยวกับยุคสมัยต้องคำนึงถึงความจริงในยุคนั้น ๆ ส่วนสถานที่ในบันเทิงคดี มักเรียกกันว่า ฉาก ซึ่งมีความหมายกว้างมาก เช่น หมายถึงฉากที่เป็นประเทศชาติ บ้านเมือง ตำบล ป่า ฯลฯ

อย่างไรก็ตามการกำหนดเวลาและสถานที่หรือฉากในบันเทิงคดี บางครั้งผู้เขียนอาจไม่ได้แสดงให้เห็นอย่างโจ่งแจ้งก็ได้ อาจจะไม่ไว้ในฐานที่เข้าใจหรือปล่อยให้ลอยๆ เปิดโอกาสให้ผู้อ่านวาดขึ้นเองตามจินตนาการ

4. ความคิดปรัชญา คุณค่า

ได้แก่สิ่งที่เป็นสาระสำคัญ (Donne) ที่ผู้เขียนมุ่งจะสื่อสารต่อผู้อ่าน เช่น ผู้เขียนมุ่งเปิดเผย ความชั่วร้าย การเอาวัดเอาเปรียบ ฯลฯ ปรัชญาและคุณค่าในบันเทิงคดีนี้มักจะไม่แสดงออกอย่างเปิดเผย ตรงไปตรงมาแต่ผู้เขียนจะใช้ศิลปะในการสอดแทรกไว้ตามองค์ประกอบอื่นๆ

5. ภาษา

ภาษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของวรรณกรรมบันเทิงคดี จัดเป็นรูปแบบที่จำเป็นที่สุด ภาษานี้หมายถึงทั้งการเขียนเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่และการอ่าน-พูดเพื่อออกอากาศเผยแพร่ ลักษณะภาษาในบันเทิงคดีโดยสรุปนั้น จะต้องประกอบด้วย สลีลา (style) โวหารภาพพจน์ (Figures of Speech) ความหมาย (Meaning) และความงาม (Beauty) รวมทั้งมีระดับของภาษาหลายระดับที่เป็นภาษาปากมักใช้ในบทสนทนาเพื่อช่วยให้เรื่องสมจริงตามลักษณะนิสัยและระดับการศึกษาของแต่ละตัวละครแต่ละตัว อาจใช้ภาษาทั้งแบบแผนในการอธิบายประกอบเรื่อง หรือใช้ใน

โอกาสต่างๆ ของตัวละครบางตัวเพื่อให้เหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล หรือส่วนใดส่วนหนึ่งในเนื้อเรื่องอาจจำเป็นต้องใช้ภาษาแบบแผนด้วย

การเขียนเชิงสร้างสรรค์จินตนาการคืออะไร อวยพร พานิช (2543 : 290) ได้กล่าวถึงการเขียนเชิงสร้างสรรค์จินตนาการว่า เป็นการเขียนที่ผู้เขียนจะต้องสามารถใช้จินตนาการ หรือความคิดคำนึงของตนเองเขียนสารออกมาด้วยถ้อยคำหรือลีลาที่สละสลวย ประทับใจผู้อ่าน ผู้ฟัง และให้ความรู้สึกในทางเพลิดเพลิน สามารถถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ให้ผู้อ่านได้ประสบสติปัญญาไปด้วยในตัว

การเขียนเชิงสร้างสรรค์มีลักษณะดังนี้

1. มีจินตนาการ ผู้เขียนต้องใช้จินตนาการหรือความคิดคำนึง เขียนให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการคล้อยตามผู้เขียน
2. สำนวนภาษาดี ผู้เขียนต้องเลือกเฟ้นถ้อยคำ นำมาเรียบเรียงให้ไพเราะสละสลวย และมีความหมายตามที่ผู้เขียนต้องการ
3. มีคุณค่าทางด้านจิตใจและสติปัญญา ผู้อ่านๆแล้วมีความคิด ความรู้สึกที่จะจรรโลงความดีงามและมองโลกในแง่ดี

นอกจากนี้ การเขียนเชิงสร้างสรรค์ควรเป็นความคิดริเริ่มของผู้เขียน คือไม่เลียนแบบใครด้วยสรุปแล้วการเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึงการเขียนที่เกิดจากความคิดริเริ่ม ไม่ลอกเลียนแบบ มีความแปลกใหม่ มีจินตนาการซึ่งสอดคล้องประสานกับความงามทางภาษา สร้างสรรค์สติปัญญา ประเทืองอารมณ์ ผสมผสานกับการเสนอความคิดและถ้อยคำสำนวนอันประกอบด้วยศิลปะ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทั้งรูปแบบ เนื้อหาสาระ กลวิธี ตลอดจนการใช้ถ้อยคำสำนวนต่างๆ และน่าจะเกิดขึ้นจากแรงบันดาลใจและความถึงพร้อม 4 ประการ คือ

1. ความรู้ในเรื่องราวที่จะเขียน
2. ความคิดแปลกใหม่ที่จะนำเสนอ
3. กลวิธีและศิลปะในการใช้ภาษา
4. ความสามารถในการจัดลำดับความคิดและความสามารถในการประพันธ์

ดังนั้น การเขียนในเชิงสร้างสรรค์จินตนาการนั้นผลงานจะดีหรือไม่จึงขึ้นอยู่กับจินตนาการและความสามารถของผู้เขียนเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะถ่ายทอดความคิดของตนให้ผู้อ่านเข้าใจแล้วคล้อยตามซาบซึ้งได้แค่ไหน ความสำเร็จของการเขียนในลักษณะนี้จึงขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้เขียนในด้านต่างๆดังที่กล่าวมาแล้ว

3.2.1 การเขียนบทร้อยกรอง การร้อยกรองเป็นงานเขียนเพื่อสร้างสรรค์จินตนาการรูปแบบหนึ่งที่ใช้ถ้อยคำ ภาษา เสียง จังหวะ และฉันทลักษณ์ ทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ความรู้สึกนึกคิด และความเข้าใจ ตามที่ผู้เขียนต้องการ ในที่นี้ขอใช้คำว่าบทร้อยกรอง ในความหมายรวมทั้งการประพันธ์ ที่เน้นความถูกต้องตามฉันทลักษณ์ และมีคุณค่าทางศิลปะ เป็นการสร้างสรรค์ความงามทางภาษาด้วยตัวอักษร เสียง จังหวะ หรือลำนํ้า และถ้อยคำ เพื่อเป็นสัญลักษณ์แทนบางสิ่งบางอย่าง อันก่อให้เกิดผู้อ่านนึกเห็นภาพได้อย่างชัดเจน มีจินตนาการกว้างไกล มีความรู้สึกสะเทือนใจที่ลึกซึ้ง เข้มข้น ตามที่ผู้แต่งมุ่งหมาย

เมื่อลงมือเขียนบทร้อยกรอง ผู้ประพันธ์ต้องคำนึงถึงความงามของบทร้อยกรองที่เกิดขึ้นได้ด้วยคำ และความ ที่ผู้ประพันธ์เลือกใช้ในคำประพันธ์

3.2.2 การเขียนเรื่องสั้น เรื่องสั้นเป็นงานเขียนประเภทบันเทิงคดี คำว่าเรื่องสั้นแปลจากคำ short story ในภาษาอังกฤษ ซึ่งไม่ได้หมายความแต่เพียงว่าเป็นเรื่องราวอะไรก็ได้ที่สั้นๆ เท่านั้นในสารานุกรม Collier ได้กล่าวถึงเรื่องสั้นว่า เรื่องสั้นต้องมีโครงเรื่องง่ายไม่ซับซ้อน มุ่งเน้นที่เวลาและสถานที่แห่งการกระทำของตัวละครหนึ่ง หรือสองสามตัว และพยายามเสนอสิ่งเหล่านั้นออกมาในวิฤตการณ์เดียวของช่วงชีวิตของตัวละครเหล่านั้น มากกว่าที่จะติดตามเรื่องการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการอันเป็นผลมาจากประสบการณ์นานาชนิดที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ผ่านมา

จากข้อความข้างต้นนี้ จะเห็นว่าเรื่องสั้นควรจะต้องมี

1. ตัวละคร (1 หรือ 2-3 ตัว)
2. พฤติกรรมของตัวละคร
3. ฉากและช่วงระยะเวลาที่เกิดเรื่องทั้งหมด
4. โครงเรื่องง่ายๆที่ไม่ซับซ้อน

ทั้ง 4 อย่างต้องประมวลเข้าแล้วนำเสนอออกมาพร้อมกันใน "วิฤตการณ์อันเดียวกัน" (same single crisis) ซึ่งหมายถึงจุดสนใจจุดเดียวและจุดนี้ก็คือจุดสุดยอดของเรื่องสั้น (climax) นั้นเอง

3.2.3 การเขียนนวนิยาย นวนิยาย คือเรื่องราวที่มีเหตุการณ์ต่อเนื่องกัน เป็นเรื่องที่สมมติแต่งขึ้น แต่อาจมีมูลความจริงแฝงอยู่ หลักการเขียนนวนิยายนั้นคล้ายกับเรื่องสั้น แต่นวนิยายมีพฤติกรรมหลายอย่างเกี่ยวพันกัน ตัวละครจะมีที่ตัวก็ได้ไม่กำหนด

องค์ประกอบที่สำคัญของนวนิยาย มี 6 ประการ ได้แก่

1. โครงเรื่อง

2. ตัวละคร
3. บทสนทนา
4. บรรยากาศ หรือฉาก
5. ทักษะของผู้ประพันธ์
6. ทำนองแต่ง

3.2.4 การเขียนบทละคร ละครหมายถึงเรื่องราวที่มีเหตุการณ์ต่อเนื่อง เป็นเรื่องแต่งในเชิงสมมติขึ้น อาจอิงมูลความจริงเช่นเดียวกับนวนิยาย แต่ละครจะปรากฏในรูปของการแสดงโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ความบันเทิงแก่ผู้รับสารซึ่งเป็นผู้ดูและผู้ฟังละคร

จากความหมายของละครที่กล่าวมาข้างต้น จำแนกองค์ประกอบได้อย่างน้อย 6 ประการดังนี้

- 1.เค้าโครงเรื่อง (Plot)
2. ฉาก (Setting)
3. ตัวละคร (Characters)
4. คำพูด/บทสนทนา (Diction/Dialogue)
5. การแสดง (Action)
6. ดนตรี/เสียงประกอบ (Music/Sound Effect)

บทละครคืองานเขียนที่ประพันธ์หรือเรียบเรียงขึ้น เพื่อนำไปใช้ในการสร้างละคร การเขียนบทละครจึงเป็นการมองภาพล่วงหน้า และต้องมีความเข้าใจในหลักของละคร รวมถึงธรรมชาติของสื่อที่จะใช้เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดละครไปสู่ผู้ดู รวมถึงรู้ภาษาของสื่อชนิดนั้นๆ เช่น ภาษาวិทยุกระจายเสียง ภาษาโทรทัศน์

ไม่ว่าจะเป็นละครประเภทใด ในการเขียนมีขั้นตอนต่างๆดังนี้

1. กำหนดแก่นของเรื่อง (Theme)
2. เขียนเรื่องย่อ (synopsis)
3. แจกแจงลักษณะตัวละคร (characterization)
4. การเขียนรายละเอียดเค้าโครง (plot-out)
5. การเขียนทรีตเมนต์ (treatment)
6. การเขียนบทแสดงและบทสนทนา (screenplay)
7. การเขียนเพื่อการถ่ายทำ (shorting script)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น **ห้องสมุดคณะเทคโนโลยีการเกษตร** ขอสงวนสิทธิ์ในเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าฯ ลาดกระบัง

3.2.5 วรรณกรรมสื่ออารมณ์ขัน วรรณกรรมสื่ออารมณ์ขัน หรือเรื่องขำขัน เป็นการเขียนในเชิงสื่ออารมณ์ขันที่ปรากฏในสื่อต่างๆและเป็นงานเขียนประเภทบันเทิงคดีประเภทหนึ่ง ทั้งในรูปข้อเขียนสั้นๆ เรื่องเล่า เรื่องล้อเลียน เรื่องเสียดสี การ์ตูน ภาพวาด ภาพล้อ ฯลฯ

การเขียนวรรณกรรมสื่ออารมณ์ขันนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบได้แก่ เนื้อเรื่อง บุคคลในเรื่อง เหตุการณ์ต่างๆ ที่นำมาเชื่อมโยง กลวิธีเล่าเรื่อง และการใช้ถ้อยคำ

4. ความหมายทั่วไปของหนังสือทำมือ

ในการค้นคว้าเรื่องราวของหนังสือทำมือผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ต ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงประเด็นต่างๆ ที่น่าสนใจ จากบทความที่ปรากฏบนเว็บไซต์โดยสามารถจำแนกเป็นหัวข้อได้ดังนี้

4.1 นิยามและความหมายของหนังสือทำมือ

นิรนาม (www.plearnmagazine.com,2546) กล่าวถึงหนังสือทำมือว่าเป็นหนังสือที่ผลิตทุกขั้นตอนด้วยมือ กล่าวคือ เขียนเอง พิมพ์เอง เย็บเล่มเอง ทำขึ้นอย่างง่าย ๆ ไม่ต้องผ่านกระบวนการการผลิตจากโรงพิมพ์ หรือสำนักพิมพ์

นิรนาม (www.plearnmagazine.com,2546) กล่าวถึงความหมายของหนังสือทำมือว่ามีความเปลี่ยนแปลงไปเล็กน้อย ในแง่ของการผลิต เนื่องจากผู้ผลิตหนังสือทำมือบางเล่มต้องการพิมพ์ในจำนวนมาก เพื่อที่จะได้ขยายผลงานของตนออกไปในวงกว้าง การผลิตในรูปแบบเดิมเป็นเรื่องที่ค่อนข้างลำบาก และเสียเวลามาก ทางออกคือการผลิตด้วยระบบการพิมพ์จากโรงพิมพ์เหมือนหนังสือทั่วไป แต่สิ่งที่ยังคงไว้คือ แนวคิด เนื้อหา ความอิสระในการนำเสนอ ซึ่งจากรูปแบบที่กล่าวมา ภายหลังหนังสือทำมือที่เข้าระบบโรงพิมพ์ อาจจะถูกเรียกว่าหนังสืออินดี้ หรือมินิแม็กกาซีนนิตยสารเพลินเป็นนิตยสารอินดี้เล่มหนึ่ง ที่มีที่มาจากกระแสหนังสือทำมือในยุคเริ่มแรก

4.2 สาเหตุของการทำหนังสือทำมือ

บัณฑิตา อย่างดี (2546) กล่าวถึงสาเหตุของการทำหนังสือทำมือว่า “หนังสือหลายเล่มขายดีเพราะ นักเขียนเป็นคนมีชื่อเสียง แต่นักเขียนใหม่ผู้ไร้ชื่อขายหนังสือไม่ออก ด้วยเหตุนี้สำนักพิมพ์จึงพิมพ์งานของนักเขียนใหม่น้อยลง นัก (อยาก) เขียนหลายคนจึงตัดปัญหานี้ด้วยการพิมพ์หนังสือทำมือออกมาวางขายเอง”

อิทธิชัย สถิตย์ปัญญาพันธ์(www.thaimung.net,2546) บอกถึงที่มาของการเป็นนักเขียนหนังสือทำมือว่า “ตอนแรกเขียนเรื่องตามเว็บ ให้เพื่อนอ่าน เห็นเขาทำหนังสือ (ทำมือ) ที่งานสัปดาห์หนังสือ ก็เลยอยากเผยแพร่ผลงานของตัวเองบ้าง ชอบแบบแปลกๆอยู่แล้ว ก็เลยทำเป็นหนังสือออกมา เริ่มทำโดยไม่คิดถึงขาดทุนกำไร คิดว่าเป็นกำไรชีวิตมากกว่า”

เพ็ญญา อุตตะมัง (www.warpmagazine.com, 2546) กล่าวถึงเหตุผลในการทำหนังสือทำมือว่า "เริ่มสนใจหนังสือทำมือมาตั้งแต่ หนังสือทำมือ ครั้งที่ 2 ที่ป้อมพระสุเมรุ เป็นงานที่จัดโดยร้านหนังสือเล็ก ๆ ปีที่แล้ว มีคนแนะนำว่าลองทำดูสิ ก็ลองทำแล้วไปขายดู หนังสือทำมือจะทำครั้งละประมาณ 10 เล่ม เพราะทำยาก ไม่ใช่แค่ซีร็อกและ เราจะคิดว่าทำยังไงให้มันแปลกกว่าที่วางขายบนแผง และหากมีงานติดต่อมาว่าต้องการหนังสือทำมือ เราก็จะเอาไปแจก"

จิตติมา ณะศักดิ์ศิริ (www.warpmagazine.com, 2546) บอกถึงที่มาของการเป็นนักเขียนหนังสือทำมือว่า "สนใจหนังสือทำมือประมาณปลายปีที่แล้ว เริ่มจากที่แนะนำว่าถ้าอยากทำหนังสือทำมือเองให้ลองเข้าไปในเว็บนี้ เค้ามามีหนังสือทำมือนะ เราก็เข้าไปในเว็บ bookcyber.com แล้วถึงรู้จักกับพี่กลุ่มกากบาท ส่วนใหญ่เรื่องที่เขียนเป็นแนวเรื่องทั่ว ๆ ไป เช่น ไปเจออะไรมา ก็จะใส่ความคิดความรู้สึกลงไปในงาน"

กรณ์ บวรวิวัฒน์กุล (www.warpmagazine.com,2546) "ปกติก็เขียนเล่น ๆ อยู่แล้ว เหมือนงานอดิเรก เขียนส่งอาจารย์บ้าง ปีที่แล้วเพื่อนจะทำเว็บการ์ตูนที่เค้าทำเอง เค้าชวนผม ผมก็เขียนเรื่องให้เค้าทำ แต่เพื่อนทำไม่เสร็จซะที ผมเลยบังเอิญไปเปิดดูเว็บกากบาท ก็สนุกดีเห็นคอนเซ็ปท์หม้ออมสิน เลยทำหนังสือทำมือส่งเข้าประกวด เนื้อหาจะเป็นแนวเศร้า ๆ เพราะผมชอบอ่านแนวนี้ ผมเขียนเยอะมาก คือ เขียนเริ่มเรื่องไว้แล้วไปเขียนต่อ แต่ที่เสร็จแล้วคือส่งให้เว็บเพื่อน"

4.3 กลุ่มผู้ทำหนังสือทำมือ

สำหรับกลุ่มผู้ทำหนังสือทำมือนั้น สามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ นักเขียนที่รวมตัวกันเป็นกลุ่ม และนักเขียนที่ไม่สังกัดกลุ่ม ตัวอย่างนักเขียนที่รวมกันเป็นกลุ่ม ได้แก่กลุ่มกากบาท want love postcard อัลเทอร์เนทีฟไรท์เตอร์ ไบไม้ป่า เป็นต้น ส่วนนักเขียนที่ไม่สังกัดกลุ่ม ได้แก่ จิตติภัทร์ ไตรทิพย์ พัทธ เอี่ยมตระกูล ภาณุวัฒน์ อภิวัฒน์ชัย วไลพร ทองเซ็น เป็นต้น

4.4 การตลาดหนังสือทำมือ

บัณฑิตา อย่างดี (www.thaimung.net ,2546) สำหรับยอดขายของหนังสือทำมือนั้น มีเสียงตอบรับค่อนข้างดี เช่น ยอดขาย 600 เล่มของหนังสือ "มองหน้าต่างบ้านแมงมุม" นั้น ถือว่าสูงทีเดียวสำหรับหนังสือทำมือหนึ่งเล่มที่มักจะพิมพ์ขายครั้งละไม่เกิน 100 เล่ม แต่ถึงจะขายดีอย่างไร การขายก็ยังจำกัดอยู่ในงานสัปดาห์หนังสือปีละครั้ง และร้านขายหนังสือที่คุ้นเคยไม่กี่ร้าน ซึ่งคนซื้อก็วนเวียนอยู่ในกลุ่มคนที่สนใจไม่กี่คน

4.5 แนวคิดในการผลิตหนังสือทำมือ

เรืองกิตต์ รักกาญจน์ (www.thaimung.net ,2546) กล่าวถึงหนังสือทำมือที่มีคุณภาพว่า รูปเล่มต้องสวย แสดงถึงความตั้งใจของคนทำ ต้องสวยงาม มีแง่มุม แง่คิดแฝงอยู่ แม้จะเล็ก ๆ แต่ก็ช่วยให้คนในสังคมเกิดความคิดดี ๆ ได้

นิตินาม (www.plearnmagazine. tripod com,2546) กล่าวถึงแนวคิดของนิตยสารเพลิน ซึ่งเป็นนิตยสารทำมือว่า “ทีมงานได้คิดต่อยอดจากแนวความคิดเรื่องการเรียนรู้ที่ ศ.ดร.ชัยอนันต์ สมุทรวณิช ได้เคยนำเสนอไว้ คือการเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กับการเล่นที่รู้จักกันในแนวคิด PLEARN (PLAY+LEARN) การเรียนรู้เช่นนี้จะทำให้ได้ความรู้และความสนุกไปพร้อม ๆ กัน เนื้อหาที่วางไว้ จึงเป็นเรื่องราวและความคิดที่หลากหลาย ทั้งในรูปของสื่อบทสัมภาษณ์ และคอลัมน์ต่าง ๆ”

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สงกรานต์ วีระเจริญกิจ (2538) ได้ทำการศึกษาผลของหนังสืออ่านประกอบที่สร้างด้วยตนเองต่อพัฒนาการทางภาษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สืบเนื่องมาจากการดำเนินการโครงการมูมนหนังสือและห้องสมุดโรงเรียน ระดับประถมศึกษา ที่โรงเรียนประถมศึกษาดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน มีปัญหาที่สำคัญที่สุดคือ การขาดแคลนหนังสือสำหรับให้นักเรียนได้อ่านหาความรู้เพิ่มเติมนอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน ทั้งนี้เนื่องจากขาดแคลนงบประมาณทำให้จัดซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดหรือมูมนหนังสือในห้องเรียนได้จำนวนน้อย โดยเฉพาะหนังสือสำหรับเด็ก นอกจากนี้จะผลิตเป็นจำนวนน้อยแล้ว ยังมีราคาจำหน่ายที่สูง

ดังนั้นการสอนให้นักเรียนสร้างหนังสืออ่านประกอบ นอกจากสนองต่อจุดประสงค์ของหลักสูตรและความต้องการของหน่วยงานแล้ว ผลที่ได้ยังทำให้ได้จำนวนหนังสือที่มากขึ้นอันจะทำให้ให้นักเรียนมีหนังสือสำหรับอ่านจำนวนมากขึ้นด้วย

จากการวิจัยโดยการศึกษารูปแบบการสอน 2 วิธี คือ การสอนการสร้างหนังสืออ่านประกอบที่ครูบอกกระบวนการสร้าง และการสอนการสร้างหนังสืออ่านประกอบที่ครูไม่บอกกระบวนการในการสร้าง พบว่า

1. นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนตามแผนการจัดกิจกรรมสร้างหนังสืออ่านประกอบที่ครูบอกกระบวนการสร้าง มีความสามารถในการสร้างหนังสืออ่านประกอบสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยไม่บอกกระบวนการ

2. นักเรียนทั้งสองกลุ่ม มีพัฒนาการทางภาษาสูงขึ้น

นรินทร์ นำเจริญ (2541) ได้ทำการศึกษาบทบาทในการสะท้อนและวิพากษ์วิจารณ์สังคมของนิตยสารแนววรรณกรรมไทย พ.ศ.2520-พ.ศ.2539 โดยศึกษาจากนิตยสารแนววรรณกรรม 4 ฉบับ ได้แก่ นิตยสาร โลกหนังสือ, ช่อกระแสด, ถนนหนังสือและ Writer ผลจากการวิจัยพบว่า

นิตยสารแนววรรณกรรมเป็นสื่อสิ่งพิมพ์อีกประเภทหนึ่งที่มุ่งแสดงบทบาทตามความคาดหวังของ ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ของสื่อมวลชน ได้แก่ การแสดงบทบาทในการรายงานและสอดส่อง สังคม การแสดงบทบาทในการเชื่อมโยงตีความเหตุการณ์ต่างๆในสังคม การแสดงบทบาทในการ ถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมให้แก่สังคม และการแสดงบทบาทในการระดมพลังเคลื่อนไหวต่างๆ ในสังคม ทั้งนี้ บทบรรณาธิการเน้นแสดงบทบาทในการเชื่อมโยงตีความเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคม เรื่องจากปกเน้นแสดงบทบาทการถ่ายทอดวัฒนธรรมให้กับสังคม ส่วนวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น นั้นแสดงบทบาทในการรายงานและสอดส่องสังคม

ในประเด็นการนำเสนอ จากการศึกษาพบว่านิตยสารแนววรรณกรรมมีการนำเสนอ ประเด็นที่หลากหลาย ทั้งทางด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

ในด้านคุณค่าของนิตยสาร พบว่าแม้ในแง่เนื้อหาส่วนใหญ่จะเน้นนำเสนอภาพด้านลบ เพียงด้านเดียว แต่ก็มีผลสอดคล้องกับความเป็นจริงและมีคุณค่าในด้านการเตือนภัยให้สังคม รับทราบเพื่อหาทางแก้ไข แต่เนื่องจากนิตยสารแนววรรณกรรมเป็นหนังสือเฉพาะกลุ่มซึ่งไม่ได้รับความสนใจหรือแพร่หลายนัก ดังนั้นความสามารถในการกระจายสารไปสู่สังคมจึงมีอยู่น้อยมาก คุณค่าของนิตยสารจึงเป็นคุณค่าต่อบัณฑิตบุคคลมากกว่าจะเป็นคุณค่าต่อสังคมโดยตรง อย่างไรก็ตาม กิตติการที่มีคุณค่าต่อบัณฑิตบุคคลดังกล่าวนี้ก็อาจมีผลต่อสังคมในทางอ้อม

ปัญญา จันทรา (2542) ได้ศึกษาถึงการปรับกลยุทธ์การจัดจำหน่ายสื่อสิ่งพิมพ์ในภาวะ เศรษฐกิจ พบว่า วิธีการดำเนินการด้านจัดจำหน่ายของแต่ละขั้นตอนในวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ จะต้องปฏิบัติตามกลยุทธ์การจัดจำหน่าย ที่ได้ถูกวางให้เป็นแนวปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายทาง การตลาด ซึ่งสรุปได้ว่ากลยุทธ์การจัดจำหน่ายของสื่อสิ่งพิมพ์ เริ่มต้นจากขั้นแนะนำผลิตภัณฑ์โดย มุ่งให้ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์กับผู้อ่านและตัวแทนจำหน่ายเป็นลำดับขั้น ผลิตภัณฑ์ เจริญเติบโตก็ใช้กลยุทธ์เช่นเดิม รวมทั้งพิจารณาถึงผลกำไรสูงสุดเป็นเกณฑ์ ขั้นตอนการผลิต อิมตัว มีการปรับกลยุทธ์ทางการตลาดและการจัดจำหน่ายเพื่อรักษาส่วนครองตลาดและตอบโต้ การการโจมตีของคู่แข่งและขยายตลาดไปสู่ตลาดอื่น ขั้นตอนการผลิตถดถอยมีการปรับทุกส่วน ขององค์กรให้มีระบบการทำงานที่ได้มาตรฐานและให้ความมั่นใจกับตัวแทนจำหน่าย ในการสำรวจผลตอบสนองต่อนโยบายของตัวแทนจำหน่ายพบว่า ตัวแทนจำหน่ายได้มีการปฏิบัติตามกล ยุทธ์การจัดจำหน่าย ซึ่งทำให้เกิดการสัมฤทธิ์ผลทางการจัดจำหน่าย

บทที่ 3

วิธีการวิจัย(Research Methodologies)

ในการศึกษาแนวคิดและกระบวนการผลิตหนังสือทำมือ เป็นการศึกษาที่ให้ความสำคัญ
ในส่วนของรายละเอียด ซึ่งต้องอาศัยวิธีการสัมภาษณ์จากผู้ผลิต หรือตัวประชากรโดยตรง ซึ่ง
ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิจัย ดังนี้

ประชากร

กลุ่มประชากรที่ทำการศึกษาในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้ผลิตหนังสือทำมือที่สำรวจพบทาง
อินเทอร์เน็ตตั้งแต่เดือน กรกฎาคม-กันยายน 2546 โดยมีขนาดของกลุ่มประชากรซึ่งประกอบไป
ด้วย ผู้ผลิตหนังสือทำมือที่มีการรวมกลุ่มและนักเขียนอิสระ ดังนี้

รายชื่อกลุ่มผู้ผลิต

กากบาท โบไม้ป่า กล้าฝืน โต๊ะกลมแมงกาซีน นายการ์ด solofight อัลเทอร์เนทีฟ-
ไรท์เตอร์ want นิตยสารเพลิน love postcard

รายชื่อนักเขียนที่ไม่สังกัดกลุ่ม

เพ็ญภา อุตตะมัง จูติมา ธนะศักดิ์ศิริ กรณ์ บวรณวิวัฒน์กุล วาดรวิ จอม รอนลมรวี
jayaya จิตติภัทร์ ไตรทิพย์ พัชร เขียมตระกูล ภาณุวัฒน์ อภิวัฒน์ชัย วไลพร ทองเงิน ช้อยชะมก
นวนนท์ วงศ์จิตร

กลุ่มตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยถือว่าเป็นตัวแทนของนักเขียนสังกัดกลุ่ม 6 คน และ
เป็นตัวแทนนักเขียนที่ไม่สังกัดกลุ่ม 6 คน ได้แก่

รายชื่อนักเขียนที่สังกัดกลุ่ม

กากบาท(อิทธิชัย สถิตปัญญาพันธ์) อัลเทอร์เนทีฟไรท์เตอร์(นิวัติ พุทธประสาท) want
(จิราพร วงศ์ชีพ ชนม์เฉลิม วิภาณันท์ อนุวัฒน์ วัฒนสาร) และ love postcard(สุภาวดี มณีวรรณ)

รายชื่อนักเขียนที่ไม่สังกัดกลุ่ม

จิตติภัทร์ ไตรทิพย์ พัชร เขียมตระกูล ภาณุวัฒน์ อภิวัฒน์ชัย วไลพร ทองเงิน ช้อยชะมก
นวนนท์ วงศ์จิตร

เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม โดยใช้วิธีสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างและผู้เกี่ยวข้อง รวบรวมเอกสารตำราที่เกี่ยวข้องและศึกษาจากตัวอย่างหนังสือทำมือของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์ ซึ่งกำหนดเนื้อหาให้ครอบคลุมถึงกระบวนการผลิตหนังสือทำมือ และหนังสือตัวอย่าง รวมไปถึงการสังเกตข้อมูล แวดล้อมขณะสัมภาษณ์

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์ในเชิงคุณภาพ

ระยะเวลาที่ทำการวิจัย

ในการทำการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นพร้อมทั้งเก็บข้อมูลในภาคสนามจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย เริ่มตั้งแต่ เดือน กรกฎาคม 2546 – เดือนกุมภาพันธ์ 2547 รวมเป็นระยะเวลาทั้งสิ้น 7 เดือน โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.1 แสดงแผนการดำเนินการในการทำการวิจัย

แผนการดำเนินการ	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.
-ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น และวางแผน	●	●						
-จัดทำโครงร่างปัญหา พิเศษ			●	●				
-ติดต่อกกลุ่มเป้าหมาย และสร้างแบบสัมภาษณ์			●	●				
-เก็บข้อมูลจากการ สัมภาษณ์				●	●			
-วิเคราะห์และประเมิน ผล						●	●	
-สรุปและจัดทำรูปเล่ม								●

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีกรนำไปใช้

งบประมาณที่ใช้ในการศึกษา

ค่าเดินทาง	2,500 บาท
ค่าเอกสาร	1,500 บาท
ค่าติดต่อสื่อสาร	500 บาท
ค่าทำรูปเล่ม	500 บาท
<u>รวม</u>	<u>5,000 บาท</u>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์ผล

จากการศึกษากระบวนการผลิตหนังสือทำมือโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างทำให้สามารถรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น ข้อมูลทั่วไปของผู้ผลิตหนังสือทำมือ ประเภทของหนังสือทำมือที่ทำการผลิต ขั้นตอนการผลิตหนังสือทำมือ และแนวคิดในการผลิตหนังสือทำมือ ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลดังกล่าวทั้งในรูปแบบตาราง และการบรรยายเชิงพรรณนาเพื่อให้สะดวกต่อการทำความเข้าใจโดยลำดับดังต่อไปนี้

ข้อมูลทั่วไปของผู้ผลิตหนังสือทำมือ

ในส่วนของข้อมูลทั่วไปนี้ประกอบด้วย ชื่อ เพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ ของผู้ให้สัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

1. นายจิตติภัทร์ ไตรทิพย์

จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ขณะนี้กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี เริ่มทำการผลิตหนังสือทำมือเมื่อศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษา โดยได้รับการชักชวนจากเพื่อน ปัจจุบันผลิตผลงานออกมาหนึ่งเล่มในชื่อ “หักหลังคนออนไลน์” ซึ่งเป็นงานเขียนประเภทรวมเรื่องสั้น และบทความ โดยใช้ชื่อและนามสกุลจริงเป็นนามปากกา

2. นางสาวจิราพร วงศ์ชีพ

จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี ปัจจุบันประกอบธุรกิจส่วนตัว เริ่มทำการผลิตหนังสือทำมือเมื่อศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษา โดยได้รับการชักชวนจากเพื่อน ปัจจุบันเป็นสมาชิกของกลุ่ม want และผลิตผลงานภายใต้สังกัดกลุ่มจำนวน 3 เรื่อง เป็นนิยายสาร 2 ฉบับได้แก่ want และ K.SAI ส่วนผลงานอีกหนึ่งชิ้นเป็น หนังสือรวมเรื่องสั้น ซึ่งรวบรวมบทความ และงานเขียนประเภทเบ็ดเตล็ด (รวมเรื่องต่างๆ อาทิ บทความ บทสัมภาษณ์ กลอน เป็นต้น) ผลงานทั้งหมดใช้ชื่อนามสกุลจริงเป็นนามปากกา

3. นายชนม์เฉลิม วิภาณันท์

จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี ปัจจุบันประกอบธุรกิจส่วนตัว เริ่มทำการผลิตหนังสือทำมือเมื่อศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษา โดยได้รับการชักชวนจากเพื่อน ปัจจุบันเป็นสมาชิกของกลุ่ม want เช่นเดียวกับจิราพร และผลิตผลงานภายใต้สังกัดกลุ่มจำนวน 3 เล่ม เป็นนิยายสาร 2 ฉบับได้แก่ want และ K.SAI ส่วนผลงานอีกหนึ่งชิ้นเป็น หนังสือรวมเรื่องสั้น ซึ่งรวบรวมบทความ และงานเขียนประเภทเบ็ดเตล็ดผลงานทั้งหมดใช้ชื่อนามสกุลจริงเป็นนามปากกา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. ช้อย ชะมก

จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เริ่มทำการผลิตหนังสือทำมือเมื่อศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษา โดยได้รับแรงบันดาลใจจากบุคคลหนึ่งซึ่งเป็นคนที่รักการอ่านและรักหนังสือมาก ปัจจุบันผลิตผลงานภายใต้นามปากกา “ช้อย ชะมก” จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ เคลิ้ม 1-3, ผมนโดนปล้น และผลงานล่าสุด จิตเภท โดยผลงานทั้งหมดแต่งเป็นงานเขียนประเภทเรื่องสั้น

5. นายนวนนท์ วงศ์จิตร

จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ขณะนี้กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี เริ่มทำการผลิตหนังสือทำมือเมื่อศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา โดยได้รับแรงบันดาลใจจากการอ่านหนังสือและชอบการเขียนบันทึก ปัจจุบันผลิตผลงานออกมาหนึ่งเล่มในชื่อ “ของหวาน” ซึ่งเป็นงานเขียนประเภทเรื่องสั้น โดยใช้ชื่อและนามสกุลจริงเป็นนามปากกา

6. นายนิวัติ พุทธประสาธ

จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 และศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยรามคำแหงจนถึงชั้นปีที่ 3 (ประกอบธุรกิจส่วนตัวทำให้ออกจากการศึกษา) เริ่มผลิตหนังสือทำมือในช่วงที่ประกอบธุรกิจ โดยได้รับแรงบันดาลใจจากนักเขียนท่านหนึ่งที่ทำผลงานออกมาในรูปแบบหนังสือทำมือ โดยผลิตผลงานออกมาภายใต้สังกัดกลุ่ม อัลเทอร์เนทีฟไรท์เตอร์ในรูปแบบจุลสารทำมือชื่อ “จุลสารอัลเทอร์เนทีฟไรท์เตอร์” ซึ่งผลิตออกมา 26 ปักซ์ด้วยกัน (ปัจจุบันเลิกผลิตไปแล้ว) นิวัติใช้ชื่อและนามสกุลจริงของเขาเป็นนามปากกา

7. นายพัชร เอี่ยมตระกูล

จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ขณะนี้กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี เริ่มทำการผลิตหนังสือทำมือเมื่อศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา โดยได้รับแรงบันดาลใจจากความชอบและประสบการณ์ส่วนตัว ปัจจุบันผลิตผลงานออกมาหนึ่งเล่มในชื่อ “มัน(เกิด)ไปแล้ว” ซึ่งเป็นงานเขียนประเภทรวมบทความ โดยใช้ชื่อและนามสกุลจริงเป็นนามปากกา

8. นายภาณุวัฒน์ อภิวัฒน์ชัย

จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ขณะนี้กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เริ่มทำการผลิตหนังสือทำมือเมื่อศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษา โดยได้รับแรงบันดาลใจจากการอ่านหนังสือและการเขียนบันทึก ปัจจุบันผลิตผลงานออกมา 2 เล่มได้แก่ ห้วงกฤตภูกาลและซานพัก ซึ่งเป็นงานเขียนประเภทเรื่องสั้น และบทความ โดยใช้ชื่อและนามสกุลจริงเป็นนามปากกา

9. นางสาวไลพร ทองเข็น

จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี ปัจจุบันกำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโท เริ่มทำการผลิตหนังสือทำมือเมื่อศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโท โดยได้รับแรงบันดาลใจจากงานนิทรรศการหนังสือทำมือ ปัจจุบันผลิตผลงานออกมา 2 เรื่องได้แก่ จับฉ่าย และ รวมมิตร ซึ่งเป็นงานเขียนประเภทเรื่องสั้นและบทความ โดยใช้ชื่อและนามสกุลจริงเป็นนามปากกา

10. นางสาวสุภาวดี มณีวรรณ

จบการศึกษาในระดับปริญญาวิทยาศาชีพ(ปวช.) ปัจจุบันกำลังศึกษาอยู่ในระดับอนุปริญญา เริ่มทำการผลิตหนังสือทำมือเมื่อศึกษาอยู่ในระดับ ปวช. ปัจจุบันผลิตผลงานออกมา 2 เรื่องภายใต้สังกัดกลุ่ม Love Postcard ได้แก่ Love Postcard Magazine และสมุดบันทึกทำมือ งานเขียนเป็นประเภทเบ็ดเตล็ด โดยใช้ชื่อและนามสกุลจริงเป็นนามปากกา

11. นายอนุวัฒน์ วัฒนสาร

จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปัจจุบันกำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี เริ่มทำการผลิตหนังสือทำมือเมื่อศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษา โดยได้รับการชักชวนจากเพื่อน ปัจจุบันเป็นสมาชิกของกลุ่ม want เช่นเดียวกับจิราพร และชนม์เฉลิม ผลิตผลงานภายใต้สังกัดกลุ่มจำนวน 3 เรื่อง เป็นนิยายสาร 2 ฉบับได้แก่ want และ K.SAI นอกจากนี้ยังมีผลงานที่ผลิตในนามปากกาของตัวเอง (ใช้ชื่อและนามสกุลจริงเป็นนามปากกา) ได้แก่ หนังสือสั้น 1-4 และเตียงสา

12. นายอิทธิชัย สถิตยปัญญาพันธ์

จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี ปัจจุบันประกอบอาชีพค้าขายน้ำผลไม้ปั่น เริ่มทำการผลิตหนังสือทำมือเมื่อศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา โดยได้รับแรงบันดาลใจจากงานนิทรรศการโปสเตอร์ทำมือ ปัจจุบันเป็นสมาชิกของกลุ่มกาบาทสำหรับผลงานที่ผลิตออกมามีด้วยกัน 6 เรื่อง ซึ่งผลิตภายใต้นามปากกาของตนเอง ได้แก่ ยาเม็ดลูกกลอนสูตร 1, นิทานลูกแก้ว, มองหน้าต่างบ้านแมงมุม, ลายเส้นเป็นเรื่อง, แล้วแม่หายไปไหนและกระต่ายกับเต่าตอนหนทางสูดวงจันทร์ ซึ่งผลงานดังกล่าวแบ่งออกเป็นงานเขียนหลายประเภทด้วยกันไม่ว่าจะเป็น กลอน เรื่องสั้น บทความ และการ์ตูน โดยอิทธิชัยผลิตผลงานภายใต้นามปากกา "ซูปเปอร์ซิงจาง"

ประวัติการทำหนังสือทำมือของผู้ให้สัมภาษณ์

สำหรับประวัติการทำหนังสือทำมือได้แยกการแสดงผลออกเป็น 3 ส่วนด้วยกัน ได้แก่ ส่วนที่แสดงจำนวนการผลิตหนังสือทำมือของผู้ให้สัมภาษณ์ รายชื่อหนังสือที่ทำการผลิตซึ่งนำเสนอในตารางที่ 4.1และ4.2 และส่วนที่แสดงหน้าที่ในการผลิต ดังต่อไปนี้

1. จำนวนการผลิตหนังสือทำมือของผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ผลิตหนังสือทำมือทั้ง 12 คน มีประสบการณ์ในการผลิตหนังสือทำมือแตกต่างกัน มีทั้งที่ผลิตเป็นรายเดี่ยวและผลิตผลงานในสังกัดกลุ่ม โดยจำนวนการผลิตหนังสือทำมือของแต่ละคนแสดงได้ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนการผลิตหนังสือทำมือจำแนกตามนามปากกาและกลุ่ม

ชื่อ-นามสกุล	ผลิตในนามตัวเอง/ นามปากกา	ผลิตในนามกลุ่ม	หมายเหตุ (ชื่อกลุ่ม)
1.จิตติภัทร์ ไตรทิพย์	1	-	
2.จิราพร วงศ์ชีพ	-	3	want
3.ชนม์เฉลิม วิภาณันท์	-	3	want
4.ช้อย ชะมก(นามปากกา)	4	-	
5.นวนนท์ วงศ์จิตร	1	-	
6.นิวัติ พุทธประสาท	1	1	อัลเทอร์เนทีฟไรท์เตอร์
7.พัชร เอี่ยมตระกูล	1	-	
8.ภาณุวัฒน์ อภิวัฒน์ชัย	2	-	
9.วไลพร ทองเขิน	2	-	
10.สุภาวดี มณีวรรณ	-	2	Love Postcard
11.อนุวัฒน์ วัฒนสาร	2	3	Want
12.อิทธิชัย สถิตปัญญาพันธ์	6(ซุเปอร์จินจา)	-	(*เป็นสมาชิกในกลุ่ม กากบาท)
รวม	20(75%)	12(25%)	

หมายเหตุ : *อิทธิชัย สถิตปัญญาพันธ์เป็นนักเขียนที่ใช้นามปากกา ซุเปอร์จินจา และเป็นหนึ่งในผู้ร่วมก่อตั้งกลุ่มกากบาท ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ผลิตหนังสือทำมือ แต่ไม่ปรากฏผลงานของเขาที่ผลิตในนามของกลุ่มกากบาท

จากตารางที่ 4.1 พบว่านักเขียนส่วนใหญ่ผลิตหนังสือในนามของตัวเองโดยใช้ชื่อจริงเป็นนามปากกา นักเขียนในกลุ่มนี้ได้แก่ จิตติภัทร์ จิราพร ชนม์เฉลิม นวนนธ์ นิวัติ พัชร ภาณุวัฒน์ วไลพร สุภาวดี และอนุวัฒน์ วัฒนเสาร โดยมีนักเขียนที่ไม่ได้ใช้ชื่อจริงเป็นนามปากกา ได้แก่ ช้อยชะมก และชูปเปอร์ชินจาง(อิทธิชัย สถิตปัญญาพันธ์)

จำนวนหนังสือทำมือที่นักเขียนผลิตในนามปากกาตัวเองมีทั้งหมด 20 เล่ม และผลิตในนามกลุ่ม 12 เล่ม นอกจากนี้ยังแบ่งนักเขียนออกเป็น 2 กลุ่มได้แก่ นักเขียนหรือผู้ผลิตที่เป็นรายเดี่ยว เช่น จิตติภัทร์ ช้อยชะมก นวนนธ์ พัชร ภาณุวัฒน์ และวไลพร นักเขียนที่ทำการผลิตในสังกัดกลุ่มได้แก่ จิราพร ชนม์เฉลิม และอนุวัฒน์(ผลิตเป็นรายเดี่ยวด้วย) อยู่ในสังกัดกลุ่ม want นิวัติอยู่ในสังกัดกลุ่ม อัลเทอร์เนทีฟไรท์เตอร์ สุภาวดี อยู่ในสังกัดกลุ่ม Love Postcard และอิทธิชัย อยู่ในสังกัดกลุ่มกากบาท

2. รายชื่อหนังสือทำมือที่ผู้ให้สัมภาษณ์ทำการผลิต

นอกจากจะมีความแตกต่างในแง่ของจำนวนการผลิตแล้ว ประเภทหรือรูปแบบของเรื่องที่ทำการผลิตยังมีความแตกต่างกันไปอีกด้วย โดยแสดงรายละเอียดดังกล่าวนในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 แสดงรายชื่อหนังสือทำมือที่ผู้ให้สัมภาษณ์ทำการผลิต

ชื่อ-นามสกุล	รายชื่อหนังสือทำมือที่ผลิต	ประเภทของเรื่อง
1.จิตติภัทร์ ไตรทิพย์	หักหลังคนออนไลน์	เรื่องสั้น บทความ
2.จิราพร วงศ์ชีพ	want ,K.SAI ,รวมเรื่องสั้น	เรื่องสั้น เบ็ดเตล็ด(รวมเรื่อง)
3.ชนม์เฉลิม วิทยานันท์	want ,K.SAI ,รวมมิตร	เรื่องสั้นเบ็ดเตล็ด(รวมเรื่อง)
4.ช้อย ชะมก	เคลิ้ม 1-3, ผมโดนปล้น	เรื่องสั้น
5.นวนนธ์ วงศ์จิตร	ของหวาน	เรื่องสั้น
6.นิวัติ พุทธประสาท	จุลสารอัลเทอร์เนทีฟไรท์เตอร์	เบ็ดเตล็ด(รวมเรื่อง)
7.พัชร เอี่ยมตระกูล	มัน(เกิด)ไปแล้ว	เรื่องสั้น
8.ภาณุวัฒน์ อภิวัฒน์ชัย	ห้วงหกฤดูกาล, ซานพัก	เรื่องสั้น บทความ
9.วไลพร ทองเซ็น	จับจ่าย, รวมมิตร	เรื่องสั้น บทความ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชื่อ-นามสกุล	รายชื่อหนังสือทำมือที่ผลิต	ประเภทของเรื่อง
10.สุภาวดี มณีวรรณ	Love postcard Magazine, สมุด บันทึกทำมือ	เบ็ดเตล็ด(รวมเรื่อง)
11.อนุวัฒน์ วัฒนสาร	หนังสือสั้น 1-4, เดียงสา	เรื่องสั้น
12.อิทธิชัย สถิตปัญญพันธ์ (ชุปเปอร์ชินจาง)	ยาเม็ดลูกกลอนสูตร 1, นิทานลูกแก้ว, มองหน้าต่างบ้านแมงมุม, ลายเส้นเป็นเรื่อง, แล้วแม่หายไปไหน, กระต่ายกับเต่าตอนหนทางสู่ดวง จันทร์	เรื่องสั้น กลอน การ์ตูน

จากตารางที่ 4.2 แสดงให้เห็นว่าผู้ผลิตหนังสือทำมือส่วนใหญ่นำเสนอเนื้อหาในรูปแบบเรื่องสั้น ซึ่งมีเนื้อหาที่ไม่ซับซ้อนประกอบด้วยฉากและตัวละครเพียงไม่กี่ตัว มีการดำเนินเรื่องที่กระชับ นำไปสู่บทสรุปอย่างรวดเร็ว ตัวอย่างผลงานที่จัดอยู่ในประเภทเรื่องสั้นได้แก่ “เคลิ้ม 3 ผมโดนปล้น” ของช้อยชะเมก โดยเรื่องสั้นเรื่องนี้ประกอบด้วยตัวละครหลัก 2 ตัว คือชายวัยกลางคนๆหนึ่ง กับตำรวจที่ทำหน้าที่รับแจ้งความ ดำเนินเรื่องด้วยการเล่าเรื่อง โดยผู้เล่าคือชายวัยกลางคนที่เข้ามาแจ้งความกับนายตำรวจว่าตนเอง “โดนปล้น” เนื้อหาหลักๆที่กล่าวถึงก็จะเป็นสภาพสังคมปัจจุบันที่เต็มไปด้วยสิ่งล่อลวงและการเอารัดเอาเปรียบ ทำให้คนที่อยู่ในสังคมนี้เหมือนโดนปล้นอยู่ทุกวัน ภาษาที่นักเขียนใช้เป็นภาษาพูด และเน้นการใช้บทสนทนา ในตอนสรุปของเรื่องตัวละครที่เป็นชายวัยกลางคนได้ร้องเรียนให้เกิดการตรวจสอบสังคม สุดท้ายเขาเองก็ถูกจับเสียเอง

นอกจาก “เคลิ้ม 3 ผมโดนปล้น” ยังมีผลงานที่เป็นรวมเรื่องสั้นอย่าง “มองหน้าต่างบ้านแมงมุม” เขียนโดยชุปเปอร์ชินจาง มองหน้าต่างบ้านแมงมุมนี้ประกอบไปด้วยเรื่องสั้นจำนวน 16 เรื่องและกลอนอีก 1 บท ตัวอย่างเรื่องสั้นชื่อ “รองเท้าไร้ยาง” มีการวางโครงเรื่องโดยใช้ตัวละครหลักเพียงตัวเดียวคือ นายพุ่มพัก โดยวางโครงเรื่องให้พุ่มพักเป็นบัณฑิตจบใหม่จากมหาวิทยาลัยชื่อดังแต่ก็ยังหางานไม่ได้ เขาได้ไปตามที่ต่างๆจนเวลาผ่านไป 1 ปีเต็มเขาก็ได้คิดประดิษฐ์รองเท้าที่พื้นทำด้วยไม้ขึ้นจากการเดินเตะฝุ่นเป็นเวลานาน รองเท้าของเขาขายดีมากจนได้ส่งออกไปต่างประเทศ ในตอนสรุปของเรื่องมีฝรั่งคนหนึ่งถามเข่าว่ารองเท้านี้มีชื่อเรียกว่าอะไร เขาจึงตอบไป

ว่า “None ยาง” จึงเป็นที่มาของรองเท้ายี่ห้อนั้นยางในในปัจจุบัน ภาษาที่ซุบเปอร์ซิงจางใช้เป็น ภาษาแบบกึ่งทางการ

.....สำหรับนักเขียนที่เริ่มมีผลงานเป็นที่ยอมรับ มีพัฒนาการและประสบการณ์ด้านงาน เขียนมากขึ้นก็จะผลิตงานเขียนในประเภทที่หลากหลายขึ้นอย่างเช่น ซุบเปอร์ซิงจาง ที่นอกจากจะ เขียนเรื่องสั้นแล้วยังมีการนำเสนอในรูปแบบอื่นๆไม่ว่าจะเป็น กลอน การ์ตูน ตัวอย่างผลงานที่เป็น หนังสือรวมบทกลอนของเขาได้แก่ นิทานลูกแก้วและยาเม็ดลูกกลอนสูตร 1

สาย

เด็กลูกกรุง

ตื่นย่ำรุ่งไปเรียนสาย

นั่นรถติด..นี่รถตาย

วิ่งเลยป้ายสุดจะทน

กินข้าวโตในรถ

เวลาหมดบนถนน

ฝนพรำยิ่งจำทน

สามตื่นยังไม่พ้นตรงไฟแดง

เด็กลูกทุ่ง

ตื่นย่ำรุ่งไปเรียนสาย

เดินเล่นอากาศเย็นสบาย

แวะพักทายเหล่านกกา

เดินเด็ดเม็ดลำไย

บ่อน้ำใหญ่ใช้แชชา

วิ่งเล่นตามคันนา

หมดเวลาแต่สุขใจ

(ความตอนหนึ่งจากผลงานเรื่อง นิทานลูกแก้ว ของ อธิติชัย สถิตยปัญญาพันธ์)

บทกลอนข้างต้น เป็นการแต่งแบบกาพย์ยานี 11 มีการใช้ภาษาที่เรียบง่ายแต่ก็ให้ ความหมายที่ชัดเจน โดยกล่าวถึงชีวิตของเด็กในเมืองกับเด็กต่างจังหวัดที่แตกต่างกันในวิถีชีวิต เด็กในเมืองนั้นต้องเร่งรีบและแข่งขันทุกอย่างต่างจากเด็กต่างจังหวัดที่แม้จะมีชีวิตเรียบง่ายแต่ก็มี ความสุข

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตัวอย่างผลงานที่เป็นการ์ตูนของซูเปอร์ฮีจินจางมี 2 เรื่องด้วยกัน ได้แก่ ลายเส้นเป็น เรื่องกับ นิทานเต่ากับกระต่ายตอนหนทางไปสู่ดวงจันทร์

นิทานเต่ากับกระต่ายตอนหนทางไปสู่ดวงจันทร์

“ส่วนฉันก็ค้นคว้าหาตำรามาอ่าน แต่ยิ่งอ่านก็ยิ่งทำให้รู้ว่ามันเป็นเรื่องยากมาก จนวันหนึ่ง เต่าเข้ามาผูกไมตรี”

(ความตอนหนึ่งจากผลงานเรื่อง นิทานเต่ากับกระต่ายตอนหนทางไปสู่ดวงจันทร์
ของ อธิธิชัย สถิตยป์ปัญญาพันธ์)

ภาพที่ 4.1 แสดงผลงานการ์ตูนเรื่องนิทานเต่ากับกระต่ายตอนหนทางไปสู่ดวงจันทร์

ผลงานเรื่องนี้ใช้การวาดแบบลายเส้น โดยหน้าหนึ่งจะแบ่งออกเป็น 2 ช่องเท่าๆกัน ในแต่ละช่องจะประกอบด้วยภาพและเนื้อเรื่องสั้นๆ สำหรับโครงเรื่องของการ์ตูนเล่มนี้กล่าวถึงกระต่ายตัวหนึ่งที่อยากขึ้นไปบนพระจันทร์ เขาได้พบกับเหตุการณ์มากมายมีทั้งการวิ่งแข่งกับเต่า การไปพบกับผู้เฒ่ากระต่าย จนในที่สุดเขาก็สามารถขึ้นไปบนดวงจันทร์ได้แต่สุดท้ายดวงจันทร์ที่เฝ้าไฝฝันกลับไม่มีอะไรเลย และเขาค้นพบว่าการพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่นั้นดีที่สุด ภาษาที่ใช้เป็นภาษาในระดับกึ่งทางการ

การนำเสนอในรูปแบบของบทความก็เป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่ผู้เขียนบางคนเลือกใช้ในการถ่ายทอด อย่างเช่น จิตติภัทร์ ภาณุวัฒน์ และวไลพร โดยการเขียนในรูปแบบบทความนี้จะไม่มีการผูกโยงให้เป็นเรื่องราว ส่วนใหญ่เป็นการเขียนนำเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆ อย่างเช่นผลงาน จับจ่าย ของวไลพรที่ประกอบด้วยบทความจำนวน 12 เรื่อง

Time...เวลา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทำไม?...เราถึงต้องเกิดมาเพื่อพบเจออะไรมากมาย

แล้วทำไม?...เรื่องราวที่เราพบเจอ...เราจึงจำได้ไม่หมด

เคยสงสัยมั๊ย...ทำไมบางสิ่งอยากจำกลับลืม

แต่บางสิ่งอยากลืมกลับจำ

ทำไมบางคนใช้เวลาอันน้อยนิด...เพื่อจะจดจำสิ่งดีๆเอาไว้ บางคนใช้เวลาอันน้อยนิดเพื่อ

จะลืมความทุกข์ในใจที่เกิดขึ้น บางคนก็ใช้เวลาอันน้อยนิดเพื่อที่จะเริ่มต้นใหม่ แต่กับบาง

คนก็เอาเวลาอันน้อยนิด...ยุดีเรื่องราวที่ยืดเยื้อมานาน ทั้งๆที่เวลาายังเดินไปอย่างเดิม...

ไม่ช้า..ไม่เร็ว

(ความตอนหนึ่งจากผลงานเรื่อง จับจ่าย ของ วไลพร ทองเซ็น)

บทความเรื่องนี้นำเสนอความคิดเกี่ยวกับการใช้เวลาซึ่งมีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคล แต่ท้ายที่สุดแล้วเวลาของทุกคนก็มีเท่ากันและไม่ได้ดำเนินไปอย่างที่เราคิดหากแต่ดำเนินไปตามธรรมชาติของเวลา ผลงานเรื่องนี้ใช้ภาษาในระดับไม่เป็นทางการ

นอกจากนี้ยังมีการนำเสนอในรูปแบบเบ็ดเตล็ดซึ่งเป็นการนำเรื่องสั้น กลอน การ์ตูน บทสัมภาษณ์ และอื่นๆ มารวมกันภายในเล่มเดียว(เป็นลักษณะของนิตยสาร)อย่างเช่น จุลสาร อัลเทอร์เนทีฟไรท์เตอร์ WANT เป็นต้น

3. หน้าที่ในการผลิตหนังสือทำมือ

โดยทั่วไปแล้วการผลิตหนังสือทำมือจะมีหน้าที่ในการผลิตด้วยกัน 4 หน้าที่หลักๆ ได้แก่ นักเขียนหรือผู้ประพันธ์ บรรณาธิการ จัดทำรูปเล่ม และผู้จัดจำหน่าย แสดงข้อมูลดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 แสดงหน้าที่ในการผลิตหนังสือทำมือของผู้ให้สัมภาษณ์

	จิตติภัทร ไตรทิพย์	จิราพร วงศ์ชีพ	ชนม์เฉลิม วิภาณันท์	ช้อย ชะมุก	นวนนัท วงศ์จิตร	นิวัต พุทธประสาท	พัชร เตียมตระกูล	ภาณุวัฒน์ อภิวัดพัฒนชัย	วไลพร ทองเซ็น	ศุภาวดี มณีวรรณ	อนุวัฒน์ วัฒนสาร	อิทธิชัย สถิตปิฎกพานิช
1.นักเขียนหรือผู้ประพันธ์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2.บรรณาธิการ	✓		✓		✓	✓	✓			✓		✓
3.จัดทำรูปเล่ม	✓		✓		✓	✓				✓	✓	✓
4.จัดจำหน่าย	✓				✓	✓				✓		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 4.3 แสดงให้เห็นว่าส่วนมากผู้ผลิตหนังสือทำมือนั้นจะทำหน้าที่หลายๆ อย่างนอกจากจะเป็นนักเขียนหรือผู้ประพันธ์แล้วยังทำหน้าที่จัดทำรูปเล่ม และบางครั้งก็ทำการจัดจำหน่ายด้วยตัวเองด้วย ดังนี้

3.1 นักเขียนหรือผู้ประพันธ์

โดยส่วนใหญ่ผู้ผลิตหนังสือทำมือจะทำหน้าที่เป็นผู้รับผิดชอบด้านเนื้อหาของหนังสือโดยเป็นผู้แต่งหรือเรียบเรียงเนื้อหาด้วยตนเอง แต่ในกรณีที่ผู้ผลิตทำงานเป็นกลุ่มก็อาจมีผู้รับผิดชอบด้านเนื้อหาโดยเฉพาะ อย่างเช่น ชนม์เฉลิม และ นิวัติ ที่ไม่ได้เป็นนักเขียนโดยตรงแต่ทำหน้าที่ในด้านอื่นๆ แทน เป็นต้น

3.2 บรรณาธิการ

บทบาทของบรรณาธิการนั้นคือ เป็นผู้รวบรวมและตรวจสอบเนื้อหาของหนังสือ ในกระบวนการผลิตหนังสือทำมือ นิวัติ พุทธิประสาท บรรณาธิการของนิตยสารอัลเทอร์เนทีฟ-ไรท์เตอร์ ได้กล่าวเกี่ยวกับการทำหน้าที่เป็นบรรณาธิการว่า..."ผมทำหน้าที่เป็นผู้รวบรวมต้นฉบับแต่ไม่ถึงกับตรวจแก้ไขต้นฉบับเหมือนการทำหนังสือในระบบ เพราะส่วนใหญ่แล้วคนที่รับผิดชอบเนื้อหาจะเป็นคนที่คลุกคลีอยู่กับตรงนั้น เขาจะรู้ดีกว่า อีกเหตุผลหนึ่งเป็นเพราะการเป็นบรรณาธิการหนังสือทำมือแตกต่างจากหนังสือในระบบ เราทำด้วยใจรักและไม่ได้เน้นจุดขายทางธุรกิจ" ในด้านของนักเขียนที่ผลิตเป็นรายเดี่ยวยังส่วนใหญ่ก็มักจะทำกรตรวจสอบและแก้ไขเนื้อหาด้วยตนเอง อย่างเช่น พัชร นวนนท์ และวไลพร เป็นต้น

3.3 จัดทำรูปเล่ม

หนังสือทำมือเป็นหนังสือที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวหลายประการ และหนึ่งในนั้นก็คือ รูปเล่มที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของผู้ผลิต ซึ่งแบ่งออกเป็น รายกลุ่ม และรายบุคคล นักเขียนที่อยู่ในสังกัดกลุ่มส่วนใหญ่จะร่วมกันผลิตและจัดทำรูปเล่มโดยอาจมีการแบ่งหน้าที่กันทำอย่างชัดเจนหรือสับเปลี่ยนกันไปแล้วแต่ความเหมาะสม ส่วนนักเขียนรายบุคคลหรือนักเขียนเดี่ยวมักจะเป็นผู้จัดทำรูปเล่มด้วยตนเอง

3.4 จัดจำหน่าย

มีนักเขียนบางส่วนที่ทำการตลาดหรือจำหน่ายหนังสือด้วยตนเอง ซึ่งนักเขียนเหล่านั้นมักเป็นนักเขียนที่ไม่สังกัดกลุ่ม เช่น จิตติภัทร์ สุภาวดี ฯ โดยอาจมีบางส่วนที่ฝากขายไว้กับกลุ่มอื่นหรือฝากไว้กับร้านหนังสือเฉพาะ อย่างเช่นร้านอันเดอร์กราวด์ ร้านน้องท่าพระจันทร์ เป็นต้น ส่วนนักเขียนที่ทำการผลิตเป็นสังกัดกลุ่มก็มักจะมีสถานที่เสนอผลงานของตนอย่างเช่นร้านใบไม้ป่าบู๊คคาเฟ่ของกลุ่มใบไม้ป่า สมาชิกของกลุ่มก็มีส่วนช่วยดูแลในการจัดจำหน่ายให้แพร่หลายทั้งในกลุ่ม และภายนอกกลุ่ม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หน้าที่ในการผลิตหนังสือทำมือดังกล่าวมีความสอดคล้องกับหน้าที่ในการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ที่มาลี บุญศิริพันธ์ (2537) ได้กล่าวถึงว่า โดยทั่วไปแล้วการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์แต่ละประเภทจะมีหน้าที่สำคัญๆ ที่จะขาดเสียไม่ได้ 3 หน้าที่ คือฝ่ายบรรณาธิการ ฝ่ายการผลิต และฝ่ายการจัดการ ในการผลิตหนังสือทำมือ ก็มีขั้นตอนหรือหน่วยที่ทำหน้าที่ในการการผลิตเหมือนกับการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ทั่วไปทุกประการเพียงแต่หน้าที่เหล่านั้นได้ถูกจำกัดหรือลดรูปลง บางขั้นตอนอาจถูกรวมอยู่ในหน้าที่เดียว

ประเภทของหนังสือทำมือที่ทำการผลิต

หนังสือทำมือส่วนใหญ่(จากตัวอย่างผลงานของผู้ให้สัมภาษณ์) เป็นหนังสือเย็บเล่มและมีขนาดความหนาบางต่างกันออกไป แล้วแต่การกำหนดของนักเขียนหรือกลุ่มผู้ผลิต ปกที่ใช้มีทั้งปกอ่อนและปกแข็ง ในส่วนของการออกจำหน่ายหรือการเผยแพร่ก็ได้มีการกำหนด หรือทำเป็นวาระต่อเนื่องกัน ส่วนใหญ่ไม่มีการออกเป็นรายประจำมักออกเป็นรายสะดวกมากกว่า ในแง่ของเนื้อหาหนังสือทำมือมักจบในเล่ม คือมีเนื้อหาที่จบบริบูรณ์ในตัว หรืออาจรวมเป็นชุดเป็นเรื่องซึ่งก็พบอยู่บ้างเช่น หนังสือชุดเรื่องสั้นของ อนุวัฒน์ วัฒนสาร และลักษณะที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ผู้เขียนมักจะเป็นคนๆ เดียวกันทั้งเล่มซึ่งเป็นลักษณะที่พบมากที่สุดหนังสือทำมือ

ภาพที่ 4.2 แสดงตัวอย่างหนังสือเล่ม

นอกจากหนังสือเล่มแล้วยังมีหนังสือทำมือที่เป็นนิตยสารและวารสารอย่างเช่น จุลสารอัลเทอร์เนทีฟไรต์เตอร์ want magazine BCB'Zine

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.3 แสดงตัวอย่างนิตยสารทำมือ

พีระ จิระโสภณ (2537) ได้ให้แนวคิดในการแบ่งประเภทของสื่อสิ่งพิมพ์ไว้ว่า สื่อสิ่งพิมพ์สามารถแบ่งเป็นประเภทต่างๆได้หลายประเภท ขึ้นอยู่กับว่าจะใช้เกณฑ์อะไรเป็นตัวกำหนด เช่น รูปแบบ เนื้อหา ขอบเขตหรือระยะเวลาในการออกจำหน่ายเผยแพร่ โดยทั่วไปสื่อสิ่งพิมพ์อาจแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ๆคือ หนังสือพิมพ์ นิตยสารและวารสาร หนังสือเล่ม และสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจต่างๆ เช่น โปสเตอร์ แผ่นพับ โบปปลิว จากการศึกษาทำให้สามารถจัดประเภทของหนังสือทำมือออกเป็น 4 ประเภทได้แก่ หนังสือเล่ม นิตยสารและวารสาร สิ่งพิมพ์ในรูปแบบอื่นๆเช่นโปสเตอร์ โบปปลิว เอกสารแผ่นพับ จุลสาร จดหมายข่าว และที่ไม่จัดรวมอยู่ในประเภทของสิ่งพิมพ์ ได้แก่ สมุดบันทึก ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับการแบ่งประเภทของสื่อสิ่งพิมพ์โดยทั่วไป

กระบวนการผลิตหนังสือทำมือ

จากการสัมภาษณ์นักเขียนทั้ง 12 คน พบว่า มีกระบวนการผลิตหนังสือทำมือคล้ายคลึงกันตั้งแต่การเตรียมต้นฉบับไปจนถึงการจัดพิมพ์ แต่ก็มีบางขั้นตอนที่แตกต่างกันในรายละเอียดปลีกย่อยซึ่งสามารถแสดงได้ดังตารางที่ 4.4

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.4 แสดงกระบวนการผลิตหนังสือทำมือของผู้ให้สัมภาษณ์

	จิตติภัทร์ ไตรทิพย์	จิราพร วงศ์สีพ	ชนม์เฉลิม วิภาณนท์	ชัย ชะมก	นวนนท์ วงศ์จิตร	นิวัตติ พุทธิประสาท	พัชร เอี่ยมตระกูล	ภาณุวัฒน์ อภิวัฒน์นัย	วไลพร ทองเงิน	สุภาวดี มณีวงรณ์	อนุวัฒน์ วัฒนสาร	อิทธิชัย สถิตบัญญัติญาพันธ์
1.การเตรียมต้นฉบับ												
1.1 การเตรียมต้นฉบับเนื้อหา												
-เป็นผู้วางแนวการเขียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
-เป็นผู้เลือกใช้ภาษา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
-เป็นผู้เลือกประเภทของเรื่องที่เขียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
1.2 การเตรียมต้นฉบับภาพ												
-เลือกใช้ภาพถ่าย	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
-เลือกใช้ภาพเขียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
-เลือกใช้ภาพดิจิทัล	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2.การตรวจแก้ไขต้นฉบับ												
-มีการตรวจแก้ไขในส่วนของรูปแบบ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
-มีการตรวจแก้ไขสำนวนภาษา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
-มีการตรวจแก้ไขเนื้อหา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3.การจัดพิมพ์												
การทำสำเนา												
-ถ่ายเอกสาร	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
-โรเนียว	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
-เย็บก๊ี่ เย็บเชือก	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
-เข้าสันกาว	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

จากตารางที่ 4.4 สามารถอธิบายถึงกระบวนการผลิตหนังสือทำมือโดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนหลักๆ ได้ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. การเตรียมต้นฉบับ ประกอบด้วยต้นฉบับที่เป็นเนื้อหา และต้นฉบับภาพ

1.1 การเตรียมต้นฉบับที่เป็นเนื้อหา

สามารถแบ่งการพิจารณาออกเป็นสองกลุ่มตามประเภทของหนังสือทำมือที่ทำการผลิต โดยกลุ่มแรกเป็นหนังสือทำมือประเภทหนังสือเล่ม ซึ่งมักจะมีผู้เขียนเพียงคนเดียวทำหน้าที่ในการเตรียมต้นฉบับรวมถึงภาพประกอบต่างๆ แม้ว่านักเขียนจะอยู่ในสังกัดกลุ่มแต่ลักษณะการเตรียมต้นฉบับยังเป็นการทำงานคนเดียวอยู่ ตัวอย่างนักเขียนในกลุ่มนี้ได้แก่ ชูปเปอร์ ชินจาง พัชร วไลพร จิตติภัทร์ ภาณุวัฒน์ เป็นต้น ส่วนในกลุ่มที่สองนี้เป็นหนังสือทำมือประเภทนิตยสารและวารสาร ซึ่งจะมีการแบ่งหน้าที่และมีผู้เตรียมต้นฉบับหลายคน เนื่องจากลักษณะของหนังสือเป็นประเภทมีคอลัมน์ต่างๆรวมถึงมีรายละเอียดที่ต่างจากหนังสือเล่ม ตัวอย่างในกลุ่มนี้ได้แก่ จุลสารอัลเทอร์เนทีฟไรท์เตอร์ ใต้กะกลมMagazine WANT BCB'Zine เป็นต้น

1.1.1 การวางแนวการเขียน

จากการศึกษาพบว่านักเขียนหนังสือทำมือ ส่วนใหญ่ เป็นผู้วางแนวการเขียนหนังสือด้วยตัวเอง ไม่ว่าจะเป็น ชูปเปอร์ชินจาง อนุวัฒน์ ช้อยชะมก ฯ และจะมีการเตรียมแนวการเขียนร่วมกันเฉพาะนักเขียนที่ผลิตหนังสือเป็นรายกลุ่มในลักษณะนิตยสารหรือวารสารเท่านั้น อย่างเช่น จุลสารอัลเทอร์เนทีฟไรท์เตอร์ want magazine BCB'Zine เป็นต้น การวางแนวการเขียนนี้จะมีความสัมพันธ์กับการเลือกประเภทของเรื่องที่เขียน อย่างเช่นผลงาน “หนังสือสั้น 4 (เล่มนี้ไม่มีชื่อ)” ของอนุวัฒน์ วัฒนสาร นำเสนอเรื่องสั้นที่มีพล็อตเรื่องเกี่ยวกับความรักและความผูกพันของคนสองคน คือ เจ้เล็ก และเพิ่มพูน โดยอนุวัฒน์วางตัวละครทั้งสองให้มีความสัมพันธ์ที่ซับซ้อน เริ่มต้นจากการเป็นคู่รักแล้วก็แยกทางกันจากนั้นมีโอกาสได้กลับมาพบกันและอยู่ด้วยกันตามคำสัญญา แต่ในที่สุดก็ต้องจากกันเพราะฝ่ายหญิงตายจากไป นอกจากการวางความสัมพันธ์ของตัวละครทั้งสอง ยังมีการดำเนินเรื่องโดยใช้ตัวละครอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นชายหนุ่มผู้หาซื้อของขวัญให้เพื่อน บุญเต็มที่เป็นคนซบถ และหมาชื่อแซม โดยทั้งหมดมีความแตกต่างกันทั้งสภาพสังคมอายุ ฯ แต่เกี่ยวโยงกันด้วยเหตุการณ์หนึ่ง จนมาถึงบทสรุปของเรื่องราวทั้งหมด ความทรงจำของความรักที่เพิ่มพูนมีต่อเจ้เล็กได้บรรจุอยู่ในปากกาตราม้าพยศที่เหลือทิ้งไว้และชายหนุ่มผู้หาซื้อของขวัญให้เพื่อนก็ได้ซื้อปากกาเหล่านั้นแล้วจากไปพร้อมกับความยินดี เป็นบทสรุปถึงทางเดินชีวิตที่แตกต่างของตัวละครทั้งหมด

ในนิตยสารทำมือก็มีการวางแนวการเขียน โดยวางแนวการเขียนร่วมกัน อย่างเช่น want magazine ที่มี ชนม์เฉลิม วิภาณันท์ เป็นบรรณาธิการโดยเนื้อหาส่วนใหญ่ของ want magazine กล่าวถึงเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ แนวทางการวางเนื้อหาในเล่มไม่แตกต่างจากนิตยสารทั่วไป คือประกอบไปด้วยหัวข้อต่างๆ นอกจากนี้ยังมีการวางแนวทางพิเศษในแต่ละ

ฉบับ อย่างเช่นฉบับล่าสุดนำเสนอเรื่องราวในหัวข้อ Punk เรื่องราวภายในก็จะถูกกำหนดให้ประกอบไปด้วยเนื้อความที่มีความเกี่ยวข้องกับ Punk รวมถึงมีการวางภาพประกอบให้สอดคล้องกับเนื้อหาดังกล่าว

วันชัย ศิริชนะ(2537) ได้กล่าวเกี่ยวกับหลักการวางแผนการเขียนโดยทั่วไปซึ่งมีความสอดคล้องกับการวางแผนการเขียนในหนังสือทำมือไว้ว่า ประกอบไปด้วย การจัดระเบียบความคิด และการวิเคราะห์เรื่อง

การจัดระเบียบความคิดคือการจัดเรียบเรียงความคิดให้เป็นระเบียบตามลำดับของเรื่องราว เพื่อให้ผู้อ่านจะได้ติดตามได้โดยง่าย และไม่เกิดความสับสนทำได้โดยการจัดจำแนกสิ่งที่คิดออกเป็นหมวดหมู่ เป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ต้นฉบับงานเขียนที่ผลิตออกมาราบรื่นเป็นระเบียบไม่สับสนวุ่น

การวิเคราะห์เรื่องทำให้งานเขียนครบถ้วนสมบูรณ์ตรงกับจุดมุ่งหมาย ในการวิเคราะห์เรื่องมีสิ่งสำคัญที่จะต้องพิจารณาได้แก่ ขอบเขตเนื้อหาสาระ วัตถุประสงค์ การศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเบื้องต้น การจัดระเบียบความรู้และความคิด สุดท้ายคือ การเขียนโครงเรื่อง

1.1.2 การใช้ภาษา ในส่วนของการใช้ภาษา นักเขียนส่วนใหญ่จะเป็นผู้เลือกใช้ระดับภาษาด้วยตนเองโดยมักจะใช้ภาษาในระดับกึ่งทางการหรือระดับไม่เป็นทางการที่เรียกว่าภาษาพูด เนื่องจากเป็นภาษาที่สามารถถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของผู้เขียนได้อย่างตรงไปตรงมามากที่สุด อีกทั้งหนังสือทำมือยังเป็นสื่อเฉพาะกลุ่มที่ไม่มีการตรวจสอบหรือควบคุม ดังนั้นระดับภาษาที่ใช้จึงมักเป็นภาษาตามสะดวกของนักเขียนหรือภาษาที่นักเขียนเลือกนำเสนอโดยตั้งใจ เช่น ภาษาออนไลน์ (ภาษาที่ใช้ในการ Chat ทางอินเทอร์เน็ต) ที่ผู้เขียน “หักหลังคนออนไลน์” และ “มันเกิดไปแล้ว” ตั้งใจนำมาใช้ ดังตัวอย่างบางส่วนของหนังสือทำมือเรื่องต่อไปนี้

Boy n'Girl

Boy : เหนื่อยอะ เจอคนผิดคำพูด

Girl : มันทำอะไรก็เปล่าเนีย แต่ถ้าอยากบอกก็ได้เนะ คือเรางนะ

Boy : เราว่ามันก็คงรู้ตัวแหละว่ามันทำอะไรไว้อะ ฟังตดผมพอดีเลย

Girl : คงไม่รู้ว่าเราเป็นใครอยู่ดีมีไรก็คุยกับมันให้รู้เรื่องนะ...

(ความตอนหนึ่งจากผลงานเรื่อง มันเกิดไปแล้ว ของ พัชร เอี่ยมตระกูล)

เคล็ดลับ 3 ผมโดนปล้น

...เฮอ ช่วงนี้ที่ได้ติดตามข่าวสารบ้านเมืองหรือเปล่าครับ ผมชอบดูนะพวกข่าวปล้น ฆ่า ช่มชืด ฆาตกรรม ปลัดชกยักษ์อะไรเทือกนั้นล่ะครับ สะใจดี แรกๆก็เบื่อนะพี่แต่พอเปิด

โทรทัศน์ดูที่ไรเจอแต่ข่าวพวกนี้ผมก็เลยกลายเป็นรู้ไปเลย ก็คงเหมือนกรณีนักเรียนเด็กนั่นล่ะที่เปิดกรอกหูบ่อยๆเดี๋ยวก็เพราะไปเอง ดาราไม่หล่อก็สร้างกระแสเปิดผลงานออกโทรทัศน์บ่อยๆ เดี่ยวคนดูก็เชื่อเองล่ะว่าหล่อ คนดูโทรทัศน์บ้านเรายิ่งโง่อยู่...

(ความตอนหนึ่งจากผลงานเรื่อง เคลิ้ม..3 ผมโดนปล้น ของ ช้อยชะมก)

“สงคราม”กลางถนนสีลม

เมื่อตอนเย็นที่ผ่านมา ผมยืนอยู่กลางถนนสีลมท่ามกลางฝูงชนมากมาย

ผมอยู่ในงาน “ถนนคนเดิน”

ถ้าผมบอกว่า “ผมเพิ่งกลับมาจากสงคราม”คุณเชื่อผมไหม

ผมพบกับผู้คนมากมายที่ชนของมาชายที่นี่

บางคนก็ขายของอยู่บนถนนสีลมอยู่แล้ว ซึ่งพวกเราอาจจะนึกว่างานแบบนี้จะทำให้สินค้าขายดีขึ้น

แต่ก็ไม่เสมอไปหรอกครับ...

(ความตอนหนึ่งจากผลงานเรื่อง หวังหกฤดูกาล ของ ภาณุวัฒน์ อภิวัฒน์ชัย)

นักชนแก้ว

“เข้าชน” ผมชอบบรรยากาศของการรำสุราเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะประเพณีการชนแก้ว เพราะมันสื่อถึงความสนิทสนมและความใกล้ชิดของพวกเขา

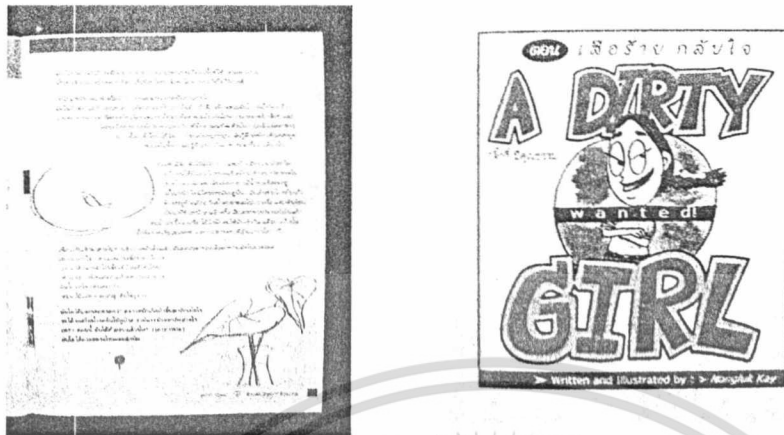
เมื่อมีงานเลี้ยงคราใด กับแก้มยออดนิยมน้อยอย่างข้อไก่ทอด ได้กรอก ไก่ย่าง น้ำตก ลาบ ส้มตำ คอหมูย่าง ก็จะถูกจัดเรียงเข้ามา ส่วนผสมของเครื่องดื่มที่เรียกว่า mixer พวกโซดา น้ำ โค้กและน้ำแข็ง ก็จะตั้งอยู่ตรงหน้ามือของระดับเขียน ที่เตรียมจะผสมและชงตลอดเวลา แก้วใบเปล่าก็จะทยอยเดินทางมารออยู่ตรงหน้าตามจำนวนคน เมื่อทุกอย่างเพียบพร้อม เช่นนี้มีหรือที่จะไม่มีการเมามาเกิดขึ้น...

(ความตอนหนึ่งจากผลงานเรื่อง มองหน้าต่างบ้านแมงมุม ของ อิทธิชัย สถิติย์ปัญญาพันธ์)

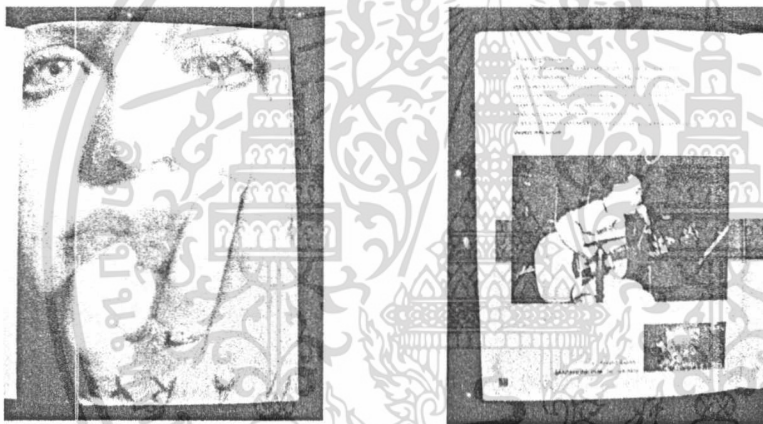
1.2 การเตรียมต้นฉบับภาพ

ในส่วนของการเตรียมต้นฉบับภาพนี้ สามารถจำแนกลักษณะของภาพที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันออกเป็น 3 ลักษณะด้วยกัน คือ ภาพถ่าย ภาพเขียน และภาพดิจิทัล ซึ่งในขั้นตอนการเตรียมต้นฉบับที่เป็นภาพนี้ ส่วนใหญ่นักเขียนที่เป็นผู้รับผิดชอบด้านเนื้อหาจะเป็นผู้จัดทำเตรียมด้วยตนเอง ดังตัวอย่าง

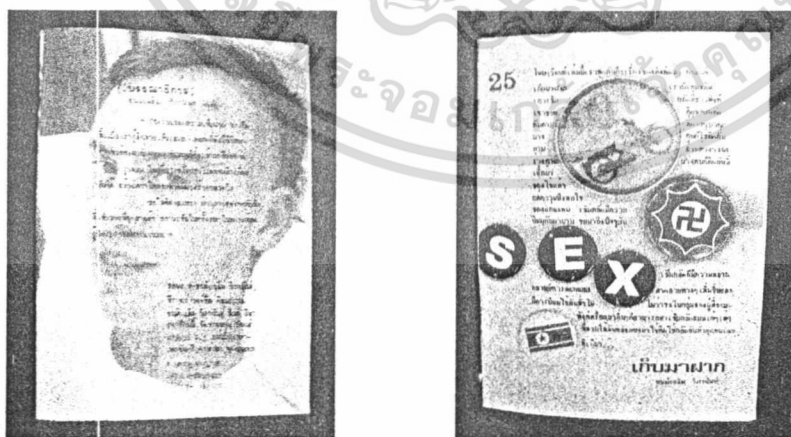
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.4 แสดงตัวอย่างภาพประกอบที่เป็นภาพเขียน

ภาพที่ 4.6 แสดงตัวอย่างภาพประกอบที่เป็นภาพถ่าย

ภาพที่ 4.7 แสดงตัวอย่างภาพประกอบที่เป็นภาพดิจิทัล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. การตรวจแก้ไขต้นฉบับ

สำหรับนักเขียนที่เป็นนักเขียนเดี๋ยวนั้นมักเป็นผู้ตรวจทานแก้ไขต้นฉบับด้วยตนเอง เช่น ชูปเปอร์ชินจาง อนุวัฒน์ วัฒนสาร ช้อยชะมก ฯ ส่วนนักเขียนที่อยู่ในสังกัดกลุ่มก็มีเป็นบางส่วนเท่านั้นที่มอบหมายหน้าที่ให้บรรณาธิการประจำกลุ่มเป็นผู้ตรวจแก้ไขต้นฉบับ อย่างเช่น กลุ่ม want และอัลเทอร์เนทีฟไรท์เตอร์ เป็นต้น

3. การจัดพิมพ์

ในส่วนของ การจัดพิมพ์นั้นผู้วิจัยได้ทำการศึกษา 2 หัวข้อด้วยกัน คือ การทำสำเนา และการทำรูปเล่ม ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 การทำสำเนา

การผลิตหนังสือทำมือมักนิยมผลิตเป็นจำนวนไม่มากนักผู้ผลิตจึงเลือกใช้เทคโนโลยีในการทำสำเนาที่เหมาะสมกับเงื่อนไขดังกล่าว โดยนิยมทำสำเนาด้วยการถ่ายเอกสาร และการโรเนียว

3.2 การทำรูปเล่ม

แม้ว่าหนังสือทำมือจะมีรูปแบบที่หลากหลายและแตกต่างกันออกไปตามแต่ความคิดสร้างสรรค์ของผู้ผลิต แต่เราสามารถจำแนกวิธีการจัดทำรูปเล่มออกเป็นลักษณะใหญ่ๆ ได้ 3 ลักษณะตามรูปแบบการเข้าเล่ม ได้แก่ แบบมุงหลังคา เย็บกึ่งหรือเย็บเชือกและ เข้าสันกาว ดังตัวอย่าง

เข้าสันกาว

มุงหลังคา

เย็บเชือก

ภาพที่ 4.8 แสดงตัวอย่างรูปแบบการเข้าเล่ม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากกระบวนการผลิตหนังสือทำมือข้างต้น พบว่ามีความสอดคล้องกับคำกล่าวของ สมพิศ คูศรีพิทักษ์ (2537) ที่กล่าวถึงกระบวนการผลิตสิ่งพิมพ์โดยทั่วไปว่า จะเริ่มต้นตั้งแต่การเขียนต้นฉบับ การตรวจแก้ไขต้นฉบับ การเตรียมต้นฉบับเพื่อการพิมพ์ และการจัดพิมพ์ ซึ่งกระบวนการผลิตหนังสือทำมือก็มีความคล้ายคลึงกับกระบวนการดังกล่าว โดยในกระบวนการผลิตหนังสือทำมือนี้ผู้ศึกษาได้แบ่งขั้นตอนการผลิตออกเป็น 3 ขั้นตอนหลักๆ ได้แก่ การเตรียมต้นฉบับ การตรวจแก้ไขต้นฉบับ และการจัดพิมพ์

การเผยแพร่สู่กลุ่มเป้าหมาย

ระบบการตลาดของสิ่งพิมพ์ทั่วๆ ไปนั้นเมื่อทำการผลิตเสร็จเรียบร้อยแล้วจะมีการส่งไปยังสายส่ง ซึ่งเป็นผู้ทำการจัดส่งหนังสือไปยังร้านเพื่อวางจำหน่ายต่อไป แต่หนังสือทำมือมีรูปแบบการกระจายที่แตกต่างจากสิ่งพิมพ์ในระบบเนื่องจากไม่ได้เน้นการตลาดเป็นหลัก

จากการศึกษาทำให้ทราบว่าหนังสือทำมือมีรูปแบบของการกระจายไปสู่กลุ่มเป้าหมายมีหลายวิธีด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็น การขาย การแจกจ่าย การประชาสัมพันธ์ผ่านทางอินเทอร์เน็ต

1. การขาย

โดยส่วนใหญ่ผู้ผลิตจะเป็นผู้ขายด้วยตนเอง หรือออกขายโดยอาศัยพื้นที่จากการจัดนิทรรศการหรืองานที่มีการออกร้านต่างๆ อย่างเช่นงาน Fat festival นิทรรศการโปสการ์ดทำมือ หรืองานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติที่ศูนย์ประชุมสิริกิติ์ ก็มีการออกร้านขายหนังสือทำมือเช่นกัน ตัวอย่างบูธที่มีการวางขายหนังสือทำมือก็ได้แก่ บูธอัลเทอร์เนทีฟไรเตอร์บูธอันเดอร์กราวด์ เป็นต้น

สำหรับหนังสือทำมือที่มีการวางขายตามร้านหนังสือส่วนใหญ่จะเป็นในลักษณะการฝากขายตามร้านหนังสือเฉพาะหรือร้านหนังสือนอกกระแสอย่างเช่นร้านอันเดอร์กราวด์(สยามแสควร์) ร้านน้องทำพระจันทร์ เป็นต้น สำหรับกลุ่มที่มีการจัดหน้าร้านเพื่อจำหน่ายหนังสือทำมือก็มีร้านใบไม้ป่าบูคคาเฟ่ของกลุ่มใบไม้ป่า โดยร้านนี้เป็นร้านกาแฟที่มีการดัดแปลงพื้นที่บางส่วนให้เป็นมุมสำหรับนักอ่านและมีการจัดจำหน่ายหนังสือทำมือของทางกลุ่มและหนังสือของนักเขียนคนอื่น ๆ

2. การแจกจ่าย

โดยส่วนมากนักเขียนที่เริ่มผลิตหนังสือทำมือจะนิยมแจกจ่ายให้แก่เพื่อนหรือผู้สนใจ เช่น ชูปเปอร์จินจาจ ... “ตอนที่เริ่มทำหนังสือทำมือใหม่ๆผมไม่ได้ขายเลยแต่ทำไว้แจกเพื่อนที่สนิทกันหรือเพื่อนที่ชอบงานแบบนี้” สาเหตุที่ทำให้นักเขียนหรือผู้ผลิตหนังสือทำมือทำการแจกจ่ายหนังสือของตนนั้นมาจากหลายปัจจัยด้วยกัน เช่น ต้องการให้มีคนอ่านผลงานของตนโดยไม่หวังรายได้ ทำขึ้นเฉพาะกิจสำหรับโอกาสพิเศษ หรือจัดทำขึ้นเพื่อเป็นการเผยแพร่ข่าวสารที่

ต้องการดังจะเห็นได้จากจุลสารอัลเทอร์เนทีฟไรเตอร์ ที่จัดทำขึ้นโดยแจกจ่ายให้กับสมาชิกซึ่งเป็นผู้บริโภคเฉพาะกลุ่ม โดยเนื้อหาของจุลสารจะเน้นการนำเสนอเรื่องราวในแวดวงวรรณกรรมในมุมมองที่แตกต่างออกไป โดยเน้นการนำเสนอผลงานของนักเขียนใหม่ที่ยังไม่ได้รับความสนใจมากนัก เป็นต้น

3. การประชาสัมพันธ์ผ่านทางอินเทอร์เน็ต

ในปัจจุบันมีการประชาสัมพันธ์และจัดจำหน่ายหนังสือทำมือผ่านทางอินเทอร์เน็ต โดยมีการทำไฮมเพจเฉพาะสำหรับคนที่สนใจกิจกรรมเกี่ยวกับหนังสือทำมือ ตัวอย่างเว็บไซต์ดังกล่าว ได้แก่ www.bookbyhand.com , www.emotionway.com , www.sarapad.com , www.geocity.com/hutbook/ , www.gagabart.com , www.writing.club.sk.ac.th เป็นต้น

จุดเริ่มต้นของกระแสการผลิตหนังสือทำมือ

หนังสือที่ทำขึ้นด้วยมือเป็นสิ่งที่มีความมาช้านาน นับตั้งแต่ยังไม่มีระบบการพิมพ์ที่ทันสมัย แต่หนังสือทำมือที่กลายมาเป็นกระแสในหมู่นักอ่านรุ่นใหม่ในปัจจุบันนี้มีความแตกต่างทั้งในด้านของรูปแบบและเนื้อหา จนอาจกล่าวได้ว่าเป็นสื่อใหม่ที่มีเอกลักษณ์เป็นของตัวเองซึ่งมีจุดเริ่มต้นเล็กๆ ที่น่าสนใจ โดยคุณนิติ พุทธประสาท เจ้าของนิตยสารอัลเทอร์เนทีฟไรเตอร์ ได้เล่าถึงเหตุการณ์ ซึ่งเป็นที่มาของกระแสหนังสือทำมือในปัจจุบันว่า... “เมื่อประมาณปี 2542 ในช่วงที่เศรษฐกิจตกต่ำ เป็นช่วงที่สำนักพิมพ์เล็กๆ ไม่สามารถอยู่รอดได้ คงเหลือแต่สำนักพิมพ์ใหญ่ๆ เรียกได้ว่าช่วงนั้นเป็นช่วงวิกฤตของวงการหนังสือ เพราะหนังสือที่ออกสู่ท้องตลาดเป็นหนังสือตามกระแสเกือบทั้งสิ้นและมีแต่ผลงานของนักเขียนเพียงไม่กี่คน ในขณะที่มีนักเขียนใหม่เกิดขึ้นตลอดเวลาแต่ไม่มีโอกาสตีพิมพ์ผลงาน ในตอนนั้น คุณจี (เจ้าของร้านหนังสือเล็กๆ ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นร้านหนังสือเดินทาง) ได้จัดนิทรรศการซึ่งมีกิจกรรมเกี่ยวกับโปสการ์ดทำมือขึ้น โดยใช้สถานที่บริเวณริมถนนพระอาทิตย์เป็นสถานที่จัดงาน ซึ่งมีผู้สนใจเป็นจำนวนมากและเป็นงานแรกที่ทำให้คนรู้จักหนังสือทำมือ ภายหลังจากเมื่อสร้างสวนสันติเสรีฯ ชาวชุมชนบางลำพูและคุณจี จึงร่วมกันจัดกิจกรรมในรูปแบบนิทรรศการหนังสือทำมือขึ้น โดยในวันงานมีผู้สนใจเข้าร่วมถึง 6,000 คน หลังจากนิทรรศการในวันนั้นประมาณ 5-6 เดือน ก็มีการจัดงานอื่นๆ ขึ้นอีก ซึ่งภายหลังจากกลุ่มคนทำหนังสือและกลุ่มคนอ่านมีการขยายตัวและพัฒนาขึ้นตามลำดับ” อธิธิชัย สถิตยปัญญาพันธุ์ หรือที่รู้จักกันในนามปากกา “ซูปเปอร์ชินจา” ผู้ร่วมก่อตั้งกลุ่มกากบาท เป็นอีกผู้หนึ่งที่ได้แรงบันดาลใจในการทำหนังสือทำมือจากงานบนถนนพระอาทิตย์ ... “เคยเห็นหนังสือทำมือครั้งแรกที่เชียงใหม่แต่ยังไม่สนใจจนกระทั่งได้มาเห็นหนังสือทำมือที่งานบนถนนพระอาทิตย์ ตอนนั้นเองที่ได้รู้จักและเริ่มมีความสนใจที่จะทำบ้าง”

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นอกจากซูเปอร์ชินจางแล้ว ยังมีนักเขียนอีกหลายคนที่เกิดขึ้นจากงานบนถนนพระอาทิตย์ ทำให้สามารถสรุปได้ว่า งานที่คุณจีจัดขึ้นเป็นครั้งแรกบนถนนพระอาทิตย์นั้น เป็นจุดเริ่มต้นของกระแสหนังสือทำมืออย่างแท้จริง แม้ว่างานในวันนั้นจะมีผู้เข้าร่วมไม่มากเท่ากับนิทรรศการหนังสือทำมือที่จัดขึ้นในครั้งหลังๆ แต่เป็นงานแรกที่ทำให้คนทั่วไปโดยเฉพาะนิสิตนักศึกษาในบริเวณนั้นได้เห็นและรู้จักหนังสือทำมือ จนเกิดแรงบันดาลใจที่จะสร้างผลงานของตน ซึ่งนักเขียนเหล่านั้น ได้กลายมาเป็นกลุ่มคนที่เป็นแกนนำหรือกลุ่มคนหลักในวงการหนังสือทำมือในปัจจุบัน ส่งผลให้เกิดการกระจายแนวคิดและรูปแบบของการทำหนังสือไปสู่กลุ่มคนรุ่นใหม่ในหลายท้องที่ไม่จำกัดเฉพาะในบริเวณกรุงเทพมหานคร ทำให้เกิดนักเขียนใหม่ๆและผู้สนใจหรือผู้อ่านเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ

สาเหตุของการทำหนังสือทำมือ

ผู้ผลิตหนังสือทำมือหรือนักเขียนที่มีอยู่มากมายในปัจจุบัน ล้วนแล้วแต่มีสาเหตุหรือแรงบันดาลใจที่ทำให้เกิดแนวคิดในการผลิตหนังสือทำมือแตกต่างกันออกไป ไม่ว่าจะเป็นสาเหตุที่เกิดขึ้นภายในบุคคล หรือสาเหตุที่เกิดจากปัจจัยภายนอก แต่ในความแตกต่างนั้นกลับมีบางส่วนที่มีความคล้ายคลึงกัน จนอาจกล่าวได้ว่ามีจุดร่วมเดียวกัน ซึ่งสามารถจำแนกสาเหตุออกเป็นประเด็นใหญ่ๆ ได้ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีนิสัยรักการอ่านและรักการเขียน

แน่นอนว่าผู้ที่จะเป็นนักเขียนได้นั้นควรจะต้องมีคุณสมบัติในการเป็นนักอ่านที่ดี นอกจากนี้การมีความรักในงานเขียนก็เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้คนๆหนึ่งสามารถสร้างสรรค์ผลงานออกมาได้ อนุวัฒน์ วัฒนสาร หนึ่งในสมาชิกผู้ผลิต "WANT" นิตยสารทำมือขนาดครึ่ง A4 ที่เคยปรากฏบนคอลัมน์ของหนังสือชื่อดังอย่าง a day เป็นอีกคนหนึ่ง que เริ่มต้นการเป็นนักเขียนด้วยนิสัยรักการอ่าน... "เพราะได้อ่านหนังสือมากเลยเกิดความรู้สึกอยากเขียน โดยเริ่มจากการเขียนบันทึกก่อน ยิ่งเขียนยิ่งสนุก พอได้ไปงานโปสเตอร์ทำมือที่ถนนพระอาทิตย์จึงเกิดความรู้สึกอยากทำหนังสือทำมือบ้าง" วไลพร ทองเขิน นักศึกษาปริญญาโทจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นนักเขียนหน้าใหม่ที่เพิ่งเริ่มผลิตหนังสือทำมือเล่มแรก ในชื่อ "จับจ่าย" โดยให้เหตุผลที่คล้ายคลึงกันว่า ... "เป็นคนที่ชอบการเขียนอยู่แล้ว พอเกิดเวทีหนังสือทำมือขึ้นจึงใช้โอกาสนี้สร้างผลงานเป็นของตัวเอง" อธิรัชย์ สถิตปัญญาพันธุ์ หรือ ซูเปอร์ชินจาง เป็นนักเขียนอีกคนหนึ่งที่มีนิสัยส่วนตัวเป็นคนชอบเขียนกลอนซึ่งมีส่วนผลักดันให้เขาเริ่มต้นทำหนังสือทำมือ... "เพราะชอบเขียนกลอนและชอบงานประดิษฐ์ประดอยเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว จึงอยากทำหนังสือทำมือ คิดว่าเราน่าจะทำได้" นอกจากนี้ยังมีนักเขียนอีกหลายคน que ให้เหตุผลในการทำงานของตัวเองกันจึงพอสรุปได้ว่า ลักษณะหรือ

นิสัยรักการอ่านและเขียนนี่น่าจะเป็นหนึ่งในสาเหตุที่ทำให้คนทั่วไปเกิดความสนใจจนทำให้เกิดการผลิตหนังสือทำมือขึ้น

2. ต้องการถ่ายทอดบางสิ่งบางอย่าง

ไม่ว่าจะเป็นเรื่องราว มุมมอง ความคิด หรือประสบการณ์ส่วนบุคคล ซึ่งเป็นเรื่องใกล้ตัวที่ผู้เขียนสามารถถ่ายทอดออกมาได้อย่างเป็นธรรมชาติและตรงตามความต้องการของตนเองมากที่สุด

ความต้องการในการถ่ายทอดของนักเขียนนั้นนับได้ว่ามีไม่จำกัด เพราะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคลที่ได้ผ่านเหตุการณ์หรือเรื่องราวต่างๆ และได้หยิบยกความรู้สึกนึกคิดหรือความจริงบางประการที่เกิดขึ้นมาเรียบเรียงเพื่อนำเสนอให้ผู้อ่านได้รับรู้ หรือได้ติดตามซึ่งก็แล้วแต่จุดประสงค์ของนักเขียนแต่ละคนนั่นเอง

ภาณุวัฒน์ อภิวัฒน์ชัย นักศึกษาจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นอีกคนหนึ่งที่ทำให้เหตุผลข้างานเขียนของเขาเกิดจากแรงบันดาลใจในการอ่านหรือประสบการณ์ตรงที่พบในชีวิตประจำวัน ซึ่งเมื่อพิจารณาจากผลงานทั้งสองเล่มของเขาที่มีลักษณะคล้ายการเขียนบันทึก จะทำให้เราสามารถรับรู้เรื่องราว ความเป็นไปและสภาพอารมณ์ของผู้เขียนที่ต้องการถ่ายทอดออกมาได้อย่างชัดเจน ดังความตอนหนึ่งในหนังสือ “ห้วง 6 ฤดูกาล”

สิบห้านาทีบนรถเมล์ปรับอากาศสายเจ็ดสิบสาม

“ผมยืนรอรถเมล์เหมือนกับคนอีกมากมายที่อยู่ที่นี่ อยู่ดีๆผมก็กลับมาคิดถึงเพื่อนของผม นึกถึงหลายๆครั้งที่ผมต้องรอคอยเขา เวลาแห่งการรอคอยมันเป็นเวลาที่ยาวนานเหลือเกิน แต่เมื่อเขามาถึงที่นัดหมาย ความเจ็บปวดทรมานทั้งหลายก็หายไปจากจิตใจ มันไม่เหมือนกับตอนนี้...รถสายที่จะพาผมกลับบ้านมาถึงแล้ว แต่ความรู้สึกแ่ๆยังคงอยู่ในใจของผมอย่างเหนียวแน่น”

(ความตอนหนึ่งจากผลงานเรื่อง ห้วงหกฤดูกาล ของ ภาณุวัฒน์ อภิวัฒน์ชัย)

สิ่งที่ภาณุวัฒน์ต้องการถ่ายทอดคืออารมณ์ความรู้สึกของตนเองในขณะที่กำลังรอรถเมล์ ซึ่งตัวเขาเองได้ทวนนึกถึงความรู้สึกที่คล้ายกันเมื่อครั้งที่เคยรอเพื่อนของเขาแต่ในตอนนี้แม้รถเมล์จะมาถึงแล้วแต่ตัวเขาเองก็ยังคงรู้สึกไม่ดีอยู่ สิ่งที่เขาถ่ายทอดออกมาผ่านเหตุการณ์ที่มักพบในชีวิตประจำวัน เป็นเรื่องราวที่อาจเกิดขึ้นได้กับทุกคน

นอกจากภาณุวัฒน์แล้ว ยังมีนักเขียนที่หยิบเอาเรื่องราวหรือเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันมานำเสนอ “แต่ไม่มีสิ่งใดเป็นจริง” เป็นหนึ่งในผลงานเล่มแรกภายใต้ชื่อ “มันเกิดไปแล้ว” ที่สะท้อนความคิดอ่านที่ไม่ธรรมดาของ พัชร เอี่ยมตระกูล นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

สารที่พัชรนำเสนอสะท้อนให้เห็นถึงความคิดหรือประสบการณ์ที่พบ ไม่ว่าจะเป็นมุมมองในเรื่องความรัก เพื่อน สังคม ฯ ... "ผมรวบรวมประสบการณ์ ส่วนใหญ่ก็เป็นสิ่งที่เจอในชีวิตประจำวัน เอามาสื่อสาร อยากให้คนอ่านได้รับแง่มุมความคิดที่แปลกออกไป"

ผลงานทั้งหมดของเขาใช้ถ้อยคำที่เป็นภาษาวัยรุ่นหรือภาษาอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งเหมาะกับการสื่อสารกันภายในกลุ่มคนวัยเดียวกันหรือใกล้เคียง เพราะเนื้อหาของ "สาร" ส่วนใหญ่เป็นเรื่องใกล้ตัวหรือเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความคิดของ "วัยรุ่น" หากพิจารณาในแง่ความคิด ค่านิยม หรือทัศนคติ สารที่สื่อออกมาอาจยังไม่ซับซ้อนหรือไม่แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจในสิ่งที่เป็นความจริงของโลกมากนัก แต่ก็คงไว้ซึ่งลักษณะเฉพาะตัวของ "วัยรุ่น" ได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นความกระตือรือร้น กล้าคิดกล้าแสดงออก ความสนุกสนาน และการมองโลกอย่างอิสระเสรี เป็นต้น

แต่ไม่มีสิ่งใดเป็นจริง

"ทนอยู่เพื่อวันข้างหน้า

ทำสิ่งดีที่ควรทำ ทำสิ่งเลวไม่ควรทำ

มีสมองก็ลองคิด ไตถูกผิดและดีงาม

จมูกอย่าให้ใครมาจุง

เชื่อตาม ตามกันไป

เกิดเป็นคนต้องมีฝัน

บางที่ความง่ายก็น่าชื่นชม

มัวมาทำวางท่าอยู่อย่างนั้น

มันเสียเวลาเกินไป

เรื่องเล็กกลายเป็นเรื่องใหญ่

ความทรงจำที่เวียนผ่านไป

หมดความหมายดังภาพลวงตา

ไม่เคยทำความเข้าใจ

ความหมายของชีวิตคน

ชีวิตคือการแสดง

บทเรียนที่เราได้เจอ

ไม่มีสิ่งใดเป็นจริง"

(ความตอนหนึ่งจากผลงานเรื่อง มันเกิดไปแล้ว ของ พัชร เขี่ยมตระกูล)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ซูปเปอร์จินจาง เป็นนักเขียนอีกคนหนึ่งที่ใช้วิธีนำเสนอเนื้อหาหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็น กลอน เรื่องสั้น หรือรูปภาพ แต่งานทุกชิ้นมีเอกลักษณ์และมีมุมมองที่ต้องการถ่ายทอด บางสิ่งบางอย่าง ดังคำกลอนบทหนึ่งในหนังสือนิทานลูกแก้ว

“ลากขีดเส้นเป็นวงลงล้อมรอบ
 ลากเป็นกรอบขอบเขตแดนหวงห้าม
 ลากเป็นโลกใตใสร้าสงคราม
 ลากดองงามหลากหลายปรายตามทาง
 ลากผีเสื้อผีฝึกปีกกระยับ
 ลากเพลงสรรพพ์ขับแผ่วแว่วพริ้งพราว
 ลากไม้เรียวยื่นร่มลมบางๆ
 ลากหมอกจางอุ้มไอไล่เวือนซาน
 ลากจากวงที่เป็นเส้นเล็กๆ
 ลากเป็นโลกของเด็กนับล้านๆ
 ลากเส้นกันกันให้วัยเบิกบาน
 ลากผู้ใหญ่ใจพาล...ออกจากวง”

(ความตอนหนึ่งจากผลงานเรื่อง นิทานลูกแก้ว ของ อิทธิชัย สถิตยปัญญาพันธ์)

คำกลอนดังกล่าวให้แง่คิดเกี่ยวกับ“โลกของเด็ก”โดยอาศัยการสมมติให้โลกที่มีแต่เด็ก นั้นเป็นโลกที่สวยงามและน่ารื่นรมย์ เนื่องจากไม่มีผู้ใหญ่ที่คอยทำให้เกิดสิ่งที่ไม่ดีต่างๆอย่างเช่น สงครามและความรุนแรง ทั้งยังสะท้อนให้เห็นว่าหัวใจของเด็กนั้นบริสุทธิ์กว่าหัวใจของผู้ใหญ่

เราอาจพบหนังสือทำมือที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของผู้เขียน เหตุการณ์ต่างๆ ความประทับใจ เศร้าสะเทือนใจ สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ฯ รวมไปถึงเรื่องที่เป็นจินตนาการหรือเรื่องตลกซ้ำๆกันต่างๆ ซึ่งในเรื่องราวมากมายเหล่านั้นได้บรรจุ “สาร” หรือสิ่งที่เป็แก่นของความคิดที่ผู้เขียนต้องการถ่ายทอดไปสู่ผู้อ่าน ซึ่งส่วนมากมักต้องการนำเสนอ “มุมมองใหม่ๆที่มีความแตกต่างจากมุมมองโดยทั่วไป หรือมุมมองเดิมๆ” เช่น ผลงาน “มองหน้าต่างบ้านแมงมุม” ของซูปเปอร์จินจาง...“มองหน้าต่างบ้านแมงมุม เป็นชื่อที่ตั้งขึ้นจากความคิดที่ว่าใยแมงมุมมันมีช่องเล็กๆมากมาย หากเรากลายเป็นแมงมุมและได้มองโลกผ่านช่องเหล่านั้น อาจทำให้เราได้เห็นมุมมองที่ต่างออกไป ซึ่งผมอยากนำเสนอมุมเล็กๆจุดเล็กๆที่คนอื่นไม่ได้มองหรือมองไม่เห็น” ผลงานชิ้นนี้ของซูปเปอร์จินจางมีความโดดเด่นในแง่ของการผูกเรื่องราวธรรมดาๆให้มีความน่าสนใจโดยแฝงแง่คิดเกี่ยวกับการมองโลกในมุมนกลับได้เป็นอย่างดี ดังความตอนหนึ่งที่ว่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ฝนจึงตก

“...เราเข้าใจกันว่าฝนเกิดจากไอน้ำที่รวมตัวกันจากการระเหยของน้ำบนพื้นโลก จนก่อเป็นเมฆดำแผ่นใหญ่ และเมฆดำนั้นกลั่นตัวลงมาเป็นเม็ดฝน แต่ที่จริงแล้วเจ้าเมฆดำที่เราเห็นนั่นคือเครื่องจักรชนิดหนึ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อคอยดูความเศร้าความเสียใจ ดูน้ำตาจากมนุษย์ทั้งหลายมารวมตัวกัน ณ แถบใดแถบหนึ่งบนฟากฟ้า...”

“...ส่วนหนึ่งของหยดเม็ดฝน ก็คือน้ำตาของแต่ละคน
เสียงฟ้าร้อง ก็คือการคร่ำครวญของจิตใจที่กำลังร้องอย่างโหยหวน
ฟ้าแลบจึงเป็นรอยเจ็บแปลบที่ผ่าลงบนดวงใจนั่นเอง”...

“...หลังฝนตกใหม่ๆแสงของแผ่นท้องฟ้าก็จะเจิดจ้าอีกครั้ง จิตใจเราก็จะเริ่มรู้สึกดีขึ้น เพราะความเศร้าส่วนหนึ่งได้หายไปกับสายฝน
เส้นรุ้งที่เราเห็นหลังฝนตก แต่ที่จริงแล้วก็คือคราบน้ำมันที่เกิดจากเครื่องดูน้ำตานั่นเอง
นั่นแปลว่า ในขณะที่เราดูฝนตกอยู่นั้น ทำให้รู้ว่าไม่ได้มีเราเพียงคนเดียวที่กำลังเศร้าอยู่
อย่างแน่นอน”

(ความตอนหนึ่งจากผลงานเรื่อง มองหน้าต่างบ้านแมงมุม ของ อิทธิชัย สถิตยัฎปัญญาพันธ์)

ข้อความข้างต้นเป็นส่วนหนึ่งของเรื่องสั้นที่ชื่อว่า “ฝนจึงตก” ซึ่งเริ่มต้นด้วยการอธิบายปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่ทำให้เกิดฝนตก แต่ดำเนินเรื่องด้วยการนำเสนอความคิดในเชิงเปรียบเทียบโดยสร้างภาพให้เห็นถึงความเศร้าเสียใจของมนุษย์ที่มีมากมายและความเศร้านั้นได้รวมตัวกันเป็นหยาดฝน สารที่ผู้เขียนส่งไปถึงผู้อ่านได้ถูกสรุปความไว้ในตอนท้ายของเรื่อง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงแก่นทางความคิด และมุมมองที่แตกต่างในเรื่องราวต่างๆไปที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันพร้อมทั้งสอดแทรก “กำลังใจ” ลงไปในงานเขียนด้วย

การถ่ายทอดมุมมองหรือเรื่องราวเกี่ยวกับความรัก เป็นอีกหัวข้อหนึ่งที่นักเขียนหลายคนมักนำเสนอต่อผู้อ่าน ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบเรื่องสั้นหรือบทความสื่อความหมาย

อนุวัฒน์ วัฒนสารกับการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับความรักในแง่มุมที่แตกต่างออกไปในผลงาน “หนังสือสั้น 4 <เล่มนี้ไม่มีชื่อ>” เขานักเขียนอีกหนึ่งคนที่น่าจับตามองทั้งในเรื่องของพัฒนาการในการเขียนและแง่มุมทางความคิดที่น่าเสนอต่อผู้อ่าน เรื่องสั้นของเขาแม้จะนำเสนอ

เรื่องราวธรรมดาๆ แต่แฝงไว้ด้วยความรู้สึกและแง่มุมที่แตกต่าง การผูกเรื่องราวที่เน้นให้เห็นถึงองค์ประกอบย่อยที่มักถูกมองข้ามทำให้เรื่องราวต่างๆของเขาดูน่าสนใจและมีคุณค่ามากขึ้น

หนังสือสั้น 4 <เล่มนี้ไม่มีชื่อ>

...สมัยหนึ่ง เจ็เล็ก คงจะเป็นสาวชาวจีนที่หน้าตาสวยและชาว เจ็เล็กเคยมีสัมพันธ์ที่ดี กับชายหนุ่มคนหนึ่ง ซึ่งอายุน้อยกว่าเธอ 3 ปี เขาเป็นเด็กไทยแท้ๆ อายุ 22 ปี เจ็เล็ก 25 ปี ทั้งสองคบหาและชอบพอกัน เจ็เล็กคบผู้ชายที่อายุน้อยกว่า เนื่องจากเธอมีความหลังเกี่ยวกับผู้ชายที่ไม่ดีเท่าไรนักผู้ชายคนนั้นชอบวางอำนาจว่าเขามีอายุมากกว่าต้องเป็นข้างทำหน้าและเธอต้องทำตามคำสั่งของเขาทุกอย่าง จนเจ็เล็กทนการบังคับขู่เข็ญไม่ไหว เจ็เล็กเป็นคนที่รักอิสระและเป็นตัวของตัวเองซึ่งดูจะแปลกแยกจากผู้หญิงชาวจีนเป็นอย่างมาก เหตุเพราะเธออยู่กับพ่อเพียงลำพังสองคน ส่วนแม่นั้นเสียชีวิตไปนานแล้วเป็นเหตุให้เธอต้องอยู่กับพ่อ และเธอก็มีความเข้มแข็งเหมือนพ่อ ชายคนที่เจ็เล็กคบอยู่ตอนนี้ชื่อเพิ่มพูน เจ็เล็กพอใจมากที่เด็กไทยอย่างเพิ่มพูนเป็นคนขยันและเอาใจเธอทุกอย่างและเธอก็รู้สึกว่าเธอเป็นผู้นำ...

(ความตอนหนึ่งจากผลงานเรื่อง หนังสือสั้น 4 <เล่มนี้ไม่มีชื่อ>ของ อนุวัฒน์ วัฒนสาร)

เรื่องสั้นเรื่องนี้เป็นเรื่องที่เขียนโดยเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของตัวละคร ที่มีความแตกต่างทั้งวัฒนธรรมและวิถีชีวิต ไม่ว่าจะเป็นเจ็เล็กที่ถูกเลี้ยงดูมาในครอบครัวคนจีน เพิ่มพูนที่เติบโตมาในครอบครัวคนไทยที่มีวิถีคิดและความเชื่ออย่างไทย แต่เรื่องราวของตัวละครแต่ละตัวกลับผูกโยงและเกี่ยวเนื่องกัน มีการดำเนินเรื่องแบบเล่าเรื่องเป็นฉากอย่างภาพยนตร์โดยจัดลำดับเวลาให้สลับไปมา สิ่งที่อนุวัฒน์ต้องการถ่ายทอดอาจเป็นมุมมองเกี่ยวกับความรักที่ต้องอาศัยความอดทนและความเข้าใจ เจ็เล็กต้องทำตามประเพณีโดยแต่งงานกับคนที่พ่อแม่เลือกให้ ส่วนเพิ่มพูนก็ยอมรับและดำเนินชีวิตของตนเองต่อไปจนกระทั่งทั้งสองได้มีโอกาสกลับมาอยู่ด้วยกันอีกครั้ง แต่ก็ไม่อาจสมหวังในความรักที่รอคอยได้ เรื่องนี้จึงสอนให้เรารู้จักและทำความเข้าใจว่าความรักไม่ได้มีแต่แง่มุมที่สมหวังหรือสวยงามแต่เพียงอย่างเดียว

วไลพร ทองเซ็นเป็นนักเขียนอีกคนหนึ่งที่มีมุมมองและความคิดที่น่าสนใจ งานเขียนของเธอเน้นการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับความรัก ในบางแง่มุมที่เราอาจมองข้ามหรือละเลยไป ดังความตอนหนึ่ง ที่ว่า

ถ้าคิดจะรัก

ถ้าจะรัก ต้องยอมโยนเปลือกข้างนอกของเราออกไป ต้องไม่ปลอมตัว ต้องไม่ใส่หน้ากาก
จริง ๆ ไม่ต้องสวยงามมาก แต่ต้องมีตัวตนแท้ๆของเราฉายอยู่อย่างจริงจัง
ในทางกลับกัน อย่าคาดหวังที่จะได้เจอคนที่สวยงามเกินจริง เพราะโลกใบนี้ไม่มีให้หาอยู่
แล้ว แม้แต่กระดาษแผ่นเดียวยังมีสองด้าน แม้แต่มือของเรายังมีหน้าหลัง แม้แต่หัวใจยังมี
สี่ห้อง แม้แต่ดวงตาก็ยังมีสองดวง แม้แต่หูของเรายังมีสองข้าง เมื่อโลกนี้มีสรรพสิ่งมากกว่า
หนึ่งด้าน เหมือนจะเตือนเราอยู่ในที่ให้มองสรรพสิ่งอย่างซึ้งใจ ไตร่ตรองและมองทุกมุมที่มี
ดังนั้นความรักก็มีหลักคิดและหลักเข้าใจเหมือนกัน นานเท่าไรเรื่องของการรักก็เป็น
เรื่องซ้ำๆไม่เคยเปลี่ยน ผ่านมาก็ชั่วอายุคนก็ยังมีน้ำตาให้เห็น มีเสียงหัวเราะให้เขยชม มี
รักสามเส้า สี่เส้าเป็นเรื่องธรรมดา

เธอต้องถอยหลังออกมา และมองสรรพสิ่งด้วยความเข้าใจมองไม่ต้องทุกด้านที่มีก็ได้
แต่มองมากกว่าด้านเดียวที่เธออยากจะมองด้วย มองเรื่องที่ไม่อยากเจอจะพบด้วย
เธอไม่จำเป็นต้องเจอสิ่งดีที่สุดในชีวิตเสมอ แต่ถ้าเธอเข้าใจสิ่งร้ายๆที่ผ่านมาในชีวิตบ้างมีสติ
บ้างก็พอแล้ว

เมื่อคุณยอมรับใครบางคนในตัวตนและสิ่งที่เขาเป็น คุณจะประหลาดใจเมื่อเขาดีกว่าที่
คุณคาดหวังไว้มาก ถ้าคุณรักก็ต้องยอมรับทั้งข้อดีและข้อเสียของเขาได้...

(ความตอนหนึ่งจากผลงานเรื่อง จับจ่าย ของ วไลพร ทองเซ็น)

วไลพรนำเสนองานเขียนในรูปแบบบทความ ให้ภาษาที่เข้าใจง่าย มีความชัดเจน และ
สื่อสารอย่างตรงไปตรงมา งานเขียนของเธอจึงเป็นงานที่อ่านแล้วให้ความรู้สึกร่วมได้มาก
โดยเฉพาะการถ่ายทอดประสบการณ์และมุมมองในเรื่องของการรัก ดังตัวอย่างข้างต้นนี้ วไลพร
ต้องการบอกกับผู้อ่านว่าความรักไม่ได้มีแต่ด้านที่สวยงามหากแต่มีทั้งดีและร้ายสิ่งที่สำคัญคือเรา
ต้องทำความเข้าใจและยอมรับความจริง จึงจะมีความรักที่เป็นสุข

นอกจากสาเหตุทั้ง 2 ประการที่ได้กล่าวมานั้น ยังมีสาเหตุอีกมากมายที่ทำให้นักเขียนแต่
ละคนตัดสินใจผลิตหนังสือทำมือขึ้น บางคนได้รับการชักชวนจากเพื่อน บางคนทำเพราะได้รับแรง
บันดาลใจจากความประทับใจส่วนตัว ๆ จิตติภัทร์ ไตรทิพย์ เป็นนักเขียนหน้าใหม่อีกคนหนึ่งที่มี
ผลงานส่วนตัวเป็นเล่มแรกในชื่อ “หักหลังคนออนไลน์” โดยสาเหตุที่ทำให้ตัดสินใจทำเพราะได้รับ
การชักชวนจากเพื่อน นิวัฒน์ พุทธประสาธ ผลิตหนังสือทำมือในรูปแบบจุลสารเนื่องจากความ
เหมาะสมทางด้านต้นทุน เพราะการจัดพิมพ์หนังสือที่มีกลุ่มคนอ่านไม่กี่ร้อยคนเป็นสิ่งที่ไม่ได้ยาก

และเสียค่าใช้จ่ายสูง แต่ถ้าทำเป็นหนังสือทำมือที่สามารถควบคุมปริมาณและลดขั้นตอนการผลิตที่เสียค่าใช้จ่ายสูงลงได้ น่าจะเป็นทางเลือกที่ดีกว่า

สำหรับบางคนก็มีเหตุผลที่ค่อนข้างซับซ้อนและต่างออกไปอย่างเช่น “ช้อย ชะมก” นามปากกาของอาจารย์ท่านหนึ่งในสถาบันพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ที่มีผลงานออกมาแล้วหลายเล่ม ไม่ว่าจะเป็น คลิม ผม โคนปลัน จิตเภท ให้เหตุผลในการทำหนังสือทำมือว่า ได้รับแรงบันดาลใจจากผู้หญิงคนหนึ่งที่เป็นคนรักการอ่านมาก เป็นต้น

ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มในอนาคตของหนังสือทำมือ

สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มในอนาคตของหนังสือทำมือนี้ ได้ทำการศึกษาใน 2 ประเด็นที่น่าสนใจ ได้แก่ โอกาสในการพัฒนาเข้าสู่ระบบการพิมพ์ปกติ และแนวโน้มในการมีตัวแทนจำหน่าย

1. โอกาสในการพัฒนาเข้าสู่ระบบการพิมพ์ปกติ

จากการสัมภาษณ์ นักเขียนส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าหนังสือทำมือมีโอกาสที่จะพัฒนาสู่ระบบการพิมพ์ปกติได้ โดยอาศัยศักยภาพส่วนตัวของนักเขียนอย่าง ชูเปอรินิจาง ที่กำลังจะมีผลงานในรูปแบบ “หนังสือรวมเรื่องสั้น” โดยเขาได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า... “ในช่วงหลังมานี้ นักเขียนหนังสือทำมือมีโอกาสได้แสดงความสามารถ ผ่านเวทีประกวดและกิจกรรมต่างๆ ทำให้มีสำนักพิมพ์ทั้งเล็กและใหญ่ให้ความสนใจกับกระแสความนิยมตรงนี้”

นักเขียนบางคนอย่างจิตติภัทร แสดงความเห็นว่ หนังสือทำมือที่มียอดขายสูงถึงจะมีโอกาสในการพัฒนาสู่ระบบการพิมพ์ ... “ผมคิดว่าหนังสือทำมือที่มียอดขายสูงๆ น่าจะมีโอกาสมากกว่าเพราะยอดขายจะเป็นตัวการันตีคุณภาพของงานเขียน”

สำหรับนักเขียนในสังกัดกลุ่มเองก็ให้ความเห็นในทำนองเดียวกัน อย่างเช่น กลุ่ม want ... “หนังสือทำมือมีโอกาส โดยเฉพาะตอนนี้มีหลายคนหันมาจับงานเต็มตัว และมีสำนักพิมพ์เล็กๆ เกิดขึ้นมากทำให้การเข้าสู่ระบบการพิมพ์เป็นเรื่องที่เป็นไปได้และเป็นไปได้มากด้วย ”

นิวัติ พุทธประสาท ให้ความเห็นที่แตกต่างออกไปในเรื่องนี้โดยกล่าวว่า... “ในปัจจุบันคนที่คิดจะทำหนังสือทำมือ ถ้ามีเงินทุน 2-3 หมื่น ก็น่าจะทำออกมาเป็นรูปเล่มปกติเลยดีกว่า ด้วยเหตุนี้ทำให้เกิดสำนักพิมพ์เล็กๆ ขึ้นมากมาย รูปแบบของหนังสือทำมือจึงเปลี่ยนมาเป็นหนังสืออินดี้เล็กๆ และเริ่มมีให้เห็นมากขึ้น”

2. แนวโน้มในการมีตัวแทนจำหน่าย

นักเขียนส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าหนังสือทำมือเป็นหนังสือที่มีต้นทุนทางการผลิตต่อเล่มค่อนข้างสูงซึ่งต่างจากหนังสือในระบบทั่วไปที่ยังผลิตเป็นจำนวนมากยังมีต้นทุนต่อฉบับต่ำ ดังนั้นนักเขียนหรือผู้ผลิตส่วนใหญ่จึงนิยมขายหนังสือทำมือด้วยตัวเอง โดยฝากขายตามร้านหนังสือนอกกระแส หรือออกร้านตามงานต่างๆ ฉะนั้นแนวโน้มในการมีตัวแทนจำหน่ายจึงเป็นไปได้ยาก สาเหตุอีกประการหนึ่งคือ หนังสือทำมือออกเป็นรายสะดวกและมีจำนวนน้อย จึงไม่สะดวกที่จะขายในเชิงธุรกิจ

ความคิดเห็นส่วนตัวที่นักเขียนมีต่อหนังสือทำมือ

หนังสือทำมือนอกจากจะให้คุณค่า และข้อคิดบางประการแก่ผู้อ่านแล้ว ยังมีความหมายต่อผู้ผลิตหรือนักเขียน โดยเขาเหล่านั้นได้แสดงความคิดเห็นต่อสิ่งที่พวกเขาสร้างขึ้นในหลากหลายแง่มุม เช่น

ซูปเปอร์จินจาจ..."หนังสือทำมือในความคิดของผม มันมีกระบวนการผลิตที่ไม่ต่างกันมากนัก คนเขียนเป็นคนทำเองทุกอย่าง ตั้งแต่คิดจนถึงขาย ผมว่ามันน่าจะมีนิยามว่าหนังสือทำมือเป็นหนังสือที่มีคนเขียนกับคนขายเป็นคนเดียวกัน ส่วนในเรื่องของสิ่งที่ได้รับผมว่ามันมากกว่า มันเป็นประสบการณ์ที่ทำให้เราได้เพื่อน ได้โอกาสที่จะเผยแพร่ความคิดและแสดงความคิดของตัวเอง" เกี่ยวกับกระแสหนังสือทำมือในปัจจุบัน ซูปเปอร์จินจาจให้ความเห็นว่า..."กระแสเริ่มสู่สภาวะปกติ ช่วงแรกมีกลุ่มเดียวทั้งทำทั้งซื้อกันเอง ต่อมาได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นมากช่วงงาน Fat-festival แต่ตอนนี้ตกลงและเริ่มทรงตัว คงเป็นเพราะไม่มีคนทำหน้าใหม่ๆ"

นิวัติ พุทธประสาท ..."การทำหนังสือทำมือต้องเน้นคุณภาพเป็นหลักและมาก่อน ส่วนเรื่องมาร์เก็ตติ้งต้องมาทีหลัง รูปแบบการทำหนังสือทำมือน่าจะเปลี่ยนไป คือมีการพัฒนาและเน้นคุณภาพเป็นหลักมากกว่าปริมาณ ที่สำคัญคือนักเขียนต้องมีการพัฒนาตัวเอง ไม่ใช่แค่เขียนแล้วนำเสนอแบบเมื่อก่อน เพราะหนังสือทำมือมีทางเลือกเดียวคือต้องมีคุณภาพ"

ช้อย ชะมก..."การทำหนังสือทำมือเป็นการเปิดสมองให้นักเขียน เรามีอิสระที่จะนำเสนออะไรก็ได้โดยไม่ต้องผ่านการตรวจสอบจากสำนักพิมพ์ ทำให้การทำหนังสือทำมือเป็นงานที่สนุกมาก"

ภาณุวัฒน์ อภิวัฒน์ชัย..."ส่วนตัวแล้วผมรู้สึกดีกับมันมาก และดีใจที่คนที่ซื้อไปติดต่อกลับมา บางครั้งได้เพื่อนเพิ่มขึ้นอีก ตรงนี้เป็นอีกหนึ่งความประทับใจที่ผมมีต่อหนังสือทำมือ"

จิตติภัทร์ ไตรทิพย์ ..."ผมทำหนังสือทำมือเพราะความสนุกจะเรียกว่า ทำเอามัน ก็ได้ แม้ว่าเป็นครั้งแรกที่ทำแต่ผมก็รู้สึกพอใจอย่างน้อยก็ออกมาเป็นรูปเป็นร่าง"

อนุวัฒน์ วัฒนสาร..."หนังสือทำมือเป็นอะไรที่ ดิบ สด และสามารถสื่อสารตัวเราได้มาก แต่ครั้งที่ทำออกมาจะรู้สึกพอใจและดีใจ ส่วนตัวแล้วผมคิดว่ากระแสตอบรับหนังสือทำมือค่อนข้างดีและยังมีคนสนใจทำอีกมาก"

พัชร เอี่ยมตระกูล ... "ผมอยากบอกว่าหนังสือทำมือ เป็นหนังสือที่ทำแล้วเป็นของคนทำมากกว่า เพราะทุกอย่างมันสื่อสารถึงตัวเรา"

วไลพร ทองเซ็น ... "หนังสือทำมือเหมือนเป็นส่วนหนึ่งของเรา พอมีคนมาซื้อไปส่วนหนึ่งเราก็อยากให้เขาอ่านแล้วคิด หรือรู้สึกเหมือนที่เรารู้สึก"

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษากระบวนการผลิตหนังสือทำมือทำให้ทราบถึงขั้นตอนหลักในการผลิต รวมถึงลักษณะของการเผยแพร่ไปสู่ผู้บริโภค ดังนี้

1. กระบวนการผลิตหนังสือทำมือนั้นอาจแบ่งออกได้เป็น 3 ขั้นตอนหลักๆ ได้แก่ การเตรียมต้นฉบับ การตรวจแก้ไขต้นฉบับ และการจัดพิมพ์ ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีวิธีการและหลักการคล้ายคลึงกับกระบวนการผลิตสิ่งพิมพ์โดยทั่วไป

2. รูปแบบของการเผยแพร่ไปสู่กลุ่มเป้าหมายมีหลายวิธีด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็น การขาย การแจกจ่าย การแถมเป็นของฝาก โดยส่วนใหญ่ผู้ผลิตจะเป็นผู้ขายหรือแจกจ่ายด้วยตนเอง โดยอาศัยพื้นที่จากการจัดนิทรรศการหรืองานที่มีการออกร้านต่างๆ อย่างเช่นงาน Fat festival นิทรรศการไปสการ์ดทำมือ หรืองานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติที่ศูนย์ประชุมสิริกิติ์ ตัวอย่างธุรกิจที่มีการวางขายหนังสือทำมือก็ได้แก่ บูธอัลเทอร์เนทีฟโรเตอร์บูธอันเดอร์กราวด์ เป็นต้น

สำหรับหนังสือทำมือที่มีการวางขายส่วนใหญ่จะเป็นในลักษณะการฝากขายตามร้านหนังสือเฉพาะหรือร้านหนังสือนอกกระแสอย่างเช่นร้านอันเดอร์กราวด์(สยามแสควร์) ร้านน้องท่าพระจันทร์ เป็นต้น สำหรับกลุ่มที่มีการจัดหน้าร้านเพื่อจำหน่ายหนังสือทำมือก็มีร้านใบไม้ป่า บัคคาเฟของกลุ่มใบไม้ป่า โดยร้านนี้เป็นร้านกาแฟที่มีการตกแต่งพื้นที่บางส่วนให้เป็นมุมสำหรับนักอ่านและมีการจัดจำหน่ายหนังสือทำมือของทางกลุ่มและหนังสือของนักเขียนคนอื่น ๆ

ในปัจจุบันมีการประชาสัมพันธ์และจัดจำหน่ายหนังสือทำมือผ่านทางอินเทอร์เน็ต โดยมีการทำโฮมเพจเฉพาะสำหรับคนที่สนใจกิจกรรมเกี่ยวกับหนังสือทำมือ ตัวอย่างเว็บไซต์ดังกล่าวได้แก่ www.bookbyhand.com , www.emotionway.com , www.sarapad.com , www.geocity.com/hutbook/ , www.gagabart.com , www.writing.club.sk.ac.th เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. เราสามารถนำหนังสือทำมือมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาทางการเกษตร โดยอาจใช้เป็นสื่อในการส่งเสริมการเกษตร ใช้ในการอบรมหรือในเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ต่างๆ เนื่องจากหนังสือทำมือเป็นสื่อที่ผลิตได้ง่าย และมีความยืดหยุ่นในการใช้งานพอสมควร

2. ในแง่ของนักเขียนหนังสือทำมือมีแนวทางในการพัฒนาสู่เส้นทางนักเขียนอาชีพได้โดยต้องหมั่นพัฒนางานเขียนของตนเองและเพิ่มคุณภาพให้มากยิ่งขึ้น

3. ในแง่ของคนอ่านหนังสือทำมือต้องใช้วิจารณญาณในการอ่าน เพราะผลงานบางเล่มก็ผลิตขึ้นจากนักเขียนที่เพิ่งเริ่มหัดเขียนอาจมีคุณภาพน้อยกว่าที่คาดหวังไว้ และในส่วนของราคาบางเล่มก็มีราคาค่อนข้างสูง

4. ควรมีการศึกษาเส้นทางการผลิตหนังสือทำมือสู่การเป็นนักเขียนเนื่องจากเป็นหัวข้อต่อเนื่องจากการศึกษาและคาดว่าจะประโยชน์ต่อผู้สนใจอย่างมาก

5. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการเผยแพร่หนังสือทำมือซึ่งในปัจจุบันไม่ได้ถูกจำกัดเพียงในกรุงเทพมหานคร และควรมีการรวบรวมแหล่งจำหน่ายและเผยแพร่หนังสือทำมือที่มีอยู่ในประเทศไทยทั้งหมด

ข้อเสนอแนะจากการดำเนินการวิจัย

1. ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ควรมีการเตรียมเทปบันทึกเสียงไปด้วยเพื่อความครบสมบูรณ์ของเนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์

2. ในการตั้งประเด็นคำถามผู้สัมภาษณ์จะต้องศึกษาและเข้าใจความหมายของหัวข้อสัมภาษณ์และรายละเอียดปลีกย่อยเกี่ยวกับเรื่องที่สัมภาษณ์เป็นอย่างดี เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเข้าใจผิดหรือแปลความหมายผิดซึ่งจะส่งผลให้ข้อมูลที่ได้ไม่ถูกต้อง

เอกสารอ้างอิง

กิตติมา สุรสนธิ.2541.ความรู้ทางการสื่อสาร.กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

นรินทร์ นำเจริญ.2541.บทบาทในการสะท้อนและวิพากษ์วิจารณ์สังคมของนิตยสารแนว
วรรณกรรมไทย พ.ศ. 2520-พ.ศ.25393.วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประภาศรี สีหอำไพ.2531.การเขียนแบบสร้างสรรค์.กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์

ปาริชาติ สถาปิตานนท์.2545.ระเบียบวิธีวิจัยการสื่อสาร.กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปัญญา จันทรา.2542.การปรับกลยุทธ์การจัดจำหน่ายสื่อสิ่งพิมพ์ในภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ.
วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พีระ จิรโสภณ.ประเภทของสื่อสิ่งพิมพ์.2537.หน่วยที่ 3 กระบวนการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์.เอกสารการ
สอนชุดวิชา ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์หน่วยที่ 1-7.กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชานิเทศศาสตร์.2531.เอกสารการสอนชุดวิชาภาษา
เพื่อการสื่อสาร หน่วยที่ 1-7 (พิมพ์ครั้งที่ 3).กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชานิเทศศาสตร์.2531.เอกสารการสอนชุดวิชาภาษา
เพื่อการสื่อสาร หน่วยที่ 8-15 (พิมพ์ครั้งที่ 3).กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชานิเทศศาสตร์.2530.เอกสารการสอนชุดวิชาการผลิต
หนังสือพิมพ์หน่วยที่ 8-15.กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มาลี บุญศิริพันธ์.2537.หลักการทำหนังสือพิมพ์เบื้องต้น.กรุงเทพมหานคร :สำนักพิมพ์
ประกายพริก

สงกรานต์ วีระเจริญกิจ.2538.ผลของหนังสืออ่านประกอบที่สร้างด้วยตนเองต่อการ
พัฒนาการทางภาษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2.วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

สมพิศ คูศรีพิทักษ์และวันชัย ศิริชนะ.2537." กระบวนการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์"ใน.เอกสารการ
สอนชุดวิชา ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์หน่วยที่ 1-7.กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

สิริทิพย์ ชันสุวรรณ.2539.การหนังสือพิมพ์เบื้องต้น.กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ประกายพริก

เสาวนีย์ ลิกขาบัณฑิต.2534.การเขียนสำหรับการสื่อสาร.กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
ดวงกมล

"หนังสือทำมือ". 2546. [ออนไลน์]เข้าถึงได้จาก : <http://www.thaimung.net>

"หนังสือทำมือ". 2546. [ออนไลน์]เข้าถึงได้จาก : <http://www.writing.club.sk.ac.th>

"หนังสือทำมือ". 2546. [ออนไลน์]เข้าถึงได้จาก : <http://www.warpmagazine.com>

"หนังสือทำมือ". 2546. [ออนไลน์]เข้าถึงได้จาก : <http://www.Xaap.com>

"หนังสือทำมือ". 2546. [ออนไลน์]เข้าถึงได้จาก : <http://www.komchadluek.com>

"หนังสือทำมือ". 2546. [ออนไลน์]เข้าถึงได้จาก : <http://www.siam2.com>

"หนังสือทำมือ". 2546. [ออนไลน์]เข้าถึงได้จาก : <http://www.plearnmagazine.tripod.com>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

“หนังสือทำมือ”. 2546. [ออนไลน์]เข้าถึงได้จาก : <http://www.emotionway.com>

อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์และคณะ.2541. **จับจ้องมองสื่อ**.กรุงเทพมหานคร : ห.จ.ก. ภาพพิมพ์

อวยพร พานิชและคณะ.2543.**ภาษาและหลักการเขียนเพื่อการสื่อสาร**.กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตัวอย่างที่ 1 แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการศึกษา

วันที่.....

แบบสัมภาษณ์เรื่อง “การศึกษากระบวนการผลิตหนังสือทำมือ”

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ผู้ให้สัมภาษณ์.....

จำนวนหนังสือทำมือที่ทำการผลิต.....เล่ม ได้แก่

.....

.....

.....

โดยทำการผลิตด้วยตนเอง.....เรื่อง ผลิตในสังกัดกลุ่ม..... จำนวน.....เรื่อง

ส่วนที่ 2 แนวคิด-วิธีคิด

วัตถุประสงค์

สาเหตุที่ทำให้ผลิตหนังสือทำมือ

ได้รับอิทธิพลหรือแนวคิดจากอะไร

สิ่งที่ต้องการสื่อสารหรือสิ่งที่กำหนดไว้ในหนังสือ

ส่วนที่ 3 กระบวนการผลิตหนังสือทำมือ

งานก่อนพิมพ์

1. การเตรียมต้นฉบับ

มีวิธีการวางแนวการเขียนอย่างไร

มีการใช้ภาษาอย่างไร

ประเภทของเรื่องที่เขียน

ปัญหา-อุปสรรค

งานพิมพ์

1. การเตรียมต้นฉบับภาพ
ประเภท(ลักษณะ)ของต้นฉบับภาพ

ขั้นตอนการผลิตต้นฉบับภาพ

2. การตรวจแก้ไขต้นฉบับ

การตรวจแก้ไขรูปแบบ

การตรวจแก้ไขสำนวนภาษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. การเตรียมต้นฉบับเพื่อการพิมพ์

วิธีการที่ใช้ผลิต

มีวิธีการกำหนดรายละเอียดทางการพิมพ์อย่างไร

4. มีวิธีการทำสำเนาอย่างไร

5. เทคนิควิธีการในการทำรูปเล่ม การเข้าปก

การเข้าเล่ม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัญหา-อุปสรรค

งานหลังพิมพ์

1. เข้าสู่กระบวนการขายอย่างไร (การกระจายสู่กลุ่มผู้รับสาร)

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มในอนาคต

1. หนังสือทำมือมีโอกาสพัฒนาเข้าสู่การพิมพ์ปกติหรือไม่

2. แนวโน้มในการมีตัวแทนจำหน่าย

3. ความคิดเห็นส่วนตัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตัวอย่างที่ 2 ผลงานเรื่องสั้นของ ช้อย ชะมก เรื่อง “ผมโดนปล้น”

คุณเคยมีความรู้สึกแบบนี้หรือเปล่า

“ผมโดนปล้น”

ถ้าผมจะเอ่ยถึงสถานที่แห่งหนึ่งเชื่อว่าทุกคนคงรู้จักกันเป็นอย่างดี สถานที่ที่ว่านี้คือ..
โรงพัก ที่ๆทำให้คนถูกเป็นคนผิดได้อย่างน่าอัศจรรย์ใจ ไม่ต้องอะไรมากขนาดเราไม่มีอะไรผิด
กฎหมายแค่เห็นพวกพี่เขาเดินตรงมาทางเราแค่นั้นเรายังคิดไปไกลถึงขนาดที่ว่า นี่ภูจะโดนข้อหา
อะไรวะ

สวัสดีครับคุณตำรวจ ผมมาแจ้งความ

คุณตำรวจเงยหน้าขึ้นมาทำหน้าโง่ๆก่อนพูดออกมาแบบไม่สบอารมณ์

เรื่องอะไรว่ามา

เออ..คือ ผมมาแจ้งความครับ

ผมเน้นจุดประสงค์ในการมาของผมให้คุณตำรวจเข้าใจ เผื่อว่าจะฉลาดขึ้น

เออ...รู้แล้วว่ามาแจ้งความ แล้วเรื่องอะไรล่ะว่ามา

ผมโดนปล้นครับ

.....คุณตำรวจเงยปากก่อนทำตาเหลือกเงยหน้าขึ้นมามองผม

เฮ้ย...จริงรึไฉนอ้อ แจ้งความเท็จนี่ติดคุกนะ

ท่าทางคุณตำรวจจริงจังขึ้นมาชนิดหนึ่ง

ผมโดนปล้นจริงๆครับ

แล้วเรื่องราวมันเป็นอย่างไรล่ะ...ค่อยๆเล่านะเดี๋ยวพี่พิมพ์ไม่ทัน

ได้ครับ...แต่เรื่องมันยาวนะ พี่ตั้งใจฟังหน่อยแล้วกัน

เรื่องมันเป็นอย่างนี้ครับพี่...

คือว่าผมนี่นะเป็นคนรักครอบครัวครับ รักมากด้วย จะไม่ให้ผมรักได้ไง พี่ลองคิดดูสิผมมี
ลูกสองคน คนโตเป็นผู้หญิงอายุ 7 ขวบ กำลังกินกำลังนอนน่ารักเชียว โตขึ้นกว่านี้หน่อยกะว่าจะ
ดันให้เป็นดารารหรือว่าเป็นนักร้องก็ไม่เลวเลยนะพี่ จะจะได้เหมือนนักร้องเด็กที่เห็นตามโทรทัศน์
ชอบออกมาทำท่าแกแดดให้เห็นอยู่บ่อยๆ พี่รู้จักเปล่าไอ้เด็กคนนั้นมันชื่ออะไรน่า...ร้องเพลงได้ไม่กี่
ท่อนวนไปวนมาอยู่อย่างนั้นทั้งเพลง เนื้อเพลงมันร้องว่ายังไงน่า..เดี๋ยวผมขอเวลาคิดแป๊บหนึ่ง...อ้อ..
นี่ก็ออกแล้วพี่เพลงที่มันร้องว่า สมมุตินะครับสมมุติ ถ้าผมทำของชำร่วยของแม่แตก คุณครูจะปาก
หมาไปฟ้องแม่ผมรึเปล่าครับ เพลงนี้ล่ะพี่ไม่รู้ดังได้ไง วันก่อนผมเห็นลูกสาวคนโตร้องเพลงนี้อยู่เลย

สั่งดกินข้าวไปสองอาทิตย์ โทษฐานไม่มีความคิดอยากจะทำเพลงน่าจะร้องเพลงที่มันสร้างสรรค์กว่านี้หน่อย...ผู้ใหญ่ก็โง่เสียตั้งคั้งชื่อมาฟังอยู่ได้ โง่คนเดียวไม่พอ เปิดให้ลูกหลานฟังก็เลยพากันโง่ทั้งตระกูลสมน้ำหน้า..ทำไมคุณตำรวจทำหน้าที่อย่างนั้นล่ะครับอย่าบอกนะครับว่าพี่ก็ชื่อให้ลูกพี่ฟัง

เออ...ช่วงนี้พี่ได้ติดตามข่าวสารบ้านเมืองบ้างรีปเล่าครับ ผมชอบดูนะพวกข่าวปล้น ฆ่า ชมชื่น ฐปักษ์ ปลัดชกยักษ์อะไรเทือกนั้นล่ะครับใจดี แรกๆก็เบื่อนะพี่แต่พอเปิดโทรทัศน์ดูทีไร เจอแต่ข่าวพวกนี้ผมก็เลยกลายเป็นไปเลย ก็คงเหมือนกรณีของนักร้องเด็กนั่นล่ะพี่ เปิดกรอกรูหุบ่อยๆเดี๋ยวกี้เพราะไปเอง ดาราไม่หล่อก็สร้างกระแสเปิดผลงานออกโทรทัศน์บ่อยๆ เดียวคนดูก็เชื่อเองล่ะว่าหล่อ คนดูโทรทัศน์บ้านเรายิ่งโง่อยู่

ที่ผมถามนี้ไม่ใช่อะไรครับ...เพราะโทรทัศน์ที่บ้านผมมันพัง อ้อ...อาทิตย์ก่อนลูกชายคนเล็กของผมนั่งดูรายการเกมส์โชว์อยู่หัวเราะใหญ่เลย ผมก็เกิดสงสัยเดินเข้าไปดูให้เห็นกับตา บัดซบที่สุดลูกชายผมดูรายการ เบ๊ก เบ๊ก เบ๊ก รายการที่มีพิธีกร 5-6 คนมายืนกันเต็มเวที แล้วมีตลกทำท่าปัญญาอ่อนแยกเขี้ยวยิงฟัน คุณแม่เซอร์ร้อง ผมทนไม่ได้หกรอกถ้าลูกชายผมจะดูรายการอย่างนี้ ไม่เข้าใจจริงๆรายการห่วยๆอย่างนี้มีเวลาตั้งชั่วโมงสองชั่วโมง ที่รายการดีก็มีครึ่งชั่วโมงบ้าง นาทีเดียวบ้างแล้วอย่างนี้ลูกผมจะได้อะไรจากการดูโทรทัศน์ ผมก็เลยตัดปัญหาทุบมันทิ้งไปซะเลยหมดเรื่องหมดราว

รู้สึกคอแห้งจังเลย...สงสัยผมพูดมากไปหน่อย พี่มีน้ำเย็นๆกินมั๊ยครับ..ไม่เป็นไรครับเดี๋ยวผมเดินไปกินเองได้ เดินตรงไปแล้วเลียวซ้ายมั๊ยครับ พี่จะกินด้วยรีปเล่าครับ...ผมจะได้เอามาเผื่อ...จันเดี๋ยวมมาณะครับ

ค่อยดีขึ้นมาหน่อยจันผมเริ่มต่อเลยนะ...อะไรนะพี่...อ้อผมลืมครับ ผมว่าพี่เดินไปกินเองดีกว่าเดินตรงไปแล้วเลียวซ้ายนะครับ...

ตอนที่ผมเดินไปกินน้ำเห็นมีคนอยู่ในคุก 4-5 คน โคนข้อหาอะไรครับบอกได้มั๊ยครับ...รู้ว่า เป็นความลับทางราชการไม่สามารถเปิดเผยได้...ฮีม เป็นอย่างนี้เอง ถ้ามจริงพี่ตั้งแต่เป็นตำรวจมาเคยทำคดีอะไรที่มันยากๆมั๊ยเห็นมีแต่จับไฟเอะย ด้วเมียดักันเอะย ยาน้ำเอะย ผมเคยเห็นในรายการโทรทัศน์รายการหนึ่งนะครับที่เอาตำรวจมาประจาน พิธีกรขบพูดว่า อย่างนี้ก็มีด้วย ผมว่าถ้าพี่เป็นตำรวจแล้วทำได้แค่นี้ผมว่าพี่ลาออกดีกว่า

พี่ชอบทำหนดกระดูกใส่ผมอยู่เรื่อยเลยใจเย็นๆพี่ผมพูดเล่น พี่รู้มั๊ยก่อนที่ผมจะมาหาพี่ ผมโดนโจรปล้นมอเตอร์ไซค์ไป...โจรมันใส่ชุดเหมือนพี่นี่ล่ะ ไม่รู้มันไปเอาเครื่องแบบมาจากไหน สงสัยจับฉลากได้ เบ่งนำดูเลยพี่ เห็นแล้วนำหมั้นใส่เบ่งอย่างนี้น่าจับไปเล่นเพาะกายซะให้เซ็ด

เรื่องมันเป็นอย่างนี้ครับ วันนี้เงินเดือนออกผมกะว่าจะพาลูกเมียไปกินข้าวนอกบ้าน ก็คงเป็นร้านอาหารอีสานริมทางแถวๆนี้ละพี่ แหม ผมมันคนหาเช้ากินค่ำจะให้ไปกินอาหารที่มันแพงๆ คงไม่ไหว ด้วยความที่ครอบครัวผมมีกันอยู่ 4 คน แต่มีมอเตอร์ไซค์คันเดียวก็เลยอัดกันมาหมดเลย บอกแล้วไงครับผมมันคนรักครอบครัวจะทิ้งใครไว้ที่บ้านก็คงไม่ดีเดี๋ยวจะหาว่าผมลำเอียงรักลูกเมียไม่เท่ากัน พอขับมาถึงสี่แยกผมเห็นพวกโจรนี่มันโบกให้ผมหยุดรถแล้วขออุบิขัปซี ผมก็ยื่นให้ไป ทำทางพวกมันไม่พอใจหาว่าผมทำผิดกฎจราจรขับมอเตอร์ไซค์อัดสี่ อ้าวอย่างนี้พวกโจรมันพูดแบบคนไม่เข้าใจชีวิตนี้ พี่คิดดูดีๆนะถ้าผมมีปัญญาซื้อรถยนต์ขับได้ผมคงไม่เอาชีวิตลูกเมียมาเสี่ยงอย่างนี้หรอก แต่อย่างผมไม่มีปัญญาหรอกครับมันแพง ลำพังรายได้วันๆก็ไม่พอกินอยู่แล้วยังต้องจ่ายค่าน้ำค่าไฟ ค่าเล่าเรียนลูก ไหนจะต้องค่าผ่อนมอเตอร์ไซค์อีกแล้วจะให้ผมทำอย่างไรได้ ก็เลยอัดกันมาทั้งครอบครัวพี่ว่าผมผิดด้วยหรือครับ พี่ไม่ต้องตอบก็ได้ ผมให้พี่เก็บเอาไปคิด ยังไม่จบนะครับพวกมันยังมีหน้ามาไถเงินผมอีกสงสัยพวกมันจะรู้ว่าวันนี้เป็นวันเงินเดือนออก โจรมันก็เลยขอค่าปรับไป 300 บาท...ผมไม่ให้เรื่องอะไรจะให้ง่ายๆเงินตั้ง 300บาท กว่าจะหามาได้เลือดตาแทบกระเด็น ผมก็เลยให้มันไป 250 บาท แต่เหมือนปีศาจกระซิบบอกพวกโจรว่าผมเหลือเงินอีก 50 บาท มันก็เลยขอค่าเอ็มร้อยอีก 50 บาท เรื่องมันจะได้จบๆไป ผมไม่รู้จะทำอย่างไรก็เลยให้ไปไม่กล้าขัดใจเดียวโดนข่ม

คุณตำรวจครับขอเข้าห้องน้ำหน่อยนะ พี่จะไปเข้าด้วยกันมั๊ย...งั้นผมขอตัวแป๊บนึง

ค่อยตัวเบาขึ้นมาหน่อยผมว่าเรามาเริ่มกันต่อตีมั๊ยครับคุณตำรวจ...ว่า..ผมรู้สึกช็อกลากมันจะขึ้นปากยังไม่รู้เวลาที่เรียกพี่ว่าคุณตำรวจ รู้สึกไม่ค่อยคุ้นเคยเลย...งั้นผมขอเรียกพี่ว่าพี่จวแล้วกัน...อ้าวพี่ไม่ชอบหรือ..ที่เวลาเราเรียกทหารเราถึงเรียกพี่ทหารเลย ไม่เป็นไรนาพี่คิดมาก

พูดถึงเรื่องทหารแล้วผมยังรู้สึกตื่นเต้นไม่หายเลยพี่ พี่ว่าการจับใบดำใบแดงมันเหมือนการเล่นการพนันรีเปล่าครับ การพนันที่มีอนาคตทั้งชีวิตของใครสักคนที่ช่วยแพ้นั้นจับได้ใบแดง เล่นการพนันนี่มันผิดกฎหมายไม่ใช่รี เอ นั่นสินะพี่เป็นตำรวจน่าจะรู้ดีอยู่แล้วนี่ แล้วลืตเตอร์กับหวยไต้ดินมันแตกต่างกันตรงไหน เสียงดวงกับตัวเลขเหมือนกัน อ้อ หรือว่าลืตเตอร์ รัฐบาลเป็นคนออกก็เลยถูกกฎหมาย หวยไต้ดินประชาชนออกก็เลยยกเมฆว่าผิดกฎหมายไปเลย แหม...พวกพี่นี่มันแยบยลจริงๆ

ผมเล่าเรื่องทหารต่อดีกว่าผมมีเพื่อนคนหนึ่งชื่อไอ้ดุด พอมันรู้ว่ามันช่วยจับได้ใบแดงเท่านั้นมันวิ่งหนีทหารที่มาคุมงานในหาประชุมจำละห้วนมั่วไปหมดทั้งงาน มันบอกว่าถ้าให้มันไปเป็นทหารมันจะฆ่าตัวตาย พี่คิดดูสิการพนันนี่มันทำให้ผีเข้าสิงได้จริงๆ รุ้มั๊ยสุดท้ายมันก็ไปเป็นทหารพลร่มประจำกองอะไรไม่รู้จำไม่ได้ ช่างมันเถอะไม่ใช่สาระสำคัญอะไร พี่เชื่อคำว่าเป็นทหาร

ได้อะไรมากกว่าที่คุณคิดหรือเปล่า...ผมเชื่อว่า พอมันฝึกครบสามเดือนเสร็จนะพี่ มันถอดเสื้อให้ดูที่ กลากขึ้นเต็มแผ่นหลังดำๆของมันไม่มีที่เว้น เท่านั้นไม่พอแฟนสาวของมันยังหนีไปมีแฟนใหม่ซะอีก อืม...การพนันนี่มันมีแต่เสียกับเสียจริงๆข้างมันถอดเสื้อถูกผู้ชายไทยอย่างน้อยต้องผ่านการเกณฑ์ ทหาร บวชเรียนกันทุกคนนะพี่นะ พี่บวชวัยยังครับ...แหมพี่นี่กตัญญูรู้คุณพ่อแม่จริงๆ ต้องอย่างนี้สิพี่ เกิดมาทั้งทีอย่าให้ใครว่าได้ว่าเกิดมาเสียชาติเกิด บุญคุณต้องทดแทนแค้นต้องชำระ บวชแทนคุณ พ่อแม่ตายไปจะได้เกาะชายผ้าเหลืองขึ้นสวรรค์น่านับถือจริงๆ...ผมเหอครับยังเลย บวชให้โง่งนะสิ นับถือก็ส่วนนับถือบุญคุณก็ส่วนบุญคุณ พี่เชื่อหรือครับโกนหัวแล้วหม่มผ้าเหลืองจะช่วยให้พ่อแม่ ขึ้นสวรรค์ได้ อย่างนี้ศาสนาอื่นพ่อแม่ไม่ต้องตกนรกกันหมดเหอพี่ ผมว่าทำงานเก็บเงินแล้วแบ่ง ให้พวกเขาได้ใช้ได้อยู่สบาย ขึ้นสวรรค์ในชาตินี้เลยดีกว่า พี่นี่เชื่อคนง่ายจริงๆพี่ไม่รู้สิก็แปลก ใจอะไรเลยที่ว่ามันมีอะไรแปลกๆเกี่ยวกับศาสนาของเรา พี่คิดดูดีนะศาสนาพุทธมีพระพุทธเจ้า เป็นศาสดา และเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ แล้วพี่รู้มั๊ย กว่าที่เจ้าชายสิทธัตถะจะตรัสรู้ได้เป็นพระ อรหันต์นั้นต้องผ่านอะไรมาน้ำ

พระเวทสันดร ยกช้างคู่บ้านคู่เมืองให้กับเมืองๆหนึ่งที่มีปัญหาแห้งแล้ง พระเวทสันดรที่ได้ ชื่อว่าขอบบริจาคทานเป็นชีวิตจิตใจเลยยกให้ ทั้งๆที่ประชาชนไม่ยอมรับสุดท้ายเลยโดนเนรเทศ ออกนอกเมือง เท่านั้นยังไม่พอยกภัยให้กับชาลีให้กับชุกเคมาสารพัดพิษขอทานเมียสวยหน้าตา เฉย ยังมีอีกนะพี่ยังมีหน้ายกเมียให้กับเทวดาที่ปลอมตัวลงมาแกล้งขอ แห่ม...ใจดีจริงๆนายยกเอง ในความมีน้ำใจนะพี่นะ แต่ผมว่ามันเป็นการเห็นแก่ตัวมากกว่า อย่างนี้มันเข้าข่ายบังคับจิตใจกัน เกินไปหรือเปล่า

พี่สวดมนต์เป็นรีเปล่า...พี่บวชมาแล้วน่าจะสวดเป็นนะ ไม่เป็นเดี๋ยวผมจะสวดให้ฟัง

อะระหัง สัมมาสัมพุทธโร ภควา พุทฺธัง ภาคะวันตังอภิวาเทมิ

(กราบ 1 ครั้ง)

สวราชาโต ภาคะวะตา ธัมโม ธัมมัง นะมัสสามิ

(กราบ 1 ครั้ง)

สุปฏิปันโน ภาคะวะโต สวาระกะสังโฆ สังฆังนะมัสสามิ

(กราบ 1 ครั้ง)

(คำนมัสการพระรัตนตรัย คุณพ่อคุณแม่ ครูอาจารย์ และพระอุปัชฌาย์ : คู่มีสวดมนต์แปล

หน้า 17)

นะโม ตัสสะ ภาคะวะโต อะระหะโต สัมมา สัมพุทธัสสะ

นะโม ตัสสะ ภาคะวะโต อะระหะโต สัมมา สัมพุทธัสสะ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมา สัมพุทฺธัสสะ

(คำแปล)

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น ซึ่งเป็นผู้ซึ่งไกลจากกิเลสตรัสรู้ได้โดยพระองค์เอง
(คำนมัสการพระพุทธเจ้า : คู่มือสวดมนต์แปลหน้า 20)

ถามจริงๆ ถေးพีบทสวดมนต์พวกนี้มิใช่ทำไม เอมมาใช้อะไรกับชีวิตประจำวันไม่ได้เลย เวลาที่พี่ส่งข่าวที่ต้องนะโมตัสสะรีเปล่า เวลาที่ขึ้นรถเมย์ที่ต้องอะระหังสัมมา มัย... ผมว่าไม่เห็นจะมีประโยชน์อะไรเลยเสียเวลาทองเปล่าๆ... คิดออกแล้วบทสวดมนต์มีประโยชน์อะไร คือเวลาที่เราโดนผีอำไ้

จริงๆ แล้วระบบการนับถืออะไรพวกนี้ผมว่ามันแปลกตรงไหนรู้มัยพี่ ตรงที่ว่าเราถูกสอนมาให้นับถือพระพุทธเจ้าเหมือนกันหมดเพราะเป็นศาสดาของศาสนา พอพระพุทธเจ้าเข้าสู่นิพพานเราก็หันมากราบไหว้พระสงฆ์ และพระพุทธรูป เพราะเปรียบเสมือนตัวแทนของพระพุทธเจ้า มีอะไรก็ต้องยกให้พระก่อน กับข้าวตักๆ หิวแทบตายก็ต้องยกให้พระกินก่อน บางที่ยังเชิญมากินข้าวที่บ้านอีก พระก็สบายตัวไปได้กินข้าวฟรี แถมยังได้ตั้งค้ำใช้ด้วย กิจวัตรประจำวันของพระก็ไม่เห็นมีอะไร ตื่นตีตีตีห้า สวดมนต์เสร็จกินข้าว กินเสร็จ ว่าง เทียง กินอีก กินเสร็จ ว่าง ตลอดทั้งวันตักตักมีมือค้ำอีกผมยังเคยโดนหลวงพ่อบุ๊ให้ปิ่นร้ววดออกไปซื้อมามาเลย การเป็นพระนี่มันแสนสบายจริงๆ วันๆ ก็ไม่ต้องทำอะไรกินกับนอนอย่างเดียว ผมว่าอาจเป็นแผนของพระก็ได้นะ บางทีอาจสันนิษฐานได้ว่าพระในยุคพุทธกาลเป็นพระขี้เกียจ หลอกให้ประชาชนนับถือ เสร็จแล้วก็วางแผนให้ชาวบ้านเชื่อว่าต้องให้พระกินอาหารก่อน มีอะไรต้องให้พระก่อน พระห้ามทำอะไรนอกจากสวดมนต์เลยเป็นความเชื่อต่อๆ มาจนถึงปัจจุบัน

ผมเคยไปงานบวชเพื่อน ใ้ดูคนี่ละ พอมันติดทหารก่อนเข้าค่ายมันก็บวช การเป็นพระต้องผ่านการเป็นนาค ซึ่งเหมือนเป็นการเรียนรู้ขั้นตอนของความขี้เกียจ เป็นนาคห้ามทำโน่นทำนี่ เดี่ยวเลือดตกยางออกไม่ได้บวช อยากได้อะไรพ่อแม่ประเคนให้เพราะกลัวไม่ได้เกาะชายผ้าเหลืองขึ้นสวรรค์

ตอนที่มันเข้าโบสถ์นะมันสวดอยู่ 2-3 ชั่วโมง พ่อแม่ ญาติพี่น้องมันที่ไปนั่งให้กำลังใจคงตื่นตันทันยกใหญ่ ผมเห็นแม่ของมันนั่งร้องไห้ที่มีวาสนาเห็นชายผ้าเหลืองลูก นั่งเอามือปาดน้ำตาที่ไหลออกมาอาบสองแก้มด้วยความยินดี ปิติยินดี ใ้ดูคนมันก็ปาดเหมือนกันแต่เป็นเหงื่อเม็ดเป้งที่ไหลรินออกมาจากหัวไ้ล้นโหนใหม่ๆ ของมัน มันคงอึดอัดทรมานมากสังเกตได้จากการที่มันนั่งอย่างไม่เป็นสุขนั่งพับเพียบสลบซ้ายทีขวาที บางทีก็นั่งหลับ จะไม่ให้หลับได้ไงก็คืนก่อนที่จะบวช มันนั่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชดเหล้ากับผมเกือบตีสอง สภาพมันก็เลยแย่อย่างที่เล่าให้ฟัง ในใจมันคงอยากให้พิธีกรรมต่างๆ เสร็จเร็วๆจะได้ไปนอนต่อ

ตอนที่พี่บวชเป็นอย่างไรบ้าง เล่าให้ฟังหน่อยสิ...กะไว้อยู่แล้วว่าพี่คงเหมือนกับไอ้ตูด เออ พี่...พวกพระที่ชอบหลอกเอาเงินของชาวบ้านโดยหลอกให้ทำบุญนี่จะบาปมัยครับ แล้วพระที่ชอบ โทศัพทไปหาคนโน้นคนนี้โดยเฉพาโทรหาสีกา น่าจะไล่ออกจากวัดเลยดีมัย ผมว่าถ้ายังตัดกิเลส ทางโลกไม่ขาดไม่รู้จะบวชหาสวรรค์วิมานอะไร มีแต่จะทำให้รกกินกบาลเปล่าๆสงสารก็แต่คน แกที่นั่งหลังนับถือต้องตื่นตั้งแต่ตีสี่ตีห้ามาทำอาหารไปใส่บาตร

ทำไมพี่มองหน้าผมอย่างนั้นล่ะครับที่นี้แปลกคนอยู่ดีจังจ้องหน้า...ว่าไงนะ เกี่ยวสิครับ ผมยังแฉงความไม่จบเลย พี่เคยไปหมอลงขันตายได้ไหมหรือเปล่า หรือว่าที่พี่มีคนซุ่มนุมนกันกลุ่มใหญ่ๆมัย ถ้าพี่เคยผมว่าพี่ต้องเคยเห็นการค้าแบบสองต่อแน่ๆเลย...ก็ราคาสินค้าทุกอย่างในร้านเพิ่มเป็นสองเท่านะสิ น้ำเปล่าขวดละห้าบาทขายสิบบาท นมกล่องละสิบ บาทกล่องละสิบแปด บาท อะไรประมาณนี้ครับ พี่ว่ามันเป็นการเอาเปรียบกันเกินไประึเปล่า ปกติรายได้ของพวกผมก็น้อยอยู่แล้วยังต้องมาเสียค่าเตียงให้กับพวกพ่อค้าหัวใสพวกนี้อีก พี่ว่าน่าจะมีหน่วยงานใดสัก หน่วยงานมาควบคุมตรงนี้จะดีหรือเปล่า ถ้าปล่อยไว้อย่างนี้จากที่เคยเสียตั้งคี่ร้อยน้ำจากขวดละห้า บาท มีหวังต้องเสียเพิ่มเป็นยี่สิบแน่ๆเลย เอ๊ะ...รีว่าทั้งสองฝ่ายจะมีส่วนได้ส่วนเสียกัน หน่วยงาน นั้นเลยแก๊งเอาหูไปนาเอาตาไปไร่ซะ พี่ว่ามีเหตุผลเพียงพอมัย

พี่ว่าการแข่งขันกีฬาเป็นการส่งเสริมให้เกิดมิตรภาพริเปล่า ถ้าพี่คิดว่าไชนะผมว่าพี่โดน หลอกแล้วล่ะ วันก่อนผมนั่งดูฟุตบอลเห็นกองเชียร์ยกพวกตีกันมั่วไปหมด คิดดูดีๆนะพี่ในขณะที่ เราเรียกฝ่ายตรงข้ามว่าคู่ต่อสู้แล้วอย่างนี้จะเกิดมิตรภาพได้อย่างไร ไม่เคยรู้สึกแปลกใจเลยรีพี่ ทำไมถึงเป็นอย่างนี้ไปได้ ที่จริงผมมีเรื่องแฉงความเยอะมากขอเวลาให้ผมคิดนิดนึงนะ เฮ้ยๆ...พี่ เป็นอะไรไป ทำไมทำหน้าที่ชั่งอย่างนั้น แล้วคนพวกนี้มาจับตัวผมไว้ทำไม ผมไม่ได้ทำอะไรผิด...พี่ ว่าคนขับรถเมล์กับกระเป๋ารถเมล์ที่ชอบสูบบุหรี่บนรถ พี่ว่าน่าจะปรับสองพันบาทมัย เฮ้ย...ปล่อย สิวะ เวลาที่ตำรวจไถเงินเราถ้าเราก้ให้ไปพี่ว่าเป็นการส่งเสริมคนเลวหรือเปล่า เฮ้ย...พูดไม่รู้เรื่องรี ไงวะบอกให้ปล่อย ผมยังแฉงความไม่เสร็จ...พี่ๆช่วยบันทึกลงไปด้วยนะครับ ปล่อยกู กูยังมีอีก หลายเรื่องที่จะต้องแฉงความ พี่ๆช่วยพิมพ์ซ้ำๆหน่อยเดี๋ยวมพูดไม่ทัน...โอ๊ย...ปล่อยกู กูไม่ได้บ้า

ตัวอย่างที่ 3 ผลงานเรื่องสั้นของ อนุวัฒน์ วัฒนสาร เรื่อง "หนังสือสั้น 4 <เล่มนี้ไม่มีชื่อ>"

เรื่องด้วยความสัมพันธ์(ของขวัญ)

ครั้งหนึ่งผมเคยมีเพื่อนที่เป็นฝาแฝด คนแรกชื่อ เอ คนที่สองชื่อ บี เคยคิดกันเล่นๆไหมว่า ฝาแฝดแต่ละคู่ต้องมีชื่อประมาณนี้ คือประมาณว่าอย่างคนพี่ชื่อใหญ่ คนน้องก็ต้องชื่อเล็ก เพื่อนฝาแฝดของผมเป็นบุคคลที่วิตกกังวล เป็นเอามากกับการทำอะไรแล้วให้ดูเป็นฝาแฝด ทั้งคู่จะง่วนกับการแต่งตัวหรือทำอะไรให้ดูเหมือนกัน ถ้าเป็นเด็กก็พอจะดูดี แต่พอโตขึ้นผมว่ามันไม่เห็นจะมีความจำเป็นอะไรหลายครั้งที่มันสองคนทะเลาะกันเพราะพับแขนเสื้อไม่เท่ากัน ใส่เสื้อลายเดียวกันแต่อีกคนมีรอยฉีกขาดก็ไม่ได้ แล้วถ้าไอ้คนที่อยากกินกระเพราไก่ ส่วนไอ้คนน้องอยากกินก๋วยเตี๋ยวเส้นใหญ่ก็ไม่ได้ เป็นเรื่องไปกันอีก จนผมซาตินบางทีก็รำคาญ

สองคนนี้ชอบสะสมปากกาสีน้ำเงิน ขอเน้นย้ำว่าต้องปากกาสีน้ำเงินเท่านั้น ที่มันไม่ชอบสีแดง เพราะเนื่องด้วยมันสองคนไม่ชอบเวลาที่เขียนชื่อด้วยปากกาสีแดงจะเป็นอับมงคลบ้างละ จะเกิดการนองเลือดขึ้นในบ้าน หรือกับทั้งสองคนบ้างละ มันเคยขีดปากกาสีเขียวหรือสีอื่นแทน เห็นใหม่ครับว่ามันวิตกกังวลกันแค่ไหน แล้ววันหนึ่งก็เป็นวันเกิดของทั้งสองคน ด้วยความที่ทั้งสองเป็นเพื่อนรักของผม จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในทางที่จะหาชื่อของขวัญให้มันคนละชิ้น แต่อย่าลืมว่าต้องเหมือนกัน แต่ผมก็อดคิดในใจไม่ได้ว่า ชื่อของชิ้นเดียวให้มันใช้ร่วมกันก็คงจะสิ้นเรื่อง แต่ก็ไม่ได้ครับเดี่ยวไอ้คนใดคนหนึ่งมันน้อยใจ แต่ถ้าชื่อของชิ้นใหญ่ที่มีราคาแพงๆให้ก็จะเกินความจำเป็นสำหรับผมเป็นอย่างมากเพราะต้องซื้อถึง 2 ชิ้น เขาเป็นว่าผมรู้แล้วว่าผมจะต้องซื้ออะไร ไม่มีอะไรที่จะเหมาะสมไปกว่าปากกาสีน้ำเงินสองด้ามที่มีลวดลายสวยๆดูแปลกตา

ก่อนวันเกิดของทั้งสองคนหนึ่งวัน ผมก็ตระเวนตามห้างสรรพสินค้าเพื่อหาซื้อปากกาให้กับทั้งคู่ ด้วยหวังว่าจะเจอกับปากกาที่ทั้งสองไม่เคยเห็นที่ไหนมาก่อน ร้านก็พรีซึ่บน่าสนใจมากที่สุด ผมเดินเข้าไปหยิบปากกาด้ามโน้นที ด้ามนี้ที ลายการ์ตูนน่ารักเขียว แต่คงไม่เหมาะกับทั้งสองเป็นแน่ จนไปสะดุดเข้ากับปากกาลายอุลตร้าแมน บนด้ามกุดเป็นหัวอุลตร้าแมน ตัวด้ามปากกาเป็นลายอุลตร้าแมนกำลังเหาะไปพิทักษ์โลก ผมหยิบปากกาอุลตร้าแมนขึ้นมาสองด้าม กำลังคิดว่าจะเดินไปชำระเงิน ผมก็สะดุดคิดขึ้นมาได้ว่าไอ้เจ้าตัวอุลตร้าแมนมันมีสีแดงมันสองคนจะชอบไหม ทั้งๆที่มันเป็นปากกาสีน้ำเงิน แต่ด้วยความที่คิดว่ามันอาจจะเกิดเป็นอับมงคลแก่เพื่อนทั้งสอง ผมจึงวางมันลง แล้วหาด้ามใหม่ในร้านต่อไป ในใจพาลคิดว่าแค่ซื้อปากกาสองด้ามให้สองคนนี้ยังยากขนาดนี้เลย แล้วเวลาสองคนนี้ซื้ออะไรกันซักอย่างคงจะโกลาหลกันน่าดู แล้วผมก็เดินมาเจอร้านเครื่องเขียนเก่าๆร้านหนึ่ง เป็นร้านขายเครื่องเขียนเก่าๆในห้างสมัยใหม่ แหม เข้ากันได้ดีจริงๆ

หรือร้านนี้จะเป็นร้านเก่าแก่ตั้งแต่สมัยก่อตั้งห้างแห่งนี้ขึ้นมา แล้วห้างเกิดไฟไหม้ในสมัยหนึ่ง แต่เดชะบุญร้านขายของแห่งนี้อรอดจากไฟไหม้ในครั้งนั้นมาได้ ในขณะที่มีการปรับปรุงห้างใหม่ในแต่ละครั้ง ร้านนี้ก็ยังคงอยู่ด้วยสัญญาที่ยาวนาน หรือไม่เขาก็อาจจะเป็นเจ้าของร้านนี้เสียเอง แต่ช่างมันเถอะไม่ว่าจะด้วยเหตุผลมตรันนี้ก็ยังคงอยู่มาได้ ผมก็จะเดินเข้าไปดูอยู่ดีเผื่อจะได้อะไรแปลกๆ ติดไม้ติดมือมาบ้าง ระวังที่ผมกำลังจะเดินเข้าไปผมเดินสวนกับชายวัยกลางคนคนหนึ่ง ซึ่งสวมหมวกที่พอจะปกปิดใบหน้าและทรงผมเอาไว้ แต่ผมไม่ได้ใส่ใจ เดินเลยเข้าไปในร้าน จริ่งดัง คาคาการณเอาไว้ ในมุมหนึ่งของร้านมีปากกาวางอยู่ 4 ด้าม เป็นปากกาที่มีลวดลายเก๋ๆดูสวยงามถึงแม้มันจะดูเชยไปสักนิดก็ตาม มันมีฝุ่นจับอยู่พอสมควร เมื่อหมุนปากกาดูโดยรอบผมก็เห็นโลโก้ของปากกาเป็นรูปม้า และเขียนกำกับเอาไว้ว่าตราม้าพศ ในตอนที่ผมหยิบปากกาขึ้นมาดูอยู่ เจ้าของร้านผู้ชายที่สีผมเริ่มเปลี่ยนไปตามกาลเวลา มองลอดแว่นตามาที่ผม เขาคงประหลาดใจที่มีคนเดินเข้ามาในร้านนี้ ก็ใช้สิทธิ์ขอบคุณลุงร้านเก่าๆในย่านแพชั่นแบบนี้ใครจะเข้า โดยเฉพาะเด็กที่กำลังจะเป็นวัยรุ่นหรือวัยรุ่นแล้ว พวกเขาคงไม่เข้าร้านลุงเป็นแน่ เพราะพวกนี้ชอบแต่ของใหม่ที่ดูทันสมัย นิยมเปลี่ยนทรงผมกันทุกสามเดือน ใส่รองเท้าไม่เคยซ้ำกัน เปลี่ยนหน้ากากมือถือทุกอาทิตย์ เปลี่ยนแฟนทุกเดือน โอ๊ย เด็กพวกนี้มันไม่สนใจร้านเก่าๆเชยๆหรือกลุง แต่ถ้าซักวันหนึ่งพวกนี้เป็นเอดส์ผมคงจะสมน้ำหน้า เพราะพวกเขาไม่มีโอกาสเปลี่ยนเป็นโรคอื่นได้อีกเลย คงทรมานอยากเปลี่ยนโรคกันน่าดู

ผมมัวแต่คิดอะไรเพลินจนลืมเรื่องปากกา แต่ขณะที่กำลังจะหยิบมันมาบิดฝุนอยู่นั้นผมก็สังเกตเห็นว่า ปากกาที่มีอยู่นั้นเป็นสีแดงทั้งหมด ผมนึกโมโหเพราะว่ากำลังจะได้ปากกาลายที่ ถูกใจ แต่แล้วมันดันเป็นปากกาแดงไปเสียอีก “ทำไมมันมีแต่ปากกาแดงวะ” ผมสบทอยู่คนเดียวในใจ ใจร้านนี้มันคงจะเก่าเกิน สมัยก่อนสัก 20 ปีที่แล้วมันคงจะมีคนที่มีนิสัยเหมือนฝาแฝดเพื่อนผม คู่นี้มาก ผู้คนเชื่อถือเรื่องโชคลางแล้วก็คิดว่ามันเป็นสีที่ไม่เหมาะกับการใช้งานใดๆ ผู้คนจึงซื้อแต่ปากกาน้ำเงิน เป็นความเชื่อโบราณๆ หรือว่าเมื่อ 30 ปีที่แล้วร้านนี้เป็นร้านเครื่องเขียนยอดนิยม ผู้คนพลุกพล่าน แต่ด้วยความเชื่อของเด็กสมัยนั้นที่ใช้แต่ปากกาน้ำเงิน จนปากกาน้ำเงินในร้านนี้หมด คุณลุงเจ้าของร้านในสมัยนั้นคงจะดูเหลือเหลาไว้ผมเบ้ ไม่มีวิธีรอยของความแก่บนใบหน้าก็โทรศัพท์ไปยังเอเจนต์ ให้นำปากกามาส่ง

“เจ้เล็กครับ ช่วยให้เด็กมาส่งปากกาน้ำเงินที่ร้านสัก 20 โหลนะครับ ขอด่วนมาก”

“ได้จ๊ะ...เดี๋ยวจะรีบเอาไปส่งให้เดี๋ยวนี้เลย”

เจ้เล็กสั่งให้บุญเต็มเด็กขับรถส่งของในร้าน นำปากกามาส่งให้คุณลุง

บุญเต็มเป็นเด็กต่างจังหวัดนิสัยดี ขยันและอดทน งานหนักก็เอางานเบาที่สุด ด้วยความที่เป็นเด็กต่างจังหวัดจึงรักเสียงเพลงเป็นพิเศษ เวลาพาควายไปเลี้ยงที่ทุ่งนา บุญเต็มจะพกวิทยุทรานซิสเตอร์ไปด้วยเพื่อฟังเพลงลูกทุ่งพอบุญเต็มเข้ากรุงเทพฯ ล้มลุกคลุกคลานในการหางานทำเป็นเวลานาน จนได้มาเป็นเด็กขับรถในร้านของเจ้เล็ก ด้วยความที่รักเสียงเพลงเป็นทุน ในรถที่บุญเต็มขับจึงเต็มไปด้วยเทปเพลงลูกทุ่ง บุญเต็มชอบสายันต์ สัญญา เป็นพิเศษ และใฝ่ฝันว่าสักวันหนึ่ง จะเป็นนักร้องลูกทุ่งแบบสายันต์ สัญญาให้ได้สักวันหนึ่ง.

เนื่องด้วยความสัมพันธ์(บุญเต็มกับแซม)

ปกติแล้วเวลาบุญเต็มขึ้นรถ เขาจะต้องนำเทปใส่เข้าไปในเครื่องเล่นก่อนที่จะเคลื่อนรถออกทุกครั้ง แต่ด้วยความรีบร้อนที่จะนำปากกาไปส่งให้ร้านขายของ คราวนี้เขาจึงลืมนำเทปใส่เข้าไปในเครื่องเล่นระหว่างทางบุญเต็มนึกขึ้นมาได้ว่าลืมเปิดเพลง จึงเอื้อมมือไปหยิบเพลงในขณะที่รถวิ่งอยู่ประมาณ 120 กิโลเมตรต่อชั่วโมง บุญเต็มควานหาเทปสายันต์ สัญญา จนลืมนึกไปว่าตัวเองนั่งอยู่หลังพวงมาลัยด้วยความเร็วสูง บุญเต็มเสียสมาธิในการขับรถและสายตาไม่ได้จับจ้องอยู่ที่ถนน สถานการณ์แบบนี้คงคาดเดาได้ว่าอะไรจะเกิดขึ้นกับเขา แน่นอนไม่นานเกินการคาดเดา มีหมาตัวหนึ่งกำลังวิ่งมาจากทางเท้าข้างถนน ไม่รู้ว่าอะไรโผล่ใจให้เหตุการณ์มีประจวบเหมาะขนาดนี้ หมาตัวนี้ชื่อ แซม เป็นหมาพันธุ์บางแก้วแท้ เจ้าของชื่อ แนนนี่ เธอเป็นคนตั้งชื่อให้ส่วนที่เธอตั้งชื่อให้มันว่าแซม เพราะเป็นชื่อแฟนเก่าของเธอที่เลิกกันไปแล้ว แนนนี่เห็นว่าแซมเป็นผู้ชายที่เลวพอๆกับหมา เพราะแซมเจ้าชู้นอกใจเธอ เธอเกลียดแซมจึงตั้งชื่อเจ้าหมาตัวนี้ว่าแซม แต่แทนที่แนนนี่จะลืมนามแซมได้ เธอกลับต้องเรียกชื่อแซมทุกวันเหมือนเตือนความทรงจำเพราะฉะนั้นแซมยังคงความดีให้จดจำ

แนนนี่ได้แซมมาจากคุณพ่อของเธอ พ่อของแนนนี่สมัยเป็นวัยรุ่น เขาชอบดนตรีร็อคมาก ในยุคนั้นวงฟังร็อคอย่าง Sex pistols ดังมาก เขาชอบมือเบสของวงที่ชื่อ ซิด วิเทียส ซิดมีเมียชื่อแนนนี่ ซิดและแนนนี่เป็นคนก้าวร้าวถูกใจวัยรุ่นในยุคนั้นเป็นอย่างมาก หลังจากพ่อของแนนนี่แต่งงานและภรรยาได้ให้กำเนิดลูกสาว เขาจึงตั้งชื่อเล่นให้เธอว่าแนนนี่ เวลาผ่านไป 18 ปี เด็กสาวที่ชื่อแนนนี่ก็โตเป็นสาวเต็มตัว และเธอมีพฤติกรรมก้าวร้าวราวกับแนนนี่เมียของ ซิดไม่มีผิด ทั้งลองสูบบุหรี่ ักยชา ยาเสพติดทุกชนิด ไปจนถึงคบผู้ชายหลายคน แม้ว่าพ่อจะชอบความก้าวร้าวในตัวของเธอซิดและแนนนี่ในอดีต แต่ก็เชื่อว่าเขาอยากให้ลูกสาวของตัวเองเป็นอย่างนี้ แนนนี่ถูกกักบริเวณเพราะเธอชอบหนีเที่ยวในตอนกลางคืนเป็นประจำ ด้วยความที่เขากลัวว่าแนนนี่จะเหงาในยามที่ไม่มีอะไรทำ เขาจึงไปซื้อลูกหมาพันธุ์บางแก้วมาให้เธอเลี้ยง และหมาตัวนั้นก็ชื่อแซม

แซมเป็นหมาที่ฉลาด ความสัมพันธ์ของทั้งคู่เป็นไปด้วยดีแซมเป็นหมาเพศผู้ยังไม่ทำหมัน เพราะแซมไปหาหมองเองไม่เป็น แซมโตขึ้นทุกวันจนเป็นหมาหนุ่มเต็มตัว แน่ใจว่ามันต้องอยากมีคู่ช่วงฤดูติดสัดแซมจะเห่าและหอน เป็นที่น่ารำคาญใจแก่แนนซี่มาก เธอไม่ยอมปล่อยให้มันออกไป เพราะเกรงว่ามันจะไปข่มขืนหมาตัวเมียเข้า และที่สุดความชวยก็ตกมาถึงเธอเพราะเธออาจต้องรับผิดชอบหมาตัวเมียอีกตัว หรือไม่ก็ต้องจ่ายค่าเสียหายให้แก่เจ้าของเป็นการทำขวัญ แต่แล้วแนนซี่ก็ผลอจนได้ เธอเปิดประตูหน้าบ้านทิ้งเอาไว้ เธอลืมปิด ตอนนี้เป็นโอกาสที่ดีที่สุดสำหรับแซมที่จะทำการอุกอาจ แหกบ้านออกไปข้างนอกเพื่อไปหาเหยื่อ เจ้าแซมวิ่งออกไปข้างนอกด้วยความรวดเร็วโดยไม่ฟังเสียงร้องเรียกของเจ้าของเลยแม้แต่น้อย มันคงคิดในใจว่า ถ้าวิ่งกลับไปก็คงจะไม่ได้เสียความบริสุทธิ์ของตัวเองเป็นแน่ นั่นแหละที่ทำให้เจ้าแซมตัดสินใจแบบนั้นส่วนแนนซี่ก็คงต้องจำยอมให้มันไปจนกว่ามันจะชมซานกลับมาด้วยความเหนื่อย

แซมมีเป้าหมายของมันอยู่แล้ว เป็นหมาเพศเมียชื่อ ปุย เจ้าของเป็นเพื่อนกับแนนซี่ ซึ่งอยู่ในซอยถัดไปของหมู่บ้าน เจ้าแซมเคยไปกับแนนซี่ เจ้าของปุยเป็นผู้ชายชื่อ เอก เอกเป็นคนทีทะเล้งลามก และเก็บกด ด้วยความเป็นคนลามก เอกจึงปล่อยให้เจ้าปุยออกมานอกบ้านเพื่อให้เจ้าปุยเสพสังวาสกับหมาแถวๆนั้น เพราะอยากดูลีลารักของหมาตัวเองกับหมาคนอื่น ในระหว่งที่เจ้าปุยกำลังโชว์ลีลารักให้เจ้าของตัวเองดู และขณะที่บทพิศวาสกำลังถึงพริกถึงขิงก็ปรากฏมีหมาตัวหนึ่งวิ่งสีเท้ามาด้วยความเร็ว หมาตัวนั้นคือเจ้าแซม แซมต้องหยุดชะงักลงเพราะว่าเห็นภาพบาดตาบาดใจของปุยหมาที่ตัวเองหลงรัก กำลังสะติวกับหมาตัวอื่นอยู่ด้วยความเปลิดเปลิน แซมเป็นหมาที่คิดดี ไม่เคยคิดจะทำร้ายหมาตัวอื่น มันทำใจกับภาพเบื้องหน้าที่ตัวเองเห็นไม่ได้ จึงคิดมากและเสียใจอย่างสุดซึ้ง ถึงขนาดคิดฆ่าตัวตาย ในเมื่อไม่เหลืออะไรแล้วก็อย่าอยู่เลยดีกว่า แซมวิ่งมาจนถึงปากทางหมู่บ้าน ด้านหน้าเป็นถนนสี่เลน รถวิ่งกันขวักไขว่ ในหัวของแซมตอนนี้คือความตาย และตอนนี้ไม่มีใครหยุดยั้งความคิดชั่ววูบของเจ้าแซมได้ มันตัดสินใจวิ่งฝ่าความเร็วของรถโดยหวังว่าจะมีรถสักคันชนมันเข้าอย่างจังและตัดชีพจรของมันโดยพลัน ขณะที่วิ่งไปวิ่งมาได้ประมาณสี่ก้าวหมา ก็มีรถตู้ขนาดใหญ่คันหนึ่งแล่นมาพอดี แซมหยุดยืนอยู่กลางถนนอย่างทระนง รถตู้วิ่งมาด้วยความเร็วประมาณ 120 กิโลเมตรต่อชั่วโมง คนขับที่อยู่บนรถตู้ นั้นยังไม่ทันสังเกตเห็นเจ้าแซม เพราะว่าคนขับรถคันนั้นกำลังควานหาเทปอยู่บนรถ คนขับรถคันนั้นชื่อ บุญเต็ม

บุญเต็มควานหาเทปของ สายันต์ สัญญา จนเจอ เขาเงยหน้าขึ้นเพื่อมองถนนด้านหน้าอีกครั้ง บุญเต็มต้องตกใจเมื่อเห็นหมาอยู่เบื้องหน้าระยะไม่เกินห้าเมตร ช่วงเวลาแค่เสี้ยววินาทีในการตัดสินใจของบุญเต็มกับเหตุการณ์เบื้องหน้า บุญเต็มเป็นคนรักสัตว์เนื่องจากชีวิตชนบทผูกพันอยู่

กับสัตว์มากมายไม่ว่าจะเป็น หมู หมา กา ไก่ ช้าง ม้า วัว ควาย สัตว์ต่างๆเหล่านี้ ล้วนแล้วแต่ กล่อมเกลาคิดใจ บุญเต็มให้มีจิตใจเมตตาทั้งสิ้น ครั้งหนึ่งบุญเต็มเคยพาลูกควายตัวหนึ่งข้ามถนน มันเป็นควายตัวแรกที่พ่อของบุญเต็มมอบให้ในวันที่บุญเต็มอายุครบ 15 ปี พ่อของบุญเต็ม ต้องการให้บุญเต็มมีความรับผิดชอบ ครั้งนั้นควายของบุญเต็มไม่รู้มันเป็นอะไรอึ้งอึ้งเป็นพิเศ คงจะกินฟางเข้าไปหลายกิโลจึงทำให้มันเชื่องช้ากว่าปกติ ขณะเดียวกันทิดแมนลูกของกำนันยง กำลังควรถกระบะคู่ใจมากับสาวคู่ขาคนใหม่ ด้วยความที่เป็นข่าวใหม่ปลามัน จึงทำให้ความ สนใจของทิดแมนอยู่ที่สาวคู่ขามากกว่าถนนหนทางข้างหน้าทิดแมนขับกระบะคู่ใจจนเจ้าควาย น้อยเข้าอย่างจัง เจ้าควายน้อยกระเด็นไปประมาณห้าเมตร กระโปร่งและกันชนหน้ารถของทิด แมนถึงกับบอบไปเยอะ โชคไม่ดีที่ทิดแมนไม่คาดเข็มขัดนิรภัย ทำให้หัวกระแทกกระຈอย่างแรง จนแตก สาวคู่ขาของทิดแมนก็เช่นเดียวกัน ผลปรากฏว่าควายของบุญเต็มตายต่อหน้าต่อตา ทิด แมนคิดจะเอาเรื่องบุญเต็ม แต่ด้วยความสงสารในตัวบุญเต็มที่เสียควายและความจนของบุญเต็ม ทำให้กำนันยงไม่เอาเรื่องอะไร เหตุการณ์ครั้งนั้นสะเทือนใจบุญเต็มเป็นอย่างมากทำให้บุญเต็มคิด ที่จะเข้ามาหางานทำในกรุงเทพฯ บุญเต็มคิดถึงเหตุการณ์ในอดีตครั้งนั้นเมื่อเห็นหมาน้อยอยู่เบื้อง หน้า เพียงอีกไม่กี่วินาทีเราก็จะชนมันแล้วหรือนี้ชั่วเสี้ยววินาทีในการตัดสินใจ บุญเต็มหักพวก มาลัย เต็มแรงด้วยความตกใจ บวกกับความสงสารเจ้าหมาน้อยตัวนั้น เขาคิดที่จะให้เจ้าหมาตัว นั้นปลอดภัยโดยลืมนึกถึงความปลอดภัยของตัวเองและคนอื่น รถของบุญเต็มพลิกคว่ำไปสาม ตลบแล้วกลับมาในท่าเดิมในอีกตำแหน่งหนึ่ง วิกฤตบนท้องถนนเสียบลงไปชั่วขณะ ส่วนหมาแซม ยืนตะลึงกับเหตุการณ์ รถตู้เหาะข้ามมันไป มันคิดว่าถ้ารถชนมันตายไปซะให้รู้แล้วรู้รอดยังจะเฉยๆ ซะมากกว่านี้ เพราะไม่ต้องมารับรู้อะไร เหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้แซมตระหนักถึงตัวเองกลับขึ้นมาบน ทางเท้าก่อนวิ่งกลับมาหาแนนซี่ แซมหันหลังกลับไปมองรถคันนั้นอีกครั้ง แต่ด้วยความที่มันเป็น หมาจึงไม่สามารถช่วยเหลืออะไรได้ นอกจาก สำนึกผิดว่ามันเป็นต้นเหตุในเหตุการณ์ครั้งนี้ และ หลังจากนั้น แซมก็กลายเป็นหมาที่ sex เสื่อม

บนถนน ขณะนี้เริ่มมีคนมางูดูกันมากขึ้น บุญเต็มยังนั่งเสียบอยู่บนรถ ปากกาหลายร้อย ด้ามกระจัดกระจายอยู่เต็มท้องถนน เศษกระจกที่แตกร้าวบงบอกถึงความรุนแรงของอุบัติเหตุ ตำรวจและหน่วยกู้ภัยมาถึงที่เกิดเหตุแล้ว และช่วยกันพาร่างที่อาบไปด้วยเลือดของบุญเต็ม ออกมาจากรถ โชคดีที่บุญเต็มคาดเข็มขัดนิรภัย จึงทำให้บุญเต็มยังไม่ถึงฆาต และแล้วบุญเต็มก็ ไปส่งปากกาที่ร้านขายของไม่ทัน

เนื่องด้วยความสัมพันธ์(เจี๊เล็ก เพิ่มพูน)

สมัยหนึ่ง เจี๊เล็ก คงจะเป็นสาวชาวจีนที่หน้าตาสวยและขาว เจี๊เล็กเคยมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชายหนุ่มคนหนึ่ง ซึ่งอายุน้อยกว่าเธอ 3 ปี เขาเป็นเด็กไทยแท้ๆ อายุ 22 ปี เจี๊เล็ก 25 ปี ทั้งสองคบหาและชอบพอกันเจี๊เล็กคบผู้ชายที่อายุน้อยกว่า เนื่องจากเธอมีความหลังเกี่ยวกับผู้ชายที่อายุมากกว่าเธอ ในทางที่ไม่ดีเท่าไรหรือนักผู้ชายคนนั้น ชอบวางอำนาจว่าเขาอายุมากกว่าต้องเป็นข้างทำหน้า และเธอต้องทำตามคำสั่งของเขาทุกอย่างจนเจี๊เล็กทนการบังคับขู่เข็ญไม่ไหว เจี๊เล็กเป็นคนที่รักอิสระและเป็นตัวของตัวเองซึ่งจะดูแปลกแยกจากผู้หญิงชาวจีนเป็นอย่างมาก เหตุเพราะเธออยู่กับพ่อเพียงลำพังแค่สองคน ส่วนแม่ นั้นเสียชีวิตไปนานแล้ว เป็นเหตุให้เจี๊เล็กต้องอยู่กับพ่อ และเธอก็มีความเข้มแข็งเหมือนพ่อ ชายคนที่เจี๊เล็กคบอยู่ตอนนี้ชื่อเพิ่มพูน เจี๊เล็กพอใจมากที่เด็กไทยอย่างเพิ่มเป็นคนขยันและเอาใจเธอทุกอย่างและเธอรู้สึกว่าเธอเป็นผู้นำ

ที่บ้านของเพิ่มยากจน แต่เพิ่มก็เป็นคนขยันเก็บเล็กผสมน้อยเพื่ออนาคตข้างหน้า เขาฝันว่าสักวันจะต้องแต่งงานอยู่กับเจี๊เล็กให้ได้ มีลูกเต็มบ้านมีหลานเต็มเมืองและวันนั้นเราจะไม่อดอยาก ทั้งสองคุยกันถึงความสุขในวันข้างหน้าแต่ก็ไม่เคยคิดที่จะหนีตามกัน จนกระทั่งวันหนึ่งเหตุการณ์ไม่คาดฝันของทั้งคู่ก็มาถึง แม่ของเพิ่มซึ่งเป็นแม่ค้าธรรมดาๆ อยู่ในตลาดรู้เรื่องเข้าว่าลูกชายของเขาคบหาสมาคมกับหญิงชาวจีนซึ่งมีอายุมากกว่า แม่ของเพิ่มเป็นคนหัวโบราณ ด้วยความกลัวที่จะอับอายชาวบ้าน กลัวชาวบ้านจะติฉินนินทา ว่าเพิ่มเกาะผู้หญิงกินเพราะเธอมีอายุมากกว่าและฐานะทางบ้านที่ดึกว่า แม่ของเพิ่มอายุมากเมื่อรู้ข่าวเข้าถึงกับต่อว่าเพิ่มอย่างรุนแรง

“ได้เพิ่ม มึงไม่ไว้หน้าแม่มึงเลยใช่ไหม มึงไปคบเขาได้ยังไงมึงไม่กลัวชาวบ้านเขาติฉินนินทาเขาหรือไง ว่าแม่ไม่มีปัญญาเลี้ยงมึง มึงโง่กูไม่รักดี ไปเลย มึงจะไปไหนก็ไป ฮือๆ” แม่ของเพิ่มชี้หน้าด่าลูกชายพร้อมกับร้องไห้

ส่วนพ่อของเจี๊เล็กเป็นพ่อค้าขายข้าวมีฐานะดีเป็นที่รู้จักกันในละแวกนั้น พ่อของเจี๊เล็กรู้ข่าวเข้าถึงกับบันดาลโทสะเช่นกัน

“นี่อาเล็ก อีทำแบบนี้ได้ยังไงไปคบกับไอ้คนจนๆ แบบนั้นทำมาหากินอะไรก็ไม่รู้ เตี่ยยื่นคำขาดให้อีเลิกคบกับมันเสียวันนี้แล้วเตี่ยจะให้อีแต่งงานกับอาปอลูกเสียตง” คำพูดของเตี่ยยังกังวานอยู่ในหูของเจี๊เล็ก เจี๊เล็กกำลังรู้สึกสูญเสีย ส่วนเพิ่มก็เช่นเดียวกัน 1 ปีให้หลังเพิ่มตัดสินใจเข้ากรุงเทพฯ เพื่อหางานทำ เพิ่มเสียใจที่เจี๊เล็กถูกจับคลุมถุงชน เจี๊เล็กไม่สามารถปฏิเสธคำของพ่อได้ เพิ่มเสียใจที่พ่อของเจี๊เล็กและแม่ของตนก็ดกกันความรัก(น้ำเน่าจริงๆ)

เจ็เล็กเข้ากรุงเทพฯ ตามอาปอผู้เป็นสามี เธอกระอักกระอ่วนใจเป็นอย่างมากกับการเป็นภรรยาในครั้งนี่ เธอยังคิดถึงเพิ่มอยู่เสมอแต่เธอก็ไม่สามารถระบายให้ใครฟังได้ ได้แต่ยอมทนทุกข์กับความเจ็บปวดกับความรู้สึกของตัวเองอย่างนี้ต่อไป ในเมื่อทำอะไรไม่ได้ เจ็เล็กก็เริ่มตั้งต้นชีวิตครอบครัวของเธอใหม่ตั้งแต่ต้น อาปอผู้เป็นสามีพอจะมีหัวในการค้าอยู่มาก ในสมัยนั้นผู้คนทั่วไปยังนิยมใช้ดินสอเขียนหนังสือและจดบันทึกอะไรต่างๆอยู่ อาปอเห็นว่า การใช้ดินสออาจทำให้ถูกลบข้อความต่างๆได้ง่าย และดินสอก็เป็นถ่านดำเลอะเทอะ อาปอเห็นช่องทางในการทำธุรกิจ อาปอได้สั่งปากกาจากต่างประเทศเข้ามาเป็นรายแรกในสมัยนั้น เป็นที่ฮือฮามากแต่เพราะสรรพคุณที่แสนวิเศษ จึงทำให้มีราคาค่อนข้างแพงกว่าดินสอ อาปอลงทุนอีกครั้งในการทำโรงงานผลิตเสียบเอง และให้เจ็เล็กบริหารงานทุกอย่างในกิจการ เจ็เล็กตั้งชื่อตราสินค้าว่า ปากกาตราม้าพยศ ตอนที่สินค้าของอาปอและเจ็เล็กออกวางตลาดใหม่ๆ ก็เป็นที่ฮือฮากครั้ง เพราะมีราคาถูกแถมมีสีสันทุกใจวัยรุ่น แน่นนอน เจ็เล็กตั้งชื่อตราสินค้าของเธอว่าม้าพยศเพราะเจาะกลุ่มลูกค้าวัยรุ่น ซึ่งมีพฤติกรรมคึกคะนองเหมือนม้าพยศ และเธอก็ชอบความสง่างามของม้า

อาปอและเจ็เล็ก เป็นผู้ผลิตและจำหน่ายปากการายใหญ่ที่สุดในช่วงนั้นหลังจากชื่นชมกับความสำเร็จและความร่ำรวยอยู่ได้ไม่นาน ซึ่งแน่นอนการทำธุรกิจย่อมมีคู่แข่ง หลังจากเริ่มมีคู่แข่งเข้ามาชิงส่วนแบ่งการตลาดของอาปอและเจ็เล็กหลายราย ธุรกิจของอาปอและเจ็เล็กก็เริ่มแปรปรวนอาปอโหมโฆษณาเท่าไร ลดแลกแจกแถมเท่าไร ยอดขายก็ยังไม่ได้ตามเป้าทำให้อาปอเครียดจัด เพราะยังมีหนี้สินติดพันอยู่หลายล้าน อาปอเป็นลูกผู้ชายแต่ใจเสาะ สู้เจ็เล็กไม่ได้ อาปอตัดช่องน้อยแต่พอตัวฆ่าตัวตายลาโลกไป ปล่อยให้เจ็เล็กรับผิดชอบหนี้สินอยู่เพียงลำพัง การตายของอาปอในครั้งนั้นไม่ได้ทำให้เจ็เล็กเสียใจแม้แต่น้อย เพราะเจ็เล็กคิดว่าเขาสมควรตายคนอ่อนแออยู่บนโลกนี้ไม่ได้ ไป... ไป... ไปลงนรกไป ไอ้เหี้ยปอ ไอ้ขี้แยะ ไอ้คนอ่อนแอ ไอ้ตุ๊ด(เธอสบถในใจ) แล้วเธอก็ดำเนินธุรกิจของเธอต่อเพียงลำพังตามมีตามเกิด

เรื่องด้วยความสัมพันธ์(เพิ่มพูน เจ็เล็ก)

หลังจากเพิ่มตัดสินใจเดินทางให้บ้านเกิดเข้ากรุงเทพฯ เขายังไม่รู้ด้วยซ้ำว่าจะมาทำอะไรรู้เพียงแต่ว่าต้องมาก่อน เพิ่มขออาศัยอยู่ตามวัดและเป็นเด็กวัดเพื่อจะได้มีที่ซุกหัวนอนและมีอาหารพอประทังชีวิต วัดที่เพิ่มอยู่มีโรงเรียนอยู่ท้ายวัด เพิ่มขอหลวงตาไปทำงานเป็นภารโรงเพื่อหารายได้พิเศษ เขาเป็นคนขยันและช่างสังเกต เพิ่มทำงานเป็นภารโรงอยู่ได้หลายเดือนเขาสังเกตเห็นว่า เด็กๆโรงเรียนนี้มักจะชอบทิ้งสิ่งของอยู่เป็นประจำ โดยเฉพาะดินสออย่างลบ เพิ่มเก็บดินสอทุกๆที่ยังยาวและสั้นไว้เป็นจำนวนมาก เขานั่งคิดว่าจะทำอย่างไรดีกับดินสอจำนวนมาก

เหล่านี้ เพิ่มเคยคิดต่อว่าเด็กๆ เหมือนกันว่าทำไมเด็กพวกนี้ถึงได้พุ่มเฟือยและสิ้นเปลืองอย่างนี้ หรือเพราะเป็นเด็กความรับผิดชอบเลี่ยน้อย พอเขาคิดได้ดังนี้ความคิดต่อว่าเด็กๆ ก็หยุดลง(โอเค... พอให้อภัย)

เพิ่มนำดินสอดทั้งหมดมาเหล่าให้แหลม นำยางลบทั้งหมดมาตัดตรงส่วนที่ดำให้เป็นรูปทรงเรขาคณิต หรือรูปต่างๆ แล้วเพิ่มก็เริ่มธุรกิจเล็กๆ ในโรงเรียน เขานำดินสอดที่เหล่าแหลมเหล่านี้นมาขายในราคาที่ถูกลงกว่า ในยามที่เด็กๆ ต้องการใช้และจำเป็นจริงๆ โดยที่ไม่อยากเสียเงินในราคาแพง เด็กๆ จะมาใช้บริการของเขา เมื่อรายได้ประจำมีอยู่แล้วบวกกับรายได้เสริม แถมบ้านก็ไม่ต้องเช่า ชาวาก็ไม่ต้องซื้อหลายปีเพิ่มมีเงินเก็บเป็นจำนวนมาก จนสามารถตั้งตัวทำธุรกิจอะไรก็ได้สักอย่าง แล้ววันนั้นก็มาถึง

“หลวงตาครับ ผมมาลาหลวงตาครับ ผมจะไม่ลืมบุญคุณที่หลวงตาชุบชีวิตผมมา สักวัน ผมจะกลับมาตอบแทนบุญคุณ”

“เออ... ภูจะรอ”

หลวงตาเป็นพระสงฆ์องค์เจ้าที่ดีนำเคารพนับถือ ปลุกปั้นชุบชีวิตเด็กได้ดิบได้ดีไปหลายคน เด็กผู้หญิงไม่มีที่פקอาศัย หลวงตาก็ให้เข้ามาพักในกุฏิหลวงตา โดยไม่คิดสิ่งตอบแทนอันใด แต่ตอนอยู่ข้างในเราก็ไม่รู้ หลังจากเพิ่มไปจากวัด หลวงตาก็ถูกยิงตายโดยไม่ทราบสาเหตุมีแต่ข่าวว่า หลวงตาเป็นมาเฟีย เรียกเก็บเงินจากรถถีบสามล้อรับจ้างในซอยวัด และพัวพันกับสีกามากมายชาวบ้านทนไม่ไหวรวมประณามและขับไล่หลวงตาออกจากวัด สุดท้ายถูกยิงตายโดยอาจเป็นผู้ที่เสียผลประโยชน์ หรือผู้สาวใครนะช่างเลวจริงๆ หลวงตาท่านแสนดีจะตาย ดันปล่อยข่าวแบบนี้ออกมาได้และแถมยังถูกพวกใจบาปยิงท่านอีก พวกนี้น่าจะตกนรกตามหลวงตาไปซะให้หมด ในเมื่อเพิ่มมีโอกาสได้ทดแทนบุญคุณหลวงตา เพิ่มจึงตั้งหน้าตั้งตาทำธุรกิจ เพิ่มเปิดร้านขายเครื่องเขียนในละแวกโรงเรียน ธุรกิจของเพิ่มไปได้สวย เพิ่มมีเงินมีทองเก็บมากขึ้น แน่นนอนว่าคนเราไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่ เพิ่มขยายกิจการโดยไปเปิดร้านในห้างที่มีแหล่งชุมชนหนาแน่น ร้านเครื่องเขียนของเพิ่มเป็นร้านไม่ใหญ่แต่ก็มีเด็กๆ วัยรุ่นรู้จักเยอะเพราะเป็นร้านเดียวในห้างนั้น ของในร้านก็หลากหลายทำให้ถูกใจวัยรุ่นในการซื้อสินค้า และวันหนึ่งก็มีนามบัตรใบหนึ่งวางอยู่บนโต๊ะทำงานของเพิ่ม เพิ่มเห็นมันวางอยู่หลายวันแต่ไม่ได้สนใจ เขานึกขึ้นมาได้ว่าสามวันก่อนมีตัวแทนจากบริษัทอะไรสักอย่างมาติดต่อให้เขาซื้อสินค้าจากบริษัทมาขาย เขาหยิบมันขึ้นมาดูในนามบัตรมีชื่อ ที่อยู่ และเบอร์โทรศัพท์ของผู้เป็นเจ้าของ

“เจ้เล็ก ปากกาตราม้าพยศ จำหน่ายปลีก ส่ง และเครื่องเขียนทุกชนิด”

เพิ่มอ่านมันในใจเขาสะดุ้งกับคำว่าเจ็เล็กมาก ความทรงจำเก่าๆของเขาเริ่มกลับมาอีกครั้ง
“เพิ่ม หวังว่าวันข้างหน้าเราจะได้อยู่ด้วยกันนะ เราจะต้องอยู่ด้วยกัน”

“ครับเจ้” พุดจบเพิ่มหลับตาลงนึกถึงภาพอดีต

“เราอาจจะมีย่านในไร่สักหลังหนึ่ง ปลูกผลไม้ขาย หรือไม่กี่เลี้ยงวัวเนื้อวัวนม ฉันทึนที่จะขี่ม้าไปรอบๆบริเวณบ้านของเรา ตอนเด็กๆฉันเคยเห็นทหารคนหนึ่งขี่ม้า แล้วปรากฏว่าม้าตัวนั้นพยศขึ้นมา แล้วทหารคนนั้นก็ตกจากหลังม้าลงมาขาหัก เขาไม่สามารถควบคุมม้าตัวนั้นได้ สัตว์ทุกตัวมันจะมีสัมผัสรับรู้ได้ว่าคนไหนเป็นคนที่มีใจเมตตาและมันอยากรจะให้ใครเข้าไปจับต้องได้ และฉันคิดว่าฉันดีพอที่จะขี่มันได้ เป็นยังไงความฝันของฉันเธอว่าเข้าท่าไหม”

“แล้วแต่เจ็เล็กเถอะครับ เจ็เล็กอยู่ที่ไหนผมก็อยู่ได้ทุกที่แหละครับ” เจ็เล็กยิ้มรับคำตอบของผม “มันต้องอย่างนี้สิจะเพิ่ม” เจ็เล็กยื่นหน้าเข้าไปใกล้ๆเพิ่ม ขณะที่เพิ่มยังหลับตาจินตนาการตามเจ็เล็กบรรจงใช้ริมฝีปากจุมพิตที่ปากของเพิ่มอย่างนุ่มนวล แล้วภาพก็ตัดไปที่ยอดไม้ เจ็เล็กม้าพยศ เจ็เล็กม้าพยศ เพิ่มทบทวนสองคำนี้ในใจเข้าไปเข้ามา ตอนนี้เขารู้สึกถึงความตื่นเต้นอะไรบางอย่างที่แทรกเข้ามาในใจของเขา เขาบอกไม่ถูกกว่ามันเกิดขึ้นได้อย่างไรและเขาจะทำอย่างไรต่อไปดี หรือนี่จะเป็นพหรมลิจิตจากสวรรค์เทวดาใช้ปากกาตราม้าพยศขีดเส้นชีวิตของเราสองคนให้ได้กลับมาพบกันอีก ไม่ใช่ ไม่น่าใช่ เจ็เล็กในประเทศมีตั้งเป็นร้อยเป็นพันคน คิดมากไปมากกว่าเราเพิ่งรำพันกับตัวเอง แต่ในใจยังหวังอยู่เล็กๆเพิ่มเอ้อมมือยกหูโทรศัพท์บนโต๊ะ แล้วหมุนแป้นเลขหมายทั้งเจ็ดตัวบนนามบัตร ยิ่งหมุนถึงตัวเลขตัวสุดท้ายใจของเขาก็เต้นเร็วขึ้นไม่เป็นจังหวะ “สวัสดีค่ะ เจ็เล็กม้าพยศคะ”

ทันทีที่เสียงปลายสายดังขึ้นเพิ่มแทบเป็นลมล้มตึง เพราะเสียงที่เขาได้ยินอยู่นี้เป็นเสียงที่เขาคุ้นเคยเป็นอย่างมากแม้เวลาจะผ่านไปนานนับสิบปี เพิ่มรวบรวมความกล้าและตั้งสติในการที่จะสนทนากับเสียงปลายสาย

“เจ็เล็ก” เป็นคำแรกที่เขาเปล่งออกมา เขาหยุดนิ่งไปสักพัก

“เจ็เล็ก”

“คะ...เจ็เล็กพูดอยู่คะ” เธอจะจำเสียงเพิ่มไม่ได้

“คือ...ผมจะสั่งปากกาสักร้อยโหลนะครับ”

“ร้านไหนคะ...เดี๋ยวจะให้เด็กไปส่งให้”

“ร้านเพิ่ม” เขาแน่นเสียง “ร้านเพิ่มพูนนะครับ” เขาพยายามย้าเผื่อว่าเจ็เล็กจะนึกอะไรออกบ้าง

“ร้านเพิ่มพูนหรือคะ” เจ็เล็กทวนคำพูดอีกครั้งแล้วเธอก็นิ่งเงียบ เจ็เล็กเงียบเพราะเธอไม่เคยคาดฝันมาก่อนว่าเธอจะได้ยินชื่อนี้อีกครั้งหลังจากเธอแต่งงานและเธอก็แทบจะลืมชื่อนี้ไปแล้วด้วยซ้ำ เจ็

เด็กนี้ภาพความหลังย้อนกลับไปเมื่อสิบปีก่อน ได้ต้นไม้เจ็ลิกนอนกอดกันกลมกับเพิ่มหลังเสร็จ
กิจกลางแจ้งแบบไม่อายุสี่นางงไม้

“เพิ่ม...วันนี้เจ็ลิกมีความสุขมาก”

“ผมก็เหมือนกันครับ”

“แต่เธอก็รู้ว่าหลังจากนี้เราต้องแยกจากกัน เราจะไม่ได้อยู่ด้วยกันแล้วเธอรู้ใช่ไหม” เจ็ลิกพูด
จบหน้าตาของทั้งคู่เริ่มไหลลงหน้าเพราะรู้ว่าเตี้ยของเจ็ลิกจะให้เจ็ลิกแต่งงานกับอาปอและนี่ก็คง
จะเป็นการอยู่ด้วยกันครั้งสุดท้าย เพิ่มลุกขึ้นนั่งพร้อมกับเอามือล้วงไปในกระเป๋าทางเกงขาลิ้น แล้ว
หยิบแหวนออกมาจากกระเป๋า มันเป็นแหวนทองที่แถมมากับขนมรูปทรงไข่สีขาว เพิ่มบรรจลงสวม
แหวนที่นิ้วนางให้กับเจ็ลิก แล้วก้มลงกระซิบที่ข้างหูเจ็ลิก

“แล้วสักวันหนึ่งเราจะกลับมาอยู่ด้วยกัน” และนั่นเป็นคำพูดที่เจ็ลิกสามารถจดจำมาได้ถึงทุกวันนี้
เป็นคำพูดที่มันเริ่มกลับมาล่องลอยอยู่ในหัวอีกครั้ง

“แล้วสักวันหนึ่งเราจะได้กลับมาอยู่ด้วยกัน” เจ็ลิกผลอพูดออกไปในขณะที่มือยังถือหูโทรศัพท์
เพิ่มพอจะได้ยินแต่ฟังไม่ถนัดว่าเธอพูดว่าอะไรเพราะมันเบามาก

“อ้อ...ไม่ได้หาพูกันครับ อาปากการ้อยไหล ร้านเพิ่มพูนครับ” เพิ่มพูนพูดขึ้น

“เออๆร้านเพิ่มพูน”เจ็ลิกกลับมาตั้งสติได้อีกครั้ง“อยู่ตรงไหนคะคุณไม่เคยสั่งของเรา”

“ใช่ครับ...ผมเพิ่งจะสั่งเป็นครั้งแรก”

หลังจากเจ็ลิกจุดที่อยู่ของเพิ่มเจ็ลิกเรียกบุญเต็มคนขับรถส่งของให้ไปส่งปากกาที่ร้าน
ของเพิ่มพูน “เดี๋ยวก่อนบุญเต็ม” เจ็ลิกเรียกบุญเต็มให้ย้อนกลับ แล้วเธอเดินตรงไปที่ตู้เซฟ
ด้านหลังโต๊ะทำงานเธอเปิดมันออกพร้อมกับซองผ้าสีแดงออกมา เธอเปิดมันออกในนั้นมีแหวนสี
ทองที่เพิ่มให้ไว้เมื่อสิบปีก่อน เธอกำมันไว้ในมือพร้อมกับหลังน้ำตาออกมากลอบเข้า เธอยกมือ
ขึ้นมาเช็ดเพราะกลัวบุญเต็มจะเห็น เธอใส่แหวนกลับเข้าไปในซองผ้าสีแดงเหมือนเดิม เจ็ลิกหัน
กลับมามองหน้าบุญเต็มแล้วเอื้อมมือไปหยิบกระดาษปากกามาหนึ่งแผ่น แล้วเขียนข้อความ
บางอย่างลงไป เจ็ลิกพับแผ่นกระดาษเป็นสามทบใส่ซองจดหมายสีขาว

“บุญเต็มนำซองจดหมายกับถุงบสีแดงนี้ให้คุณเพิ่มพูน” เจ็ลิกมั่นใจว่าเพิ่มพูนที่เธอคุยด้วยเมื่อครู่
นี่คือคนคนเดียวกับคนรักของเธอ เธอมั่นใจอย่างนั้นและมั่นใจใซ่อย่างนั้นจริงๆ

เนื่องด้วยความสัมพันธ์(แล้วสักวันหนึ่งเราจะกลับมาอยู่ด้วยกัน)

บุญเต็มยกปากการ้อยไหลลงจากรถ แล้วเดินไปตามที่อยู่ของร้านในห้าง

“สวัสดีครับ...คุณเพิ่มพูนหรือเปล่าครับผมมาส่งปากกาครับ”

“เชิญเลยครับกำลังรออยู่พอดี”

หลังจากเห็นใบส่งมอบสินค้าเป็นที่เรียบร้อยแล้ว บุญเต็มหยิบซองจดหมายและผ้าสีแดงให้กับเพิ่มพูน

“คุณเพิ่มพูนครับ...เจ้เล็กฝากให้เอาไอนี้มาให้ครับ”

“มันคืออะไรหรือครับ” เพิ่มถามด้วยความประหลาดใจ

บุญเต็มยกไหล่ขึ้นสองข้าง “ผมก็ไม่รู้เหมือนกันครับ” พุดจบพร้อมหันหลังเดินอำเภองของสายันต์ ลัญญา ออกจากร้านไป เพิ่มวางของที่ได้ออกมาลงบนโต๊ะ เขานั่งมองมันโดยไม่อยากที่จะคาดเดา สิ่งของที่อยู่ในนั้น เพิ่มเอื้อมมือไปหยิบซองผ้าสีแดงแล้วเปิดมันออกดูก่อน เพิ่มเปิดมันออกดูแล้ว พบแหวนสีทองเป็นประกายเมื่อกระทบกับแสงสีอ่อน เขาจ้องมันโดยในหัวสมองยังว่างเปล่าต่อ สิ่งของในมือแต่เพิ่มรู้สึกว่าเขารู้ว่ามันเป็นคืออะไร เพิ่มวางมันลงแล้วเปิดซองจดหมายสีขาว เพิ่มพบ กระดาษพับทับกันอยู่ เพิ่มค่อยๆ เปิดมันออกก็ปรากฏตัวอักษรสีแดงเขียนว่า

“แล้วสักวันหนึ่งเราจะต้องกลับมาอยู่ด้วยกัน เจ้เล็ก” ทันทีที่อ่านจบน้ำตาของเพิ่มไหลหยดลงมา บนกระดาษ มันเป็นน้ำตาคนละหยดกับเมื่อสิบปีก่อน แต่มันเป็นน้ำตาจากเบ้าเดียวกันแต่ต่าง วาระกัน น้ำตาหยดนั้นไหลออกมาด้วยความเสียใจเมื่อรู้ว่าจะสูญเสียคนรัก แต่น้ำตาหยดนี้ไหล ออกมาด้วยความปิติยินดีเมื่อรู้ว่ากำลังจะได้คนรักกลับคืนมา ในหัวของเพิ่มคิดอะไรไม่ออก แต่ เพิ่มคิดได้อยู่อย่างหนึ่งว่าเจ้เล็กแต่งงานแล้วอยู่กับอาปอ แต่เนื้อความในจดหมายมันทำให้เขารู้สึก ว่า มีเพียงเราสองคนโดยไม่มีใคร

“เราจะต้องกลับมาอยู่ด้วยกัน” เพิ่มรำพันกับตัวเองซ้ำแล้วซ้ำเล่า

เพิ่มห้ามใจไม่อยู่ที่จะโทรหาเจ้เล็กในเวลานี้ เดียวนี้ มือไม้ยังสั่นเพราะความตื่นเต้น เพิ่ม หมุนโทรศัพท์อย่างช้าๆ เขากลัวว่าเรื่องนี้เป็นเพียงแค่ความฝัน แต่ทุกสิ่งทุกอย่างยังต้องดำเนิน ต่อไป

“สวัสดิ์ค่ะ” เจ้เล็กเอ่ยทักคู่สนทนา เพิ่มนิ่งเงียบไปสักพักเมื่อได้ยินเสียงเจ้เล็ก

“สวัสดิ์ค่ะ” เจ้เล็กพูดซ้ำอีกครั้งเพื่อให้มั่นใจว่ามีคนคุยกับเธอ แต่เพิ่มนึกอะไรไม่ออกที่จะพูดกับเธอ ในหัวมีแต่เพียงคำว่า “แล้วสักวันหนึ่งเราจะต้องกลับมาอยู่ด้วยกัน” เขาเฉลอพูดคำนี้ออกไปด้วยความ ลืมตัว แต่หารู้ไม่ว่าเจ้เล็กกำลังร้องไห้ด้วยความยินดีเช่นกัน เธอกลับมามีชีวิตชีวาอีกครั้งเมื่อได้ยิน คำพูดนี้จากคนรัก และทุกสิ่งทุกอย่างยังต้องดำเนินไป

หลังจากนั้นทั้งสองต่างก็เล่าเรื่องราวของทั้งคู่ให้กันและกันฟังหลังจากที่ห่างหายไปนาน ทั้งคู่กลับมารักกันใหม่โดยไม่ตะขิดตะขวงใจเลยแม้แต่น้อย แต่ก็ยังไม่ได้อยู่มาอยู่ด้วยกันเลยซะ ที่เดียว แต่ก็ยังทำธุรกิจของตัวเองต่อไป

เนื่องด้วยความสัมพันธ์(ของขวัญ 2)

"บุญเต็ม... ไปส่งของร้านเฮียเพิ่มหน่อยสิ"

"ครับเจ้"

"เร็วๆนะ...ด่วนมากที่สุด"

"แหม...ผมรู้แล้วนะเจ้" บุญเต็มรับคำสั่งแล้วรีบขับรถออกไปด้วยความเร็วหลังจากที่บุญเต็มขับรถออกไปก็มีเสียงโทรศัพท์ดังขึ้นมาหาเจ้เล็ก "เจ้ครับ!! ตอนนี้โรงงานเราไฟไหม้เครื่องอัดหมึกระเบิดครับ" คนงานของเจ้เล็กโทรมาแจ้งวิกฤตกับเจ้เล็ก "จะทำยังไงดีครับเจ้" เจ้เล็กนึกอะไรไม่ออกขอได้แต่ภาวนาขออย่าให้เกิดอะไรร้ายแรงมากไปกว่านี้เวลาผ่านไปครึ่งชั่วโมง "เจ้ครับตำรวจยังคงควบคุมเพลิงไม่ได้เลยครับโรงงานเรามีแต่สารเคมี มันไหม้หมดแล้ว...มันไหม้หมดแล้ว!!! " เสียงนี้ดังกังวานอยู่ในหัวเจ้เล็กอยู่นาน ระหว่างที่เจ้เล็กคิดอะไรไม่ออก ก็มีเสียงโทรศัพท์ดังขึ้นมาอีกครั้ง

"คุณเจ้เล็กใช่ไหมครับ"

"ค่ะ...ใช่ค่ะ"

"ผมเจ้าหน้าที่ตำรวจนะครับ ตอนนี้นายบุญเต็มพนักงานบริษัทของคุณ ขับรถโดยประมาทเกิดเหตุพลิกคว่ำครับ ตอนนี้เขาอยู่ที่โรงพยาบาล"

เวรข้าราชการเจ้เล็กอีกครั้ง เจ้เล็กนั่งเงียบได้แต่รับฟัง

หนึ่งวันผ่านไปโรงงานของเจ้เล็กถูกไฟเผาอดวายหมดเกลี้ยง บุญเต็มก็ยังนอนอยู่โรงพยาบาล ตอนนี้เจ้เล็กแทบจะไม่เหลืออะไร หนี้สินที่อาปอสสร้างไว้ก็ยังใช้ไม่หมด ถัดจากนั้นไปหนึ่งเดือนศาลประกาศให้เจ้เล็กเป็นบุคคลล้มละลาย เพิ่มส่งสารเจ้เล็กและเสียใจที่ไม่สามารถช่วยอะไรได้ ช่วยได้แต่เพียงรับเจ้เล็กมาอยู่ที่บ้านท้ายวัด และรับบุญเต็มลูกน้องคนสนิทของเจ้เล็กมาทำงานด้วย เจ้เล็กยังทำใจไม่ได้ยังมีอาการซึมเศร้าเสียใจกับการสูญเสียครั้งใหญ่ เพิ่มช่วยเป็นกำลังใจให้เจ้เล็กตลอดเวลาด้วยความรัก คอยปลอบโยนเอาใจทุกอย่าง หลายครั้งที่เพิ่มพยายามคลายเครียดให้เจ้เล็กด้วย sex แต่เจ้เล็กไม่มีการตอบสนองกับความสุข เพิ่มจึงไม่คิดที่จะแก้ปัญหาไปด้วย sex กับเธออีกเพราะกลัวว่าเธอจะมองว่าเธอเป็นเพียงแค่ว่าระบายอารมณ์ แต่เจตนาของเพิ่มไม่ใช่แบบนั้น เขายังคงรักเจ้เล็กเหมือนเคย เจ้เล็กเริ่มมีอาการทางประสาทเพราะเธอเครียดมากเกินไป อาการของเจ้เล็กทรุดหนักขึ้นทุกวันๆ จนวาระสุดท้ายของเธอก็มาถึง เจ้เล็กจากไปอย่างสงบที่บ้านของเพิ่ม เธอเขียนจดหมายไว้ให้เพิ่มแล้วก็หมดลมหายใจ "เราได้กลับมาอยู่ด้วยกันแล้ว เจ้เล็ก" เพิ่มเสียใจเป็นอย่างมากกับการสูญเสียคนรักอีกครั้ง แต่เขาก็รู้สึกเป็นเกียรติที่ได้อยู่กับเจ้เล็กในวาระสุดท้ายของเธอ เป็นการปิดตำนานเจ้เล็กม้าพยศที่น่าเศร้าจริงๆ

เพิ่มดำรงชีวิตต่อไปอย่างเข้มแข็งโดยไม่มีเจ็ล็ก ส่วนบุญเต็มก็เสียใจเช่นกันที่นายของเขาจากไป เขามาทำงานกับเพิ่มเพราะยังเคารพและซื่อสัตย์ต่อเจ็ล็ก หลังจากเจ็ล็กตายบุญเต็มก็ขอลาออกจากงาน เพราะอยากไปตามฝันที่ตัวเองอยากเป็นนักร้องลูกทุ่ง เพิ่มไม่ว่าอะไรบุญเต็มและยังอวยพรบุญเต็มให้ประสบความสำเร็จ

ห้าปีผ่านไป เพิ่มเริ่มแก่ตัวลงเพราะมัวแต่ทำงานจนไม่มีเวลาดูแลตัวเองทำให้ดูแก่กว่าวัยไปเยอะ ขณะที่เพิ่มดูบิลรายการรับส่งของอยู่บ้าน ก็มีชายวัยกลางคนเดินเข้ามา เขาใส่หมวกและแต่งเนื้อแต่งตัวเหมือนเด็กฮิปฮอปทั้งที่อายุดูจะมากไปสักหน่อย ไม่เหมาะกับการแต่งตัวแบบนี้ “สวัสดีครับเฮียเพิ่ม” ชายคนนั้นพูดขึ้น เพิ่มเงยหน้าขึ้นมองชายสวมหมวก เขาขยับแว่นเพื่อมองชายคนนั้นให้ชัดขึ้น

“อ้าว...บุญเต็มเป็นยังไงบ้าง หายหน้าหายตาไปนานเลยนะมึง”

“ครับเฮีย...ตอนนี้ผมดังแล้วนะ”

“ไหนมึงดังตรงไหนวะ”

“ก็ไซลีเฮีย...ตั้งแต่ผมรู้จักเฮียผมยังไม่เคยเห็นเฮียดูโทรทัศน์หรือฟังวิทยุเลย แล้วเฮียจะรู้ได้อย่างไรว่าผมดังไม่ดัง” บุญเต็มพูดไปอมยิ้มไป

“ตอนนี้ผมเป็นนักร้องลูกทุ่งสนใจแล้ว”

“เออ...เหรออ เออ...ดีใจด้วยนะไอ้บุญเต็มดีใจด้วย”

หลังจากที่บุญเต็มออกจากงานที่ร้านของเพิ่ม บุญเต็มก็ไปสมัครร้องเพลงอยู่ตามคาเฟ่หลายแห่งร้องอยู่สองสามปีจึงเข้าไปสมัครกับคณะลูกทุ่งชื่อดังแห่งหนึ่ง บุญเต็มเริ่มฉายแววในการเป็นนักร้องลูกทุ่งจนได้เซ็นสัญญากับค่ายเทปลูกทุ่งยักษ์ใหญ่ เพลงของบุญเต็มไม่เหมือนกับนักร้องลูกทุ่งทั่วไป เนื่องจากเพลงของบุญเต็มมีเนื้อหาและจังหวะที่สนุก บุญเต็มเป็นนักร้องลูกทุ่งคนแรกที่เขาดนตรีแบบเต้นรำผสมกับเพลงลูกทุ่งมีดีเจสแควนด้วย แถมชุดที่เขาใส่ก็เป็นชุดแบบเด็กฮิปฮอปซึ่งถูกใจลูกทุ่งแถวๆชายแดนเป็นอย่างมาก บุญเต็มบอกว่าเขาได้ไอเดียแบบนี้เพราะในระยะเวลาหนึ่งเขาได้ไปเที่ยวแถวๆ RCA เขาติดใจในจังหวะดนตรีแบบนี้มาก จนช่วงนั้นทำให้เขาลืมชาติกำเนิดไปพักๆ แต่พอเริ่มเที่ยวจนเงินที่สะสมเริ่มหมด ถึงได้คิดสำนึกรักบ้านเกิดขึ้นมา เขากลับมาหาลูกทุ่งอีกครั้งโดยเขาดนตรีเต้นรำอย่างที่เขารับชอบผสมเข้าไปกับงานเพลง ทำให้ได้เพลงลูกทุ่งที่แปลกใหม่ไม่เหมือนใครบุญเต็มดังมากถึงขนาดต้องทัวร์ต่างประเทศ โดยเฉพาะแถบประเทศเพื่อนบ้านทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่นั่นเขาเป็นคนดังมากเช่นกัน หลังจากพูดคุยสนทนากันได้พักใหญ่บุญเต็มก็ส่งเทปคลาสเซ็ทให้เพิ่มยืมม้วนเพื่อฝากขาย เขาบอกกับเพิ่มว่า “ถ้าเฮียขายได้ก็เอาเงินไปเลยไม่ต้องเอามาให้ผม ผมมีมากพอแล้ว” หลังจากนั้นบุญเต็มก็

ขอตัวกลับ เขาเดินออกนอกร้านไป เพิ่มมองบุญเต็มเดินออกจากร้านแต่ระหว่างที่กำลังมองบุญเต็มก็มีเด็กหนุ่มคนหนึ่งเดินสวนกลับเข้ามา เด็กหนุ่มคนนั้นก็คือผม

ผมเดินไปมุมหนึ่งของร้านที่มีปากกาวางขายอยู่ เจ้าของขยับแว่นแล้วใช้สายตามองลอดแว่นมายังผม ผมยื่นเลือกปากกาอยู่และเห็นว่ามีแต่ปากกาสีแดงผมนึกโมโหอยู่ในใจเพราะอยากได้ปากกาสีน้ำเงิน ผมยื่นปรึกษาเหตุผลเล่นอยู่พักใหญ่เป็นการคิดเล่นๆที่สนุกไม่เบา

“เออวะ ปากกาแดงก็ปากกาแดงวะ ลายมันก็สวยดี ถ้ามันไม่เอาเราเก็บไว้เองก็ได้” ผมพูดกับตัวเองในใจเพราะรู้สึกอยากได้มันขึ้นมาอย่างไรก็ไม่รู้ ผมเดินไปหาเจ้าของร้านด้านหน้าเพื่อขำระเงิน

“คุณลุงครับ...ปากกาสามด้ามนี้เท่าไรครับ” เจ้าของร้านมองมาที่ผมแล้วยิ้ม

“สามด้ามเหอ” เขาย้ำ

“ครับลุง”

“ตรงนั้นเหลืออีกเยอะไหม”

“อะไรครับ”

“ปากกานะ ...ปากกาตราม้าพยศนะ”

“อ้อ...ผมเห็นเหลืออยู่อีกด้ามเดียวเองครับแต่เป็นปากกาแดงนะครับ”

“เออ...ให้หนุ่มช่วยไปเอามาให้ลุงหน่อยได้ไหม”

“ได้ครับลุง” พูดยจบผมเดินไปหยิบปากกาด้ามนั้นมาให้ลุงเจ้าของร้าน

“นี่ครับลุงปากกา”

“ให้หนุ่มแกลจะเอาไปหมดเลยไหม” ลุงถามขึ้น

“ไม่ครับผมต้องการแค่นี้”

“ไม่เป็นไร...ถ้าอย่างไรลุงเก็บไว้เองก็แล้วกัน”

“ทำไมล่ะครับ” ผมถามด้วยความแปลกใจ

“ก็มันไม่มีอีกแล้วนะสิ” คุณลุงตอบด้วยน้ำเสียงนิ่งเฉย

ผมจ่ายเงินค่าปากกาให้กับคุณลุง ขณะที่กำลังจะเดินออกเกือบพ้นประตูร้าน เสียงคุณลุงก็เรียกดังขึ้น

“เดี๋ยวก่อน...ให้หนุ่ม” ผมหันไปแล้วเอ่ยปากถาม

“มีอะไรหรือครับ”

“อ้าวนี่...ลุงถามให้” คุณลุงล้วงมือลงไปนึ้นชักโต๊ะ และหยิบอะไรบางอย่าง ลุงยื่นมือออกมาซึ่งในมือมีเทปคลาสเซ็ทส่งมาให้ผม ผมรับมาแล้วกล่าวขอบคุณ ผมพลิกกลับมามดูที่หน้าปกเทปเพื่อดูชื่อศิลปิน ที่หน้าปกเป็นรูปของหนุ่มหน้ามนวัยกลางคนยืนสวมหมวก และมีอักษรเขียนกำกับไว้ว่า

บุญเต็ม เต็มใจ ชุดบุญเต็มม้าพยศ (ลูกทุ่ง Remix) เต็มระเบิด ผมกล่าวขอบคุณลุงอีกครั้งพร้อมทั้ง
เดินถือม้วนเทปกับปากกา เดินอมยิ้มออกจากร้านอย่างเป็นสุข และคิดในใจว่า พุงนี้ผมเลี้ยงข้าว
ให้ไอ้คู่แฝดเป็นของขวัญวันเกิดน่าจะดีกว่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้